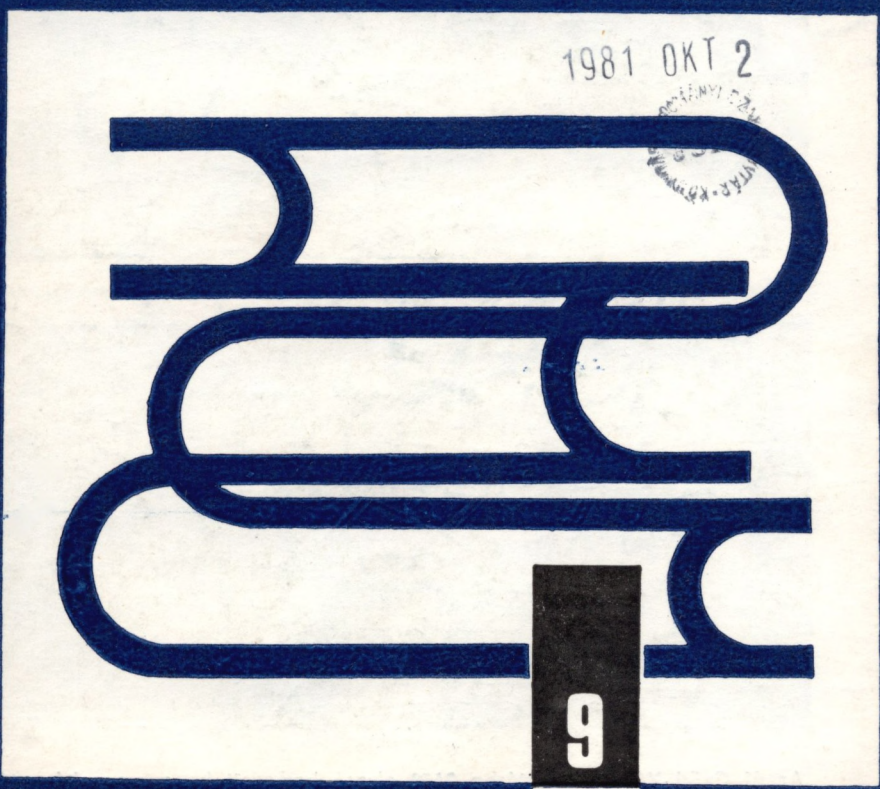

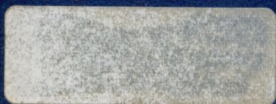
P 400 (37)

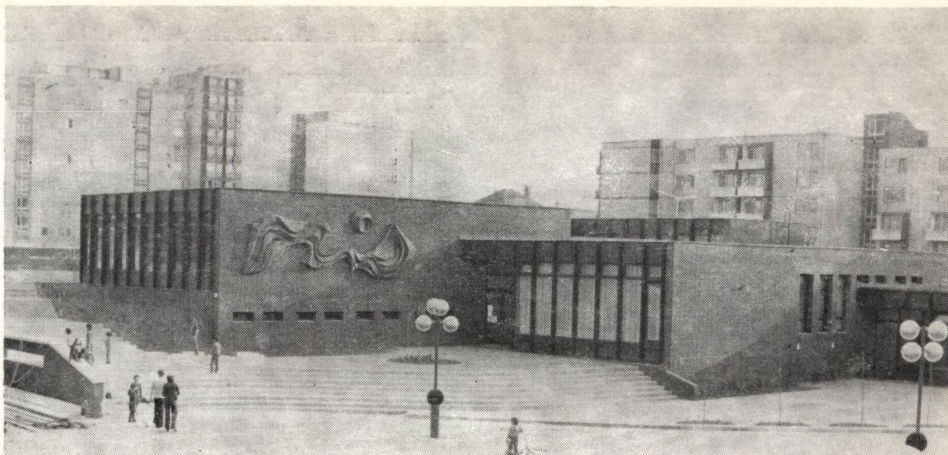
KÖNYVTÁROS

9

1981

Az új Győri Városi Könyvtárba 2460 olvasó iratkozott be a megnyitás utáni első négy hónapban. Az Adyvárosban létesített könyvtárban naponta átlagosan 61 felnőtt és 84 gyermek fordul meg

31. évfolyam, 9. szám
1981. szeptember

TARTALOM

SKALICZKI JUDIT: Zenemű- és hangtári részlegek a „B”-típusú könyvtárakban	507
TÓTH DEZSŐ: Gyorsítsuk meg a hangos-képes dokumentumok könyvtári gyűjtését!	510
KRUTZLER FERENC: Hanglemezkölcsönzés egy megyei könyvtárban	512
REPKA MAGDOLNA: A hangtárak gyűjtőkori együttműködése egy megyén belül	514
BERTALAN BÉLA: A zenei könyvtáros és a hallgatók	516

BESZÉLGETÉSEK A KÖNYVTÁRRÓL

BIHARI OTTÓ: „Fejleszteni, de jobb szervezéssel!” (Pintér László)	518
30 év — pályázat	521

FÓRUM

ANDRÉ MIKLÓS—VÖLGYES TAMÁS: Út az integrációhoz. A helyi szakmai és szakszervezeti könyvtárak együttműködése	522
DR. TAR KÁROLY: Az összevonásról és az integrációról	525

KÖNYVTÁRI ÉLET

Az úttörőmozgalmi tájékoztatás szolgálatában (Csobai László)	527
Egy találkozó elmaradt... (Dr. Juhász Imréné)	528
A lapokban olvastuk (Tolna megyei Népművelési és Könyvtári Osztály)	529
Hírek	531

LÁTÓKÖR

DR. MÓRA LÁSZLÓ: Bemutatjuk a Néprajzi Múzeum könyvtárát	532
DR. CSULÁK MIHÁLY: Az iskolai könyvtárak irányítása a népoktatási törvény megalkotásától a felszabadulásig. 2. rész (A könyvtárak történetéből)	536

VALLOMÁSOK A KÖNYVTÁRRÓL

FARAGÓ VILMOS: A zöld szekrény	539
Szerkesztői üzenet	540
Pályázati felhívás	540
Könyvtárosok és bibliográfusok: GOMBOCZ ISTVÁN 1921—1973 (Haraszthy Gyula)	541
A Könyvtáros galériája: SZEMETHY IMRE (Gellér Katalin)	543
Lapozgató	544
Események, krónika 1980... (Összeállította: Gerő Gyula)	545
Kérdezz — felelek	559
Kitüntetések	559

SAKMAI FOLYÓIRATOK, HÁLÓZATI HÍRADÓK	560
KÖNYVTÁRI KIADVÁNYOK	565

A lapunk e számában közölt grafikákat Szemethy Imre készítette

Из содержания

Пять статей о положении музыкальных отделов и отделов звукозаписей библиотек, о вопросах комплектования и использования аудиовизуальных документов (507);
 Разговоры о библиотеке. Интервью с академиком юристом *Бихари Отто* (518);
 Объявление результата конкурса статей, объявленного по поводу тридцатилетия журнала *Кönyvtáros* (521);
 Статьи о вопросах интеграции профсоюзных и технических библиотек, а также о проблемах т. н. „комплексных“ учреждений (522);
Мора Ласло: Представляем библиотеку Венгерского этнографического музея (532);
 События венгерского библиотечного дела в 1980 г. (Хронология) (545).

Gespräche über die Bibliothek (Interview mit *Ottó Bihari*, Akademiker, Professor der Rechtswissenschaft) (518);
 Resultatverkündung des Artikelwettbewerbtes ausgeschrieben aus Anlass des dreissigsten Bestehens der Zeitschrift „*Könyvtáros*“ (521);
 Artikel über die Fragen in Zusammenhang mit der Integration der Gewerkschafts- und technischen Bibliotheken, bzw. mit den sogenannten komplexen Einrichtungen (522);
László Móra: Wir präsentieren die Bibliothek des ungarischen Ethnographischen Museums (532);
 Die Ereignisse des ungarischen Bibliothekswesens im Jahre 1980 (Chronologie) (545).

From the contents

Five articles on the situation of library music departments and record collections, questions of their building and use (507);
 Talks about the library. (Interview with academician *Otto Bihari*, professor of law) (518);
 Winners of the contest for articles on the 30th anniversary of the *Könyvtáros* (521);
 Articles on the integration of technical and trade-union libraries and questions of the so called „integrated institutions“ (522);
László Móra: Library of the Hungarian Museum of Ethnography (532);
 Events in Hungarian librarianship in 1980 (A chronology) (545).

Cikkeink szerzői

André Miklós, a MEDOSZ kulturális osztályának munkatársa; *Bertalan Béla*, a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár 48. sz. kerületi könyvtárának munkatársa; *dr. Csulák Mihály*, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum tudományos titkára; *Gellér Katalin*, a Magyar Tudományos Akadémia művészettörténeti kutatócsoportjának munkatársa; *Gerő Gyula*, a *Könyvtáros* főszerkesztője; *Haraszthy Gyula*, az Országos Széchényi Könyvtár ny. fősztály-vezetője; *Krutzler Ferenc*, a Szombathelyi Megyei Könyvtár munkatársa; *dr. Móra László*, az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ ny. osztályvezetője; *Pintér László*, a Pécsi Városi Könyvtár munkatársa; *Repka Magdolna*, az Egeri Megyei Könyvtár munkatársa; *Skaliczki Judit*, az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ munkatársa; *dr. Tar Károly*, a Debreceni Városi Tanács művelődésügyi osztályának vezetője; *Tóth Dezső*, az Országos Oktatástechnikai Központ (Veszprém) osztályvezetője; *Völgyes Tamás*, a SZOT Központi Könyvtárának munkatársa.

Aus dem Inhalt

Fünf Artikel über die Lage der Musikabteilungen, Tonaufnahmensammlungen der Bibliotheken, die Fragen der Sammlung und Benutzung der audiovisuellen Dokumente (507);

Főszerkesztő: **Gerő Gyula**
 A szerkesztőség címe: 1111 Budapest, Bartók Béla út 32.
 Telefon: 451-758, 664-805
 Kiadja a **Lapkiadó Vállalat**
 1073 Budapest, Lenin krt. 9–11. Tel.: 221-285.
 Levélcím: 1906 Budapest, Pf. 223.
 Felelős kiadó: **Siklósi Norbert**

 Egyetemi Nyomda — 81.7186 Budapest, 1981.
 Felelős vezető: Sümeghi Zoltán igazgató

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivatalkónál és a Posta Központi Hírlap Irodánál (postacím: Budapest V., József nádor tér 1. — 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj 1/4 évre 60 forint. Egy szám ára 10 forint. Külföldön terjeszti a „Kultúra” Külkereskedelmi Vállalat. H–1389 Budapest, Postafiók 149.

KÖNYVTÁROS
A MŰVELŐDÉSI
MINISZTERIUM
LAPJA

INDEX: 25 449

Zenemű- és hangtári részlegek a „B”-típusú könyvtárakban

A „B”-típusú könyvtárak zenei részlegeinek jelenlegi helyzetét csak az „A”-típusú könyvtárak zeneműtáiról végzett vizsgálódások ismeretében ítéelhetjük meg. Ezeknek fejlődési irányzatai ugyanis, amelyeket a *Könyvtáros* 1980/7. számában ismertettünk, a kisebb könyvtárak zenei gyűjteményeinek fejlődését is meghatározzák. A meghatározó tényezők sorában említést érdemel például az újfajta információhordozó, a hanglemez tömeges megjelenése és ennek következményeként a könyvtárhasználók igényváltozása; a közművelődési könyvtári rendszernek és feladatainak a megváltozott társadalmi igényekhez való igazodása; a szakajtóban a zenei részlegek kialakításáról és a gyűjteményszervezés kérdéseiről megjelenő írások növekvő száma; a Békéscsabai Megyei Könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár zenei gyűjteményének a létrehozása 1964-ben, mely megindította a közművelődési célt szolgáló zenei gyűjtemények kialakítását hazánkban; a Könyvtárosegyesület zenei szekciójának megalakulása 1970-ben; a *Szakmai irányelvek a tanácsai közművelődési könyvtárak távlati fejlesztéséhez* című dokumentum megjelenése 1972-ben; a Könyvtártudományi és Módszertani Központ és a zenei szekció két továbbképző tanfolyama 1972-ben és 1976-ban.

Zenemű- és hangtári részleg vagy zenei gyűjtemény?

Az esetek többségében a „B”-típusú könyvtárak zenemű- és hangtári részlegei a megyei részleg hatására és mintájára jöttek létre, felhasználva ennek tapasztalatait.

Az „A”- és „B”-típusú könyvtárak zenei részlegeinek ugyanis — a tőlük elvárható szolgáltatásokat figyelembe véve — csak *nagyságban* kell különbözniük; a részlegeknek funkcióikban és szolgáltatásaik jellegében azonosaknak kell lenniük. A gyakorlatban azonban igen sokszor nem ez a helyzet. Létezik ugyanis egy alapvető különbség a két könyvtártípus részlege között. Míg az „A”-típusú könyvtárak zenei részlegei minden esetben szolgáltatják is dokumentumaikat, addig a *„B”-típusú könyvtárak gyakran csak gyűjtik* őket. Azaz, a gyűjtemények nem funkcionálnak.

Mivel az ilyen típusú gyűjtemény igen jellemző a kisebb könyvtárakra, jelen vizsgálódásunk központi szempontja az, hogy egy-egy megyén belül milyen az arány a szolgáltató részlegek, illetve a csupán állománygyarapítással foglalkozó gyűjtemények száma között, vagyis mennyire teremtik meg a könyvtárak a lehetőséget arra, hogy használói a dokumentumokhoz hozzáférhessenek.

A továbbiakban a szolgáltató gyűjteményeket *zenei részlegeknek*, a csupán gyűjtő egységeket *zenei gyűjteményeknek* hívjuk.

Az „A”-típusú könyvtárakban a hanglemezeket kezdetben csupán helyben használták, ez ugyanis lehetőséget nyújtott a hanglemezek megfelelő védelmére. Mivel a technikai berendezések meglehetősen sokba kerültek, több könyvtárban — és elsősorban a kisebbekben — egyáltalán nem tudták megoldani azt, hogy a hanglemezeket eljuttassák a használókhoz. A kölcsönzést szemléleti okok, a helybenhasználatot pedig anyagi okok akadályozták.

Helyzetkép a megyékről

Bács-Kiskun megyében a 6 „B”-típusú könyvtár közül 3 rendelkezik zenei részleggel (*Kiskunhalas, Kiskőrös, Kalocsa*), egy pedig csak gyűjteménnyel (*Bácsalmás*). A megyei könyvtárnak nincs zenei részlege, tehát ez a megye az egyik példa arra, hogy a megyei hálózat kisebb könyvtáraiban létesülő részlegek száma, illetve pusztán létük nem függ attól, van-e zenei részleg a megyei könyvtárban. Kottákat sehol sem gyűjtenek; zenei rendezvényeket rendszeresen Kiskőrösön és Kiskunhalason tartanak.

Baranya megye 6 „B”-típusú könyvtára közül 4-ben (*Pécsi Városi Könyvtár, Mohács, Szigetvár, Sásd*) zenei részleg, 2-ben (*Siklós, Komló*) pedig gyűjtemény van. Mivel a megyei könyvtárban csak 1981-ben alakították ki a zenei részleget,

közvetlen szakmai irányítást, módszertani útmutatást nem kaptak a felsorolt könyvtárak. A hanglemezek eléggé alacsony, 539 és 967 közötti darabszáma arra utal, hogy nincs elég pénz az állománygyarapításra. Kotta csupán a Pécsi Városi Könyvtárban van. A rendezvények hiánya azt jelzi, hogy a zenei részlegek tevékenysége kimerül a helybenhasználat lehetővé tételében.

Békés megye két vonatkozásban is kiemelkedik a 19 megye közül. Az FSZEK zenei gyűjteményével egyidőben ugyanis itt, a megyei könyvtárban létesült először — 1964-ben — zenei részleg az országban. Ráadásul ez az a megye, ahol minden „B”-típusú könyvtárnak van zenei részlege. A zenei szolgáltatás a könyvtári szolgáltatások szerves részévé vált. A hanglemezállomány nagysága a könyvtárak nagyobb részében meghaladja az ezer darabot. Ebben a megyében található a legrégibben alapított „B”-típusú könyvtári zenei részleg, a gyulai, amelyet szintén 1964-ben hoztak létre. (Ez a megye akkor is kitűnik a többi közül, ha figyelmünket az eddig tárgyaltakon túl a „C”-típusú könyvtárakra is kiterjesztjük. Itt ugyanis a 69 önálló könyvtárból 35 helyen zenei részleg is működik.) Ami a szolgáltatásokat illeti: 1977-ben megkezdték a megyében (Mezőberényben) a hanglemezkölcsönzést is.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében jelenleg 5 helyen működik zenei részleg. Figyelembe véve, hogy évekig milyen mostohán kezelt terület volt ez a szolgáltatás a megyei könyvtárakban, fel kell figyelnünk arra, hogy a fejlesztés 1977 és 1980 között történt. (1976-ban a megyei könyvtáron kívül még csak egy járási könyvtárban volt zenei szolgáltatás.) Az ugrás 1977-ben következett be, amikor *Kazincbarcikán, Mezőkövesden, Sárospatakon*, illetve a *Miskolci Városi Könyvtár* fiókhálózatában is létesültek részlegek. Jelenleg zenei részleg van még *Edelényben*, gyűjteménnyel pedig három könyvtár (*Encs, Sátoraljaújhely, Szerencs*) rendelkezik. A hanglemezállomány nagysága 500 és 1500 között váltakozik a könyvtárakban. Kottát Szerencs kivételével nem gyűjtenek.

Csongrád megyének mind a 4 „B”-típusú könyvtárában (*Makó, Szentes, Kistelek és Csongrád*) működik zenei részleg. A hanglemezállomány 700 és 1020 között mozog, de kotta nincs a részlegekben. A könyvtárak színvonalas zenei rendezvények színhelyei. A megyei módszertani irányítás fő eszköze a továbbképző szakmai klubnapok szervezése.

Fejér megyében a csongrádihoz hasonló a helyzet: mind a négy „B”-típusú könyvtárnak van zenei részlege (*Bicske, Mór, Sárobgárd, Székesfehérvári Városi Könyvtár*). A hanglemezállomány 650 és 1600 között van, kottát Sárobgárdon gyűjtenek, szám szerint 74-gyel rendelkeznek.

Győr-Sopron megye a zenei részlegek, a zenei szolgáltatás tekintetében a legelhanyagoltabb megyék közé tartozik. Jelenleg egyetlen „B”-típusú könyvtárában sincs ilyen szolgáltatás, jöllehet a megyei könyvtár zenei részlege például a kölcsönzés bevezetésében is előjárt.

Hajdú-Bihar megye 4 könyvtárában működik zenei részleg (*Püspökladány, Bal-mazújváros, Hajdúdorog, Biharkeresztes*). A négy könyvtár közül a hanglemezállomány kettőben is meghaladja az 1100 darabot. Sok jele van és volt annak, hogy a megyében nagy figyelmet fordítottak e részlegekre. Erre utal *Simon Zoltán* és *Fonyó Istvánné* kiadványa is, amely a megye könyvtárai számára adott szakmai útmutatást 1974-ben.

Heves megyében 2 részleg (*Hatvan, Heves*) és egy gyűjtemény (*Gyöngyös*) működik. A 70-es évek elején létrehozott két részleg igen szép állománnyal rendelkezik. Hatvanban a hanglemezek száma 2805, Hevesen pedig 1465. Igaz, a hatvani hanglemezállomány duplumokat is tartalmaz, hiszen ebben a könyvtárban is bevezették a hanglemezkölcsönzést. Ez utóbbira 1978-ban került sor, akkor, amikor a megyei könyvtár már megfelelő és kedvező tapasztalatokkal rendelkezett. E megyében található a legtöbb (237) hangszalagot birtokoló „B”-típusú könyvtári zenei részleg is, a hevesi. Gyöngyösön azonban — mivel nem kölcsönzik a hanglemezeket — 1300 hanglemez van „használaton kívül”.

Komárom megye 5 könyvtárában (*Esztergom, Komárom, Dorog, Oroszlány, Tata*) van zenei részleg. A megye többi „B”-típusú könyvtára nem is rendelkezik zenei gyűjteménnyel, ahol azonban vannak zenei dokumentumok, ott a hozzáférhetőséget is megteremtették. A megyében — mind számadatai, mind rendezvényeinek szín-

vonala alapján — 1400 darabos hanglemezállományával kitűnik az oroszlányi könyvtár. A többiben ez a szám 620 és 860 között mozog. Ami a zenei rendezvényeket illeti, Oroszlányban 1974 óta működik zenebarát-klub.

Nógrád megyében, Balassagyarmaton 6 ember tud egyszerre fejhallgatóval zenét hallgatni, jöllehet még csak 200 lemezből válogathatnak. *Szécsényben* jóval magasabb a hanglemezek száma (1000 darab), a hallgatóhelyeké pedig nyolc. Kottát a könyvtárak nem gyűjtenek, zenei rendezvényeket sem tartanak.

Pest megye négy könyvtárában zenei részleg (*Cegléd, Nagykőrös, Gödöllő, Vác*) és egy könyvtárában (*Nagykáta*) zenei gyűjtemény van. A dokumentumok számát illetően 1350 hanglemezzel Cegléd vezet. A berendezések az 1980-ban átadott váci könyvtárban, illetve a jelenleg felújítás előtt álló ceglédiben a legkorszerűbbek. Kottákat sehol sem gyűjtenek. Zenei rendezvényeket csak Cegléden tartanak.

Somogy megyében két zenei részleg (*Marcali és Fonyód*) és egy zenei gyűjtemény (*Siófok*) található. A két részleg hanglemezállománya 550, illetve 1200 darab. A zenei gyűjtemény nagyobb állománnyal, 1320 hanglemezzel rendelkezik. Mind a két részlegben rendszeresen tartanak zenei rendezvényeket.

Szabolcs-Szatmár megyében három zenei részleg (*Fehérgyarmat, Nyírbátor, Nagykálló*) és egy zenei gyűjtemény (*Kisvárdá*) van. Mivel a fehérgyarmati részleget már 1970-ben kialakították — szemben a másik két könyvtár részlegével, amelyeket csak a 70-es évek második felében hoztak létre —, itt a legmagasabb (1150) a hanglemezek száma. A másik kettőben 450, illetve 850 darab. Zenei rendezvényeket ezekben a könyvtárakban sem tartanak.

Szolnok megye négy könyvtárában működik zenei részleg (*Kunszentmárton, Mezőtúr, Törökszentmiklós, Jászberény*), háromban pedig gyűjtemény (*Tiszafüred, Karcag, Túrkeve*). A hanglemezállomány meglehetősen nagy, két könyvtárban, Mezőtúron és Jászberényben is túllépi az 1300 darabot. Külön meg kell említenünk a törökszentmiklósi közös fenntartású könyvtár szolgáltatását: a zenei részleg ugyanis ismeretterjesztő audiovizuális részlegként is funkcionál. Két könyvtárban: Jászberényben és Mezőtúron nagyobb számú a hangszalag-gyűjtemény is (103, illetve 137). Zenei rendezvényeket Mezőtúron és Törökszentmiklóson tartanak.

Tolna megye két könyvtárában (*Dombóvár, Paks*) működik zenei részleg: az előbbiben 1140, az utóbbiban 1000 darabot számláló hanglemezállománnyal. A helybenhallgatási lehetőségek igen jók, 20, illetve 15 hallgatóhellyel rendelkeznek a könyvtárak. Zenei rendezvényeket nem tartanak.

Vas megyében három helyen (*Celldömölk, Körmend, Sárvár*) van zenei részleg, két községben pedig (*Szentgotthárd, Vasvár*) zenei gyűjtemény található. A részleggel rendelkező könyvtárak hanglemezállománya nagy: 1551, 1898, illetve 1052 darab. Érdemes megemlíteni, hogy a Celldömölki Városi Könyvtár feldolgozási rendszere követi a megyei könyvtárét: nagyalakú katalóguskartonokra történik a címléírás. A többi könyvtár az országos gyakorlatot követi. Zenei rendezvényeket csak a körmendi könyvtárban tartanak.

Veszprém megyében a zenei részlegek száma négy (*Ajka, Devecser, Pápa, Tapolca*). A pápai kivételével valamennyi 1976-ban létesült. Ezzel magyarázható, hogy a hanglemezállományuk gyarapítására viszonylag alacsony összeggel rendelkeznek. Az 1972-ben alapított pápai részleg állománya 1806 hanglemezről áll. Zenei rendezvényeket Tapolcán tartanak, ahol gyermekek részére zenei klubot működtetnek.

Zala megyében két zenei részleg működik: *Lentiben* és *Zalaszentgróton*. A hanglemezek száma 1600, illetve 1500. A részlegekben kottákat nem tartanak, rendezvényeket nem szerveznek.

*

A „B”-típusú könyvtárak közül tehát 78-ban található zenei szolgáltatás: zenei részleg 58, zenei gyűjtemény pedig 20 helyen. A 78 könyvtár tulajdonában 86 066 hanglemez van. Az 58 zenei részlegben 72 808, a gyűjteményekben pedig 13 258 található. *Ez utóbbi adat azt jelenti, hogy az érdeklődők ilyen nagy számú hanglemezállomány használatától vannak megfosztva.*

A nyitvatartási idő a könyvtárakban átlagosan heti 38 óra.

Vizsgálódásainkból kiderült, hogy „B”-típusú könyvtárainknak csak igen kis százaléka felel meg az 1972-ben kiadott szakmai irányelveknek, bár az irányelvek éppen a zenei és az audiovizuális szolgáltatások tekintetében már el is avultak. A könyvtáraknak csak 14 százaléka — a 78 könyvtárból 11 — gyűjt kottát, pedig a nyomtatott és a hallható zeneművek együttesen alkotják a zenei részleget. A hanglemezállomány is csupán három könyvtárban éri el a kívánt 2000 felvételt számláló alsó határt. A könyvtárak 49 százaléka pedig 1000 felvétellel sem rendelkezik.

Skaliczki Judit

Gyorsítsuk meg a hangos-képes dokumentumok könyvtári gyűjtését!

Örömmel figyelem, hogy az elmúlt évben megnövekedett a hazai szaksajtóban az audiovizuális dokumentumok gyűjtésével foglalkozó, azok fontosságát hangsúlyozó cikkek száma. (Lásd a *Könyvtáros* 1980/2., 3. és a *Könyvtári Figyelő* 5. számát). A téma felmerülése egyáltalán nem egyfajta divat következménye, hanem a fejlődés tényeinek számbavétele, elismerése is. Az előbb említett tanulmányok egyikében, *Bobokné Belányi Beátának* a *Könyvtári Figyelő* 1980/5-ös számában közölt írásában olvashatjuk, hogy „az AV dokumentumok véglegesen »polgárjogot« nyertek könyvtártípusaink mindegyikében”. Szeretném remélni, hogy ez így van, de állítani csak azt merem, hogy így lesz. Abból ugyanis, hogy megszerezték a „polgárjogot”, még nem következik szükségszerűen, hogy egyenrangú ismerethordozóként ott is vannak a könyvtárban. Az, hogy egy-két típusuk: a hanglemez, a hangszalag, a diafilm már megtalálható sok könyvtárban, még nem jelenti, hogy az AV ismerethordozók — általában, összességükben is — ott vannak az intézményekben. A filmeket például nem a könyvtárak, hanem a filmtárak gyűjtik és forgalmazzák, a transzparenszek (írásvetítő fóliák) pedig majdhogynem ismeretlenek a közművelődési könyvtárakban. Az iskolákban — már ahol egyáltalán vannak — a legtöbb helyen szintén nem a könyvtárak gyűjtik, hanem *fogyóanyagként* a gazdasági ügyintéző tartja nyilván őket, és a könyvtárosok gyakran nem is tudnak rólok. Nem tömegesen, de található már az ország több intézményében videofilm is, és ezeket sem a könyvtárak gyűjtik. És sorolhatnám még tovább a hiánylistát... Valószínűleg jobban tükrözi a hazai gyakorlatot *Skaliczki Judit* megállapítása (*Könyvtáros*, 1980/2. sz.), amely szerint bár az elvekben mindenki egyetért, gondot okoz, ha ezeket meg is kell valósítani.

Véleményem szerint itt jutottunk el a probléma gyökeréhez. Elvileg egyetértenek a könyvtárosok azzal, hogy az AV dokumentumok is ismerethordozó, tudást átadó anyagok, de érzelmileg még nem kötődnek úgy hozzájuk, mint a nyomtatott dokumentumhoz, a könyvhöz. A családok birtokában egyre több hangos-képes dokumentum található, mind többen gyűjtik ezeket, a könyvtárak viszont még mindig azon vitatkoznak, hogy az ilyen jellegű dokumentumok besorolhatók-e a könyvtári gyűjtés és szolgáltatás körébe. (Lásd a hanglemezek kölcsönzéséről folyó vitát.)

Az idegenkedésnek vajon csak gazdasági okai vannak? Véleményem szerint nem ez az első (bár lényeges) ok, hanem az, hogy még nem tudjuk úgy „olvasni” a hangos-képes dokumentumokat, mint a nyomtatott anyagot. Itt most nem csak az élményszerzés felől közelítve teszem a megjegyzést, hanem a nevelés, az iskolai és az iskolán kívüli oktatás céljaira is gondolok.

Természetesen nemcsak a technikai, kezelési ismeretekről van szó — ezekhez sem értünk —, hanem arról a „nyelvről”, gondolati, képi kifejezési készségről is, amit ezeknek a hangos-képes dokumentumoknak „olvasása”, „írása” megkövetel. Az iskolai nevelőmunka reformja, a tantárgyak integrációja, a minél több dokumentumból történő, a kreativitásra épülő nevelés sikerese megvalósulása nem kis részben azon is múlik, hogy a könyvön kívüli ismerethordozókat mennyire vonjuk be a pedagógia gyakorlatába, és mennyire tanulják meg a következő nemzedékek a könyvvel egyenrangú forrásként használni az új dokumentumokat.

A könyvtárosok dolga is

Mit tehetünk mi, könyvtárosok, hogy az említettek gyorsabban nyerjenek polgárjogot a könyvtári gyakorlatban, és a felnőtt nemzedék is minél előbb megtanulja az AV dokumentumok írását, olvasását?

Első lépésként még mindig a könyvtárosok szemléletét kell megváltoztatni, le kell küzdeni azt az idegenkedést, amellyel többségük az AV dokumentumokkal szemben viselkedik. Ez az idegenkedés részben érthető is. Érthető, hiszen az egyetemi, főiskolai és a középfokú képzésben nem kapták meg az AV dokumentumok gyűjtésével, feldolgozásával és szolgáltatásával kapcsolatos elméleti ismereteket. A mai, szakképzett könyvtárosok tehát híjával vannak a szükséges ismereteknek, napjaink valósága azonban kényszeríti majd őket, hogy pótolják e hiányt, de ehhez évek kellene. Az AV kérdések megoldása napjainkig csak egy-két könyvtáros szívügye maradt. A Könyvtártudományi és Módszertani Központ az elmúlt években a nem hagyományos dokumentumok témaköréből is szervezett tanfolyamot, s ezen részanyagként szó volt az AV dokumentumokról is, de a szükséges tanfolyami létszámot csak úgy sikerült összehozni, hogy az *Országos Oktatástechnikai Központ* révén több főiskolai és néhány iskolai könyvtárost is a tanfolyamra küldtek.

A kezdő lépések tehát megtörténtek, ezt az utat kell tovább járni, s a képzésben, illetve a továbbképzésben nagyobb teret juttatni ennek a területnek. De a szaksajtó és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete is még többet tehetne azért, hogy a szemléletváltozás gyorsabb legyen.

A megjelent dokumentumok beszerzését napjainkig főleg az információhiány akadályozta. E téren is történt változás. A hanglemezekről szóló tájékoztató sokat segít a beszerzésben, de a könyvtárosok nagy része sajnos nem ismeri e kiadványt. Nagyobb propagandát kellene kifejteni tehát a terjesztés érdekében. A Könyvtár-ellátó új szolgáltatása — a hanglemezek árusítása katalóguscédulákkal együtt — bizonyára gyorsítani és bővíteni fogja ezek felhasználását. 1980-tól kezdve az *Új Média* című folyóirat révén megoldódott a többi AV dokumentumról szóló tájékoztató is, mert ez a hazánkban gyártott és terjesztett AV dokumentumokról megfelelő információkat szolgáltat. (Hogy milyen kevéssé nyertesek polgárjogot az AV dokumentumok a könyvtárakban, talán az is bizonyítja, hogy az Új Média előfizetési felhívására, melyet 5000 könyvtár kapott meg, 1980 végéig mindössze 520 megrendelő jelentkezett.) A következő lépés az lehetne, hogy a Könyvtár-ellátó átvenné az AV dokumentumok terjesztését a katalóguscédulák szolgáltatásával együtt. A feltáró munka effajta központosítása a könyvtárosok válláról az egyik legnehezebb terhet venné le. E feltáró tevékenységnek is megvan az alapja, hiszen megjelent az ISBD/NBM, amely a nemzetközi szabványhoz kapcsolódva szabályozza az AV dokumentumok címléírását. De segít a feltárásban és az egységesítésben az Új Média című tájékoztatóban alkalmazott címléírási gyakorlat is.

A gyűjtemények integrációja

A gyűjtemények kialakításához tehát megvannak az alapvető segédeszközök, most már csak a könyvtárosokon múlik a rendszeres, tudatos gyűjtés. A gyűjteményszervezésben azonban helyes volna az integráció elvét alkalmazni. Ha ugyanis tovább folytatódik az a gyakorlat, amely a könyvek gyűjtésében is kialakult, hogy tudniillik egy-egy településen több könyvtárhálózat, több könyvtár szerzi be ugyanazokat a dokumentumokat, még nagyobb lesz a pazarlás. Az audiovizuális dokumentumokat jelenleg többféle intézményben gyűjtik, és ez nehezíti a felhasználást. A filmtárak, amelyek 1961-ben jöttek létre, máris kiterjesztették gyűjtésüket a többi AV dokumentumra is. Elvileg tehát mindent gyűjtenek. Ha a megyei, a városi közművelődési, az iskolai és a szakszervezeti könyvtárakban is kiterjesztik a beszerzést a jelenleg gyűjtött hanglemezekre, diafilmekre kívül másfajta AV dokumentumokra is, olyan párhuzamos gyűjtemények alakulnak ki, melyek kihasználása elégtelen lesz. Tudom, hogy az AV dokumentumok gyűjtését egyetlen intézményre szűkíteni az eltérő szervezeti formák miatt jelenleg nem lehet. De jól ismert tény az is, hogy a magyar könyvtárügy hatékonyságának egyik legnagyobb akadálya a szétaprózottság, a párhuzamosan, egymás mellett működő sok kis könyv-

tár léte. S most, amikor új szolgáltatások, új intézménytípus (médiatár, eszköztár) kialakítására is sor került, újra elkövetjük azt a hibát, amit a könyvtárak szervezésében? Tudom, hogy egyik hálózat (művelődési otthon, könyvtár) sem tudná vállalni jelenleg az AV dokumentumok teljes körű gyűjtését és szolgáltatását, de nem kellene-e félretenni ebben az esetben a presztízsszempontokat, és akár szervezeti módosítással is kialakítani *valamelyikben* az AV dokumentumokat szolgáltató részleget? A józan megfontolások a könyvtárak mellett szólnak, hiszen a filmek kivételével bennük van a legtöbb nem könyv jellegű dokumentum. A könyvtárak mellett szól a filmtárak szolgáltatásait legjobban akadályozó körülmény is: az, hogy a filmek feltárása nagyon kevés helyen folyik, a katalógusok, az információszolgáltatás elengedhetetlen eszközei csak itt-ott léteznek és hasznosíthatók. A kialakítandó egységes, központi AV eszköztárral szemben az első időszakban nem feltétlen követelmény, hogy helyileg is csak egyetlen intézményben legyenek a dokumentumok. Az viszont alapvető igény, hogy egy helyen a róluk szóló teljes információt is megkaphassa a felhasználó.

Tóth Dezső

Hanglemez kölcsönzés egy megyei könyvtárban

A könyvtári szakirodalomból ismeretes, hogy a német, az angol és a skandináv országokban a könyvtárak hanglemezeket is kölcsönöznek. Hazánkban 1977-ben még vita folyt a lemezkölcsönzésről a *Könyvtáros* hasábjain is (2., 4., 6., 9. szám). Azóta a vita eldőlt: a közművelődési könyvtárak egyik alapfeladatává minősítették a hanglemezek kölcsönzését. Ennek azonban anyagi és szervezeti feltételei vannak.

Könyvtárunk, a szombathelyi Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár zeneműtárának hétéves működése után, 1977-ben vette tervbe a hanglemezek kölcsönzését, amelynek anyagi fedezetét az országos közművelődési alapból 1978-ban kapott összeg teremtette meg. Ennek felhasználásával a zeneműtárban szabadpolcos, rekeszbe tárolót alakítottunk ki, amely 3000 kölcsönözhető hanglemez elhelyezésére alkalmas. Gyűjteményünk fejlesztése során megfelelő kölcsönzési alapállomány kialakítására törekedtünk: a népszerűbb, ismertebb komolyzenei művekből, népzenei, jazz- és operettfelvételekből, mozgalmi dalok, irodalmi alkotások és nyelvleckék lemezeiből egy-egy, illetve két példányt, a gyermekdalok felvételeiből és a meselemezekből pedig három-négy példányt, összesen mintegy 1000 hanglemezt vásároltunk. A zenemű-felvételeket az ETO 78-as osztályából kialakított szakcsoportok alapján, a szépirodalmi és a társadalmi-politikai lemezeket betűrendben, a nyelvi felvételeket pedig nyelvek szerint rendszerezve helyeztük el a szabadpolcon. 1979-re megteremtettük tehát a hanglemezkölcsönzés tárgyi feltételeit. A személyi feltételek azonban nem változtak: egyetlen főfoglalkozású zenei könyvtáros és egy heti 6 órában foglalkoztatott nyugdíjas tanár dolgozik itt. A kölcsönzés adminisztrációját is ők végzik, mivel a nyilvántartás a zeneműtárban van. A hanglemezkölcsönzés szabályzata azonos a könyvkölcsönzési szabállyal, az olvasók ezt a szolgáltatást is a felnőtt-, illetve a gyermekkönyvtár használatára jogosító olvasójegygyel vehetik igénybe.

Új érdeklődők jelentkeztek

Hanglemezeket kezdetben a zeneműtár szolgáltatásait már korábban is igénybe vevő hallgatók kölcsönöztek, de egy idő után — a kölcsönzés hatékonyabb propagálása következtében — új olvasók is érdeklődtek, akik eddig idő hiányában, elfoglaltságuk miatt nem keresték fel a zeneműtárat. Szolgáltatásunk további elterjedésével együtt fokozatosan nőtt az igénybevétel: 1979. július 1-től az év végéig még csak 191, 1980-ban már 969, 1981 első negyedében pedig 516 olvasó kölcsönözött. A kölcsönzés napi forgalma 1979-ben mindössze 4, 1981-ben pedig már 21 hanglemez volt. 1979. június 1-től 1981. március 31-ig 1676 használó 4230 hanglemezt kölcsönözött. A szolgáltatást igénybe vevő személyek száma a nyilvántartás szerint 463 volt (35 gyermek és 428 felnőtt). A kölcsönzők 30 százaléka rendszere-

sen, 50 százaléka ritkán, 10 százaléka bizonyos alkalomra, további 10 százalék pedig iskolák vagy egyéb intézmények, szervezetek részére kölcsönzött hanglemezt.

A kölcsönzők említett megoszlása nagymértékben meghatározta a kivitt hanglemezek tartalmát és a visszahozott lemezek minőségét is. A rendszeres kölcsönzők, érdeklődésüktől függően, a teljes gyűjtemény anyagára támaszkodva választanak, és keresik a megjelenő új lemezeket is, nagy részük a zeneműtárban is rendszeresen hallgat zenét. A lemezeket gondosan kezelik, jó állapotban hozzák vissza.

A ritkán kölcsönzők egy része általában azonos témakörből választ. Legtöbbször Erkel, Mozart, Verdi operáit, Bach egyházi műveit, népszerű zenekari műveket, a zongora- és orgonamuzsikát, híres előadóművészek összeállításait keresik, másikkal pedig — akiknek saját gyűjteményük is van — inkább a ritkábban hallható műveket, a régi és a kortárs zenét, a jazzfelvételeket, irodalmi alkotásokat és a nyelvleckéket viszik haza.

Az is előfordul, hogy az olvasó ugyanazt a lemezt több alkalommal is kikölcsönzi. A visszahozott lemezek állapota — a porosodástól eltekintve — nem ad okot aggodalomra.

Az utóbbi időben felfigyeltünk a kölcsönzők egy olyan csoportjára, amelynek tagjai csak egy bizonyos alkalomra kölcsönöznek, például karácsonyra, családi és társadalmi ünnepekre, vagy előadáshoz, bemutató-tanításhoz, vetélkedőre való felkészüléshez kérnek tőlünk tanácsot a lemezek kiválasztásakor, illetve meghatározott művek kereséséhez veszik igénybe segítségünket. A kölcsönzött lemezeket közülük többen hanyagul kezelik, gyakori, hogy a belső tasak nélkül, porosan, zsirosan hozzák vissza a hanglemezeket.

A zeneműtárnak az egyének kiszolgálásán felül természetesen az is célja, hogy a hozzá forduló iskolák és egyéb intézmények, szervezetek, klubok munkáját segítse, igényeiket kielégítse. Ez a hanglemezkölcsönzésre is vonatkozik, bár általában a magnószalagra történő átjátszást szoktuk javasolni. Mégis vannak olyanok, akik kifejezetten a hanglemezekre tartanak igényt. Ennek több oka is lehet: vagy csak lemezjátszó áll rendelkezésükre, vagy azonnal szükségük van a kért hanglemezeire, vagy bizonyos összeállításokhoz kellene nekik a kívánt művek. Mivel az a tapasztalatunk, hogy általában nem a kölcsönző használja a lemezeket, ezért ebben az esetben a szóbeli tájékoztatón kívül célszerű hanglemez-kezelési útmutatót is mellékelni a lemezekhez.

Az állomány védelme

Felmerülhet a kérdés, milyen kártérítést követelhet a könyvtár a sérülten, rongáltan visszahozott hanglemezek kölcsönzőitől, illetve mit tehet annak érdekében, hogy a rongálásokat csökkentse, s jó minőségű lemezeket kapjon vissza? A hanglemezkölcsönzés — a könyvek és az egyéb dokumentumok kölcsönzésével együtt — a legkedvezőbb körülményekkel számolva is egységenként hozzávetőleg 15 forintba kerül. Ahogy nem veszünk vissza megcsonkított, tintával sűrűn aláhúzott, rongált könyvet, ugyanúgy nem fogadunk el törött, karcolt, megvetemedett hanglemezt sem, hanem azonos tartalmú és minőségű műveket kérünk helyettük. Ha erre nincs mód, a dokumentum gyűjteményi értékét számítjuk fel. A kisebb hibákkal, például porosan vagy belső tasak nélkül visszahozott hanglemezek esetében ugyanúgy járunk el, mint a gyűrött, esetleg a melléklet nélküli könyvek esetében. Figyelmeztetésünknek vagy a kár megtérítésének célja ilyenkor a kulturált kölcsönzésre való nevelés. A könyvet újra köttetjük, a hanglemezt megtisztítjuk, és az esetleges hibákat a kölcsönzőkártyán feltüntetjük.

Erdemes utalni arra is, hogy bár a hanglemezek kölcsönzésével a zeneműtár használóinak köre kibővült, megnőtt, a *másolatkészítés* iránti igény a várakozás ellenére sem csökkent.

Fontosnak tartom, hogy a zenei könyvtárosnak legyen ideje a visszahozott lemezeket az olvasó előtt átvizsgálni, és a kölcsönzők figyelmét felhívni a hanglemezek gondos kezelésére, valamint — a későbbi viták elkerülése végett — *hibátlan* hanglemez kölcsönzésére. Erről kölcsönzéskor az olvasónak is meg kell győződnie.

Krutzler Ferenc

A hangtárak gyűjtőköri együttműködése egy megyén belül

Köztudomású, hogy a hangzó dokumentumokból álló gyűjtemények jelenleg nálunk inkább nevezhetők hangtáraknak, mint zenei részlegeknek. (Legalábbis a közművelődési könyvtárak többségében!) Pedig az volna az ideális, és az felelne meg a kor követelményeinek, ha legalább a nagyobb könyvtárakban elkülönülne a zenei anyag, és megvalósulhatnának a zeneműtárak, illetve a komplex zenei részlegek. E kérdésben a szakemberek és a használók véleménye azonos: kizárólag anyagi okok akadályozzák ennek megvalósulását. (Hivatkozom itt *Skaliczki Judit* cikkére is, amely a *Könyvtáros* 1980/2. és 3. számában jelent meg.)

Megyénkben, Hevesben 1978—79-ben a korábbi hét mellett újabb huszonöt helyen valósult meg ez a korszerű könyvtári szolgáltatás. A Művelődési Minisztérium által juttatott összegből a megyei könyvtár vásárolta meg a berendezéseket, és vállalta a szervezőmunkát, valamint a szállítást is. Egy-egy könyvtár technikai berendezése 1 kezelőasztalból, a rajta elhelyezett 2 lemezjátszóból, 2 magnetofonból és 2, illetve 4 fejhallgatóból áll. (Ennek az összes költsége 20 ezer forint.) Napjainkban Heves megye könyvtárainak egynegyedében van ilyen gyűjtemény. A legrégibb, a megyei könyvtáré 1972-ben nyílt meg, de a szerzeményezés már 3—4 évvel régebben megkezdődött.

Gyűjtőkör — állomány

Gyűjtőkörünket az induláskor a következők szerint határoztuk meg, nem választván szét a nyomtatott, illetve a hangzó dokumentumokat: általános jellegű és gyűjteményes zenetudományi munkák; tudományos és szépirodalmi művek; hanglemezek (magyar zeneszerzők, magyar előadóművészek lemezei, kiemelve a barokk zenét); népzenei felvételek; szépirodalmi anyag; nyelvleckék (orosz, angol, francia, német stb.). A zenei gyűjteményt a munkásmozgalmi dalok, himnuszok egészítik ki. Az Európán kívüli zenei folklórt különgyűjtemény képviseli.

1980. január 1-i hatállyal gyűjtőköri szabályzatunkat — figyelembe véve az 1972. óta bekövetkezett változásokat, például a hangzó anyag kölcsönzését — így módosítottuk: A zenemű- és hanglemeztár gyűjtőköre a dokumentumfajta szerint hangzó, illetve nyomtatott dokumentumokra terjed ki; a tartalmi megoszlást tekintve pedig a hanglemez formájában vásárolt és rendelkezésre bocsátott anyag művészet felvételekből — zeneművek, szépirodalmi művek —, illetve ismeretterjesztő felvételekből s végül egyéb felvételekből áll.

Az alapl műveken kívül a zenetörténet valamennyi korszakának jeles alkotásait is megvásároljuk. Neves zeneszerzők egy-egy művét különböző előadók tolmácsolásában is rendelkezésre bocsátjuk, és gyűjteményünket nagy előadóművészek felvételeit tartalmazó lemezekkel tesszük teljessé. A hallgató tehát a komoly zene legkiválóbb képviselőinek vokális és hangszeres munkásságából egyaránt találhat anyagot.

Teljességre törekvően gyűjtjük a Magyarországon kereskedelmi forgalomban kapható barokk zenei felvételeket és a magyar népzenei lemezeket, valamint más népek eredeti népzenei felvételeit. Zeneműtárunkban a himnuszok, a mozgalmi dalok, az indulók és az alkalmi összeállítások is megtalálhatók, de — alapos válogatás után — vásárolunk klasszikusoperett-felvételeket, dzsesszt, sanzont és egy-egy tánczenei összeállítást is. A megjelenő irodalmi felvételeket — versek, drámák, drámarészletek, mesék — teljes számban beszerezzük, s figyelmet fordítunk az előadói lemezek gyűjtésére is.

Mivel az ismeretterjesztő felvételek közül a nyelvleckék iránt nagy az érdeklődés, 1—2 példányban ezeket is megvásároljuk.

Az egyéb kategóriába tartozó lemezek — például a zaj- és zörejel-felvételek — a különleges igények kielégítését teszik lehetővé.

A magnetofonszalagok és kazetták gyűjteménye felöleli az eredeti műsorról vásárolt, valamint a saját felvételeket. A műsorról együtt vásárolt szalagok kivétel nélkül a Magyar Rádió és Televíziótól származnak, s az audiovizuális oktatást szolgálják. (Nyelveleckék és a *Mindenki iskolája* magyar, illetve történelem tantárgyának sorozata.) Műsoros kazettáinkra — tartalmukat tekintve — ugyanaz vonatkozik, mint a hanglemezek gyűjtésére. Ezeket főleg kölcsönzésre szántuk. Saját felvételeink szalagon és kazettán helytörténeti vonatkozású eseményeket örökítenek meg, ezek később forrásértékűek lehetnek. (Helyszíni felvételek emlékműsorokról, hangversenyekről, író-olvasó találkozókról. A rádióban elhangzó Heves megyei, illetve egri vonatkozású műsorok.) De saját felvételeink számát gyarapítják a hallgatóktól kölcsön kapott lemezekről másolt anyagok (népzene) is.

A könyvek közül gyűjtjük a zenetudomány alapvető kézikönyveit, lexikonjait, a műjegyzékeket, monográfiákat, a kották és partitúrák vonatkozásában a reprezentáns művek kottáit, partitúráit, amelyek folyamatosan kiegészülnek a hanglemezekon található művek kottáival; a folyóiratok közül pedig a legfontosabb magyar nyelvű lapokat, illetve néhány külföldi kiadványt. Funkció szerint megkülönböztetjük a helyben használható és a kölcsönözhető dokumentumokat. A hangzó dokumentumok mintegy egyharmada kölcsönözhető. 1977-ben e célra 800 darabból álló alapgyűjteményt vásároltunk. Azóta két, illetve — szükség szerint — több példányban szerezzük be a hangzóanyagot, és a másodpéldányokat kölcsönözzük. Bizonyos művek (ezt az érdeklődés vagy az ár határozza meg) csak helyben hallgathatók, viszont a kölcsönözhető anyagok mindig van prézens háttere is. (Nyomtatott dokumentumok jelenleg a zeneműtárból nem kölcsönözhetőek.)

Kezdetől fogva fő célkitűzésünknek tartottuk, hogy a komoly zenét minél szélesebb körben népszerűsítsük, és a komoly zenei, valamint a hangdokumentumokat minél több ember számára tegyük hozzáférhetővé.

Állományunk jelenleg 5 ezer hanglemezt, 200 magnószalagot és 30 műsoros kazettát tartalmaz. A legfontosabb zenei szaklexikonokkal, műjegyzékekkel, monográfiákkal, zenei kézikönyvekkel rendelkezünk. Kevés viszont a kották és a partitúrák száma, amelyek nélkül pedig az említett célkitűzésünk nem valósítható meg maradéktalanul. Ideális lenne, ha minden lemez kottáját kézbe tudnánk adni. Hangzó anyagra beszerzési keretünkben évente 40 ezer forintot fordíthatunk.

A zenei könyvtári hálózat

A megyében a 4 járási könyvtár és 3 nagyobb községi könyvtár rendelkezik számottevőbb hangzó gyűjteménnyel (200—900 lemez). Ezekben a helyeken az érdeklődő a zenetörténet valamennyi korszakának kiemelkedő műveit megtalálja, amelyek kiegészülnek az irodalmi felvételekkel is. Az egyéb jellegű felvételek száma elenyésző. Két járási könyvtár (Hatvan, Heves) kölcsönzi anyagát. Egyikük (Hatvan) pedig írásban is rögzítette gyűjtőkörét.

Megyénkire jellemző az a törekvés, hogy a könyvtár megfelelő zenei alapgyűjteményt hozzon létre a kapcsolódó irodalmi és egyéb felvételekből. Az úgynevezett könyvzenei felvételek vásárlását nem tartjuk kívánatosnak.

A községi könyvtárak esetében a következőképpen jártunk el: a technikai bázis létrehozása után az érintett tanácsokhoz szerződésjavaslatot küldtünk, amely tartalmazta a részleg létrehozásának elvi célkitűzéseit, továbbá a felhívást a hangzó dokumentumok beszerzéséhez szükséges anyagi fedezet megteremtésére. A megyei könyvtár vállalta a vásárlás lebonyolítását, a lemezek feldolgozását, helyszínen szállítását és a katalógus kiépítését. Huszonhárom könyvtár élt ezzel a lehetőséggel, átlagosan 3 ezer forintot adtak — a könyvbeszerzési keretük nagyságától függetlenül — erre a célra.

A gyűjtőkör kialakításáról szóban állapodtunk meg, ennek alapján a községi könyvtárak részére klasszikus komolyzenei felvételeket, valamint kevés mai művet vásárolunk, továbbá irodalmi lemezeket, megzenésített verseket, meselemezeket, népzenei, mozgalmi anyagot.

A községi könyvtárak olvasóinak többsége általános iskolás, tehát elsősorban az ő érdeklődési körüket kell figyelembe venni, ehhez járul hozzá még az intézmények rendezvényeihez kapcsolódó anyag. Véleményünk szerint a legcélszerűbb

a tantervi követelményeket szem előtt tartva, velük összhangban kialakítani a gyűjteményeket. Természetesen egy 50—100 lemezből álló zenetörténeti keresztmetszetre mindenütt szükség van, és nem hanyagolható el a mozgalmi anyag sem.

A központi ellátás addig fog tartani, amíg a könyvtárosok megtanulják a hangzó anyaggal való munkát. A fő gond, a címleírás megszűnik, ha megindul a központi hanglemezes- és cédulaellátás. (Időközben megvalósult. — A szerk.)

Egerben a megyei könyvtár gyűjteményén kívül számottevő, feldolgozott hangzó dokumentumanyag nincs. A gyermekkönyvtár 1978-ban kapott lejátszó berendezést, és ekkor kezdtük el a lemezek gyarapítását is. Gyűjtőköre csak az irodalmi felvételekre, ezek közül is főleg a mesékre terjed ki. Ha más jellegű hangzó anyagra van szükségük, a felnőtt részlegtől kéri el.

Megyei vonatkozásban már gyűjtőköri együttműködésről is beszélhetünk. A költséges zenei kézikönyveket — egy példányban — a megyei könyvtár szerzi be, és itt férhetnek hozzá az érdeklődők. Egyébként most, hogy számban és jelentőségében megnövekedett megyénkben is a hangzó anyagok gyűjteménye, érdemes lenne megvalósítani valamiféle kiterjedtebb, ésszerűbb gyűjtőköri együttműködést is. A megyei könyvtár gyűjthetné például teljességre törekedve a helytörténeti anyagot, az egyik járási könyvtár az irodalmi, a másik a népzenei felvételeket stb. Az országos gyűjtőköri egyeztetést is időszerűnek és megvalósíthatónak tartjuk.

Reyka Magdolna

A zenei könyvtáros és a hallgatók

E lap hasábjain már sok olyan írás jelent meg, amely a zenemű- és hangtárakkal foglalkozott, mégis úgy érzem, hogy egy gondolatkör említetlen maradt. Talán nem is véletlenül, hiszen egy kevésbé feltérképezett területről van szó, amelynek részletes tárgyalásához, elemzéséhez még nem gyűlt össze elegendő tapasztalat. Ez pedig nem más, mint a zenei könyvtáros és a hallgató kapcsolata, azaz: a „hallgatószolgálat”.

Ha a zene — pontosabban: a komoly zene — iránt érdeklődőnek rendelkezésre állnak a katalógusok, a hanglemezek, a hi-fi készülékek és a fejhallgatók, vajon megkapott-e már mindent? Bizonyos esetekben igen. De gondoljunk azokra a hallgatókra, akik tévován nyúlnak a katalógushoz, ahol hangnemjelzéssel kezdődő, látszólag egyforma címek sorakoznak, és sokszor csak a mű jegyzékszámában van eltérés. Hegedű- és zongoraversenyek, szvittek, szonáták stb. katalóguscédulái. A hallgató pedig sokszor tanácstalan, melyiket válassza, melyik fog tetszeni? Ha ő nem tud választani, dönteni, segít a zenei könyvtáros. De segítsége vajon mindig a legjobb értelemben vett segítség is? Mert az ajánlás — tudjuk — kockázat, sőt felelősség is! A „Kinek, mit ajánljunk, hogyan ajánljunk?” kérdések akkor kapnak különösen nagy hangsúlyt, ha olyan olvasóval kerülünk kapcsolatba, aki most teszi az első lépéseket a komoly zene megismerésének útján.

Tapasztalatom szerint a diákok vagy a zenében kevésbé jártas felnőttek a tetzésüket legjobban megnyerő komolyzenei művek közül nagy valószínűséggel ezeket sorolják fel: *Vivaldi* A négy évszak; *Ravel* Bolero; *Debussy* A tenger; *Dvořák* Újvilág szimfónia; *Beethoven* V. és IX. szimfónia. (Természetesen a sor ennél hosszabb.) A felsorolás nem minden ok nélkül tartalmazza ezeket a műveket. De miért éppen ezeket? Mielőtt e kérdésre kitérnénk, nézzük meg, milyen lehetőségek közül választhatunk akkor, ha meg akarjuk kedveltetni valakivel a komoly zenét. (A kedvelés alatt a befogadásnak azt a szintjét értem, amelynél a hallgató nem kívülállóként érzékeli a zenét, hanem átéli, idegrendszerének tapintásával magára vonatkoztatja megnyugtató és nyugtalanító mozzanatait; a zenei történés magában a hallgatóban játszódik le.)

A következő lehetőségek közül választhatunk: 1. Hagyjuk magára a hallgatót. Keressen magának zenét, hallgasson, amit akar, ne zavarjuk üntím szabadidő-tevékenységében; 2. A „Madár — méhecske — patakcsobogás”-változat; 3. Analizáljunk. Készítsünk tématerképeket; 4. A tisztán zenei jelentés befogadásának, megértésének segítése.

Az első változatot nem tartom maradéktalanul helyesnek. Szép számmal vannak ugyanis olyanok, akik a zenei könyvtárostól várnak útbaigazítást, javaslatot a zenehallgatáshoz. Bízunk ítéletében, ízlésében; tanácsot várnak arra vonatkozóan is, hogy kitől, mely műveket hallgassanak meg előbb, melyeket később stb. Őket nem hagyhatjuk magukra.

A második változat az általános és részletekbe menő, a „világmindenséget át-fogó” fecsegés, hamis vagy kitalált, jelentéktelen történetek, közhelyek esete — miközben egy szó sem esik a zene lényegéről.

A harmadikban dicséretes az igyekezet, de ez az eljárás unalmas és nem sokkal eredményesebb a második változatnál.

A negyedik változat mutat rá a zenei könyvtáros igazi felelősségére, de ebben van túlbuzgóságának és álszerűségének kockázata is. Ez az az eset, amikor a legtöbbet segíthet — de a legtöbbet ronthat is. Itt méretik meg mindennapi munkája, ezen a ponton, amely nem látványos, s ráadásul az eredmény sem mérhető abszolút számokban.

A zenei „jelentés”-ről szóló írások évszázadok óta szaporodnak, bár hatásuk, eredményességük nem áll arányban számukkal. Ezúttal *Leonard Bernsteinre* hivatkozom, aki a zene jelentésének négy fokozatát különbözteti meg:

1. Elbeszélő, irodalmi jelentés (például: *Till Eulenspiegel*).
2. Hangulati — festői jelentés (*Egy kiállítás képei, A tenger*).
3. Érzelmi hatásokat tükröző jelentés (vidámság, diadal, fájdalom, sóvárgás, sajnálkozás stb.). Különösen a XIX. századi romantika jellemzői.
4. Tisztán zenei jelentés.

A zenei kép tárgyyszerűsége nem olyan természetű, mint a képzőművészeti alkotásé. Míg az utóbbi a tárgyi valóságot közvetlenül, összefüggéseit pedig közvetetten mutatja meg, addig a zenében csak ritkán fordul elő a valóság tárgyainak, jelenségeinek közvetlen eszközökkel való utánpótlása. Ha pedig a zeneművek többségének a közvetlen eszközökkel való utánpótlása nem tipikus vonása, akkor a zenei jelentés, a zenei jelentésrend befogadását, megértését is olyan művek segíthetik a legjobban, amelyek tiszta zenei jelentéssel bírnak. Az alkotó, illetve a műalkotás felől nézve mindenképpen. A befogadótól azonban kisebb erőfeszítést igényel az elbeszélő, irodalmi vagy hangulati-festői jelentésű művekkel való azonosulás, érthető tehát, ha először ilyen találkozásokra pályázik. Ennek azonban van némi hátránya: A maga választotta vagy a zenei könyvtáros által felajánlott „előcsarnokból” nem szívesen lép tovább. Hasonlót keres, mert ez a biztonságos, ez érthető, tehát ez a szép. Hadd utaljak most a már korábban jelzett népszerűségi listára. Úgy gondolom, hogy már itt sem ugyanazon befogadói stratégia tanúi lehetünk valamennyi felsorolt mű esetében. Amikor hallgatóink a Sorsszimfóniát osztályozzák, értékelik, véleményt mondanak róla, vajon nem az első ütemekre teszik le a voksukat? S Beethoven IX. szimfóniája esetében nem az Örömmóda kapja-e azt a magas osztályzatot, amelyet a teljes szimfóniára osztunk szét? A tenger esetében könnyebben elképzelhető, hogy a tetszésnyilvánítás valamennyi hangulati-festői jelentésű tételét egyenlő arányban érinti. Ezúttal azonban még szóba sem kerültek a hallásadottságok, amelyek már hallgatói típusok elkülönítését is lehetővé teszik. Ennek vonzatai azonban már túl messzire vezetnek.

A befogadást számtalan tényező befolyásolja. Ezeket kell minél jobban megismernünk, hogy ajánlásaink során a lehető leghatékonyabban lássuk el (nem is olyan könnyű) feladatunkat, amely nyilván nemcsak abból áll, hogy feltesszük, megfordítjuk és levesszük a készülékről a hanglemezt, ahogyan sokan hiszik — legálábbis akkor nem, ha a zenemű- és hangtáron belül a szó legnemesebb értelmében is könyvtárosok vagyunk, olyan könyvtárosok, akik olvasókkal állnak rendszeres kapcsolatban, csak éppen nem irodalmi, hanem zeneműveket ajánlanak, közvetítenek.

A közművelődési könyvtár mindig valóságos igényeket kívánt és kíván kielégíteni. Így van ez akkor is, ha a szervezetén belül zenemű- és hangtár is létezik: ebben ugyanolyan széles skálán jelentkeznek az igények, mint az irodalmi művek esetében.

Bertalan Béla

„Fejleszteni, de jobb szervezéssel!”

— *Ismervén professzor úr könyvtárak, könyvek iránti vonzódását, hadd kezdjem a sablonos kérdéssel: hogyan alakult ki ez az érdeklődés, s hogyan fejlődött tudományos igényűvé?*

— A könyvek iránti érdeklődés értelmiségi jellegzetesség. Nagyon nehezen válhat valaki értelmiségivé úgy, hogy ne érdeklődjék a könyvek iránt. Én pedig gyermekkorom óta könyvmoly vagyok, s elég szép könyvtárat sikerült összegyűjtenem, amelynek nagy része, sok pótolhatatlan darabja sajnos elveszett. A könyvtárak iránti érdeklődésem egyébként Debrecenben alakult ki, még joghallgató koromban. *Nyíreő István* egyetemi magántanár, aki egyben a könyvtár igazgatója is volt, könyvtár-tani kollégiumot hirdetett meg. Én meg, már nem is tudom miért, jelentkeztem erre, és két féléven keresztül hallgattam előadásait. Nagyon érdekes volt, különösen, mert ott tanultam meg egy nagyon jó szakozási rendszert, a decimális rendszert. Ezen felül a debreceni egyetemi könyvtár akkori állapotában rendkívül vonzó volt számomra. Sok üres helyet találtunk még ott, azt hittük, korlátlan időre elég lesz a könyvek tárolására. A Debreceni Református Kollégium könyvtárának anyagát is számítva csodás értékeket lehetett ott találni. Talán innen az érdeklődés. Később azután, amikor a közgazdasági egyetemen oktattam, jó emberi kapcsolatokat építettem ki a könyvtárosokkal. Ez sokat segített nekem idő múltán, egyebek között abban is, hogy megítélhettem a könyvtár helyét és szerepét más dolgokhoz viszonyítva. Mostanában pedig a szívemhez legközelebb egy jó tanszéki könyvtár állna, amely gyűjteménye gyarapításakor nemcsak azt vásárolná meg, ami az adott pillanatban éppen kell, hanem mindazt, amire Magyarországon hosszabb távon is szükség van, amely *európai* színvonalat is garantálna. A gyarapítás ugyanis — úgy vettem észre — bizonyos időkben csak az oktatók, kutatók szubjektív elhatározásától függ. Voltak nagyon jó évek, amikor csaknem teljes mértékben be lehetett volna szerezni a szükséges irodalmat, de a dolog mindig úgy alakult, hogy még a kiváló professzor-főnökök irányítása mellett is egyoldalú volt a beszerzés, s egy sereg alapvető munka — elsősorban persze a külföldiek — hiányzott. Most meg, amikor pénzünk a könyvek árához képest egyre csökken, kényszerpályára kerü-

BIHARI OTTÓ
akadémikus,
egyetemi tanár,
a pécsi
akadémiai bizottság
elnöke

lünk. Csak a legszükségesebb műveket lehet — néha még azokból sem mindent — beszerezni. En, sajnos, eléggé borúlátó vagyok a tanszéki könyvtár-fejlesztésekkel kapcsolatban, úgy vélem tehát, hogy a jobbítás érdekében a beszerzés és az elosztás rendszerén kellene változtatni. Ez volna a fejlődés egyik járható útja.

— *Egy régebbi beszélgetésben Tigyi József professzor, de a beszélgetés-sorozat megkérdezettjei közül mások is, azt mondták, hogy a gépi és a pénzügyi fejlesztés együttes alkalmazása akadályozhatná meg a világszínvonalról való végzetes elmaradásunkat könyvtári téren. Professzor úr eszerint más véleményen van?*

— Én magam is amellett vagyok, hogy a fejlesztés mindenképpen szükséges, de bizonyos ponton túl nem lehet, sőt nem is szabad fejleszteni. Hiába akarjuk ugyanis erőltetni a fejlesztést, ha a könyvtári elosztás keretei, szokásai nem megfelelőek. Meg a könyvek ára is aggasztóan gyorsan nő. Nemrég egy nyugatnémet kollégával sokat beszélgettem erről is. Ő elmondta: náluk a könyvek olyan drágák — 100—150 márkába kerülnek —, hogy bizony ötször meg kell gondolnia, megvegye vagy ne a kiszemelt művet. Megoldásként azt találta ki, hogy a szakmájába illő tanulmánykötetekhez inkább ír egy bevezető tanulmányt, előszót, utószót vagy egy-egy kötetéről ismertetést, recenziót, mert így abból a könyvből tiszteletpéldányt kap. A munkája sokkal kevesebbe kerül, mint amennyi a könyv ára. Két tanulság is adódik ebből: egyrészt, ha ott is takereszkodnak, ahol nagyobb a lehetőség, nálunk miért nem? Másrészt magyar fo-

rintban is nehéz követni a növekvő hazai árakat, a külföldieket pedig szinte lehetetlen. Ezért kellene szerintem a fejlesztés mellett valamiféle normális beszerzési és elosztási rendszert is bevezetni, alkalmazni, mert e téren még jócskán akad javítanivaló.

— Látott-e a beszerzés és elosztás jó módszerére példát valamelyik hazai könyvtárban?

— Nagyon becsülöm az Országgyűlési Könyvtár munkáját, tevékenységét. Az én szakmámnak talán ez a legfontosabb könyvtára. A sokoldalú könyvbeszerzés mellett rendszeresen és pontosan tájékoztat is új szerzeményeiről. Ez szinte személyre szóló információ. Még az „érőben levő” kutatóktól is megkérdezik érdeklődési körüket, tájékoztatják őket a megfelelő irodalomról. Ez nagy segítség, jól megalapozza az országon belüli kölcsönzés lehetőségét.

— Pécssett nincs hasonlóan jó tapasztalata professor úrnak?

— A helyi lehetőségek jobb kihasználásának kérdése talán nem is minket, idősebb kutatókat érint, hanem a fiatalokat. Én az Országgyűlési Könyvtártól megkapom a megfelelő tájékoztatást, meg mások is, akik már ismertebbek a szakmában; a fiatalok bizony nem, vagy nem mindig. Azt is el tudom érni, hogy a kölcsönzési idő lejártá után a számomra fontos tanulmány, cikk, könyv kívánt részét fénymásolják, vagy a kölcsönzési időt meghosszabbítják. Ez azonban egy fiatal kutató esetében nem ilyen egyszerű, mert hiába van meg Pesten a könyv, nem juthat hozzá, vagy csak nagyon nehezen. És ez már válasz is a kérdésre: Pécssett bizony vannak gondok, s korántsem olyan jó a helyzet, mint az Országgyűlési Könyvtárban.

— Professor úr a Jelenkorban írt a regionális kutatóhelyek jobb szervezéséről, s e tanulmányában a nagyvárosok könyvtárainak állománygyarapító tevékenységéről, illetve ennek racionalizálásáról is kifejtette véleményét. Kérem, ismertesse ezt most a Könyvtáros olvasóival is!

— Véleményem szerint egy nagyobb városban — ilyen Pécs is —, ahol ennyi helyen folyik könyvbeszerzés, ahol ennyi hasonló érdeklődésű könyvtár vásárol könyvet, meg kellene teremteni a beszerzések egységes rendszerét, egy közös központi katalógus segítségével. Arra gondolok, hogy például Pécssett két filozófiával foglalkozó intézet és több, különböző intézményekben működő filozófiai tanszék van. Ha ezek egyeztetnék beszerzésüket, s erről tájékoztatnák is az érdeklődőket — mindkét dolog ugyanazzal a katalógussal megoldható volna —, akkor rengeteg párhuzamos vásá-

rást meg tudnánk szüntetni, és ezzel egyidőben természetesen az információs tevékenység is nagymértékben javulna. Később bővíthetnénk a kört, az egyetemeket és a főiskolák is közös katalógust készíthetnének, esetleg finomíthatnánk a dolgokat úgy, hogy — mondjuk — a katalógus természettudományi, illetve társadalomtudományi része más-más helyen lenne. Úgy gondolom, hogy ez sokaknak jobb ellátást nyújtana, a könyvtárosokat pedig serkentené ezek az igények. Most előfordul, hogy egy-egy könyvből több példány is megtalálható minden intézetben, vagy az egyik helyen, ahol esetleg nem is olyan fontos, olvasatlanul áll az, ami a másik helyen, ahol meg szükség volna rá, esetleg nincs is meg. Hány kérdés esetében áll nemcsak az olvasó, hanem a könyvtáros is tanácstalanul, pedig esetleg két buszmegeállással odább a könyv egy másik intézményben megvan, csak éppen — jó tájékoztató eszköz híján — egyikük sem tud róla. Persze szükség volna a technikai eszközök fejlesztésére is; például arra, hogy egy ritka dokumentumot bármelyik intézet olcsón fénymásolthasson, s ne az olvasót küldjék egyik helyről a másikra — mint a rossz kereskedők a vevőt boltról boltra —, hanem a könyvtárosok vigyék az olvasóhoz a könyvet vagy a másolatot még aznap vagy másnap. Ez viszont megint technikai kérdés, mert a gyors szállításhoz jármű is kell... Így kapcsolódik, kapcsolódhatna véleményem szerint a fejlesztés és az ésszerűsítés a beszerzésben, az informálásban.

— Milyen lehetőséget lát Ön arra, hogy e téren elinduljon valami? Elmondta-e már az érintett pécsi könyvtárosoknak, milyen nagy szükség volna a közös központi katalógusra? Tett-e lépéseket a megvalósításra valaki?

— Természetesen próbálkoztam már. Főként az egyetemi könyvtárban ismerik a terveimet, illetve a véleményemet. Először 1960 körül vettem fel az ötletet az egyetemi könyvtárban egy zürichi példa nyomán. Akkor azonban a körülmények mostohábbak voltak. Így ott és akkor nem volt lehetőség a megvalósításra. Ma sem sokkal jobb a helyzet, mert az említett könyvtár alapterületének növelése még mindig nem történt meg, a katalógusokhoz pedig hely is kell. Igaz, bármelyik másik pécsi könyvtárban el lehetne helyezni ezt a katalógust — a megyeiben, a városiban vagy akár valamelyik intézetben és a főiskolán. De egyrészt én ott nem kezdeményezhetnék úgy, mint „saját” könyvtárunkban, másrészt azt hiszem, mégis az egyetemi könyvtár látszik leginkább alkalmasnak az ilyen feladat el-

végzésére. Vagyis Pécsen még nincs központi katalógus, pedig kellene. Pedig nem is lenne ez olyan nagy dolog, hiszen minden műről csak eggyel több cédulát kellene készítenie a beszerzést a központi katalógusnak jelentő könyvtárnak.

— *Kérem, beszéljen kicsit részletesebben a Zürichben tapasztaltakról!*

— Bizom abban, hogy a jó példa ragadós lesz, ezért örömmel! 1960 táján jártam Zürichben, s természetesen a Stadtbibliothekba is ellátogattam. Ott láttam, hogy az összes zürichi könyvtár közös katalógust készít. Az egész egyetem, az összes főiskola és minden más könyvtár központi katalógusát. Azt is tapasztaltam, hogy ha egyik nap kiírtam a katalógusból egy címet, a megfelelő dokumentumot már a következő napon bárholnag meghozták, ha az a Stadtbibliothekban nem volt meg. Ez nekem óriási segítséget jelentett, meg voltam hatva, s amint hazajöttem, siettem is propagandát csinálni ennek a rendszernek. Úgy érzem, most már a cselekvésnek jött el az ideje. A pénzügyi hiányokat a keretek jobb kihasználásával kellene kiegyenlíteni, s ezt az erők összefogása, a jó szervezés, a beszerzés jobb rendszere révén lehetne elérni. Ha csak két embernek adna valamit, már akkor is érdemes lenne elkezdni, de ez a rendszer sok kutatónak, még több tanárnak és a diákok ezreinek nyújtana hasznos tájékoztatást. A bibliográfia jól és pontosan tájékoztatnak arról, hogy mi hol jelent meg. Itt van például a *Jogtudományi Közöny* meglehetősen átfogó bibliográfiája, amely bel- és külföldi könyvekről egyaránt hírt ad. Arról azonban már ebben sincs tájékoztatás, hogy hol juthatok hozzájuk a leggyorsabban, arról meg végképp nincs, hogy ezt vagy azt a könyvet ne vegyem meg, mert abból két ajtóval odább már több példány is van.

Az igény a természettudományok esetében más, mint a társadalomtudományokban. Az előbbinél megjelnek egy rövid kutatási eredmény, akár egy-két oldalon, ezt el lehet juttatni a másik kutatóhoz, aki ezzel a témával foglalkozik. Egy-egy szenzációs eredmény párlapon is elérhet. Nálunk ez nem megy ilyen egyszerűen. Egy folyamat vagy módszer leírása „millió” oldalt tesz ki, mert szöveges eredményt közöl, s a millió oldal átnézése a gond. Nekünk fontos, hogy gyorsan megkapjuk a könyvet, esetleg lemásoltassunk néhány oldalt, hogy a szükséges tíz oldal miatt ne kelljen megvenni a könyvet, majd a hátunk mögé rakni.

— *Kérem, meséljen a könyvekkel, a könyvtárakkal kapcsolatos személyes él-*

ményeiről, szóljon saját könyvtáráról, gyűjtési módszeréről is!

— Volt időszak, amikor külföldről sok könyvet kaptam, s természetesen magam is vettem jó néhányat. Mondtam is a feleségemnek nagy büszkén: megint kaptam könyvet! Erre ő megkérdezte: Könyvespolcot is kaptál?! Bizony sok könyvem került szekrénybe, meg mindenféle eldugott helyre. Volt egy régi polcrendszerem, annak a gyártását azonban az államosítás után megszüntették, sehol nem tudtam ilyet beszerezni. Nehezen bár, de egy szövetkezet elvállalta a gyártást, persze többszörös áron. Így hát sok könyvemet polcra tehettem, ahogy illik. Azért mondom ezt a polcügyet ilyen hosszán, mert gyűjtési mániám igen nagy, s könyvet nemcsak saját tudományom területéről gyűjtök. Pedig a könyv engem nem csupán olvasmányként érdekel, hanem mint esztétikum is. Éppen ezért gyűjtök olyan sokat, ezért gond nekem az elhelyezés. Márpedig tömörállványos rendszert nem építhetnek az ágyak és fotelok mellé! A tömörraktározási rendszert egyébként a turkui akadémián láttam, s az ott tapasztaltak nyomán csináltattam ilyent a Dunántúli Tudományos Intézetben is. Persze nem tudtam, hogy akkor már Magyarországon is volt hasonló. Még ma is akad sok látogató — intézetek vezetői, meg mások is —, aki még nem látott ilyent. Ami jó, annak nagyobb híret kellene kelteni.

— *Az elmondottakon kívül mi az, ami külföldi útjai során a legjobban megragadta, mit vehetnének át, alkalmazhatnának a magyar könyvtárak?*

— Mint említettem, elsősorban a szervezettebb ellátást, a gyorsabb kiszolgálást lehetne eltanulni. A másik, amit meg kellene valósítani: technikai kérdés. Több mikrofilmzési, filmolvasási lehetőséget, fénymásoló berendezést kellene az olvasók rendelkezésére bocsátani, hogy mindent meg lehessen szerezni akkor is, ha csak egy példány van belőle. A jobb szervezéssel pénzt lehetne megtakarítani, a megtakarított pénz pedig a fejlesztést segítené. Mindenekelőtt tehát a kereteket kell jobban kitölteni, hogy aztán bővíthessük azokat. A magyar könyvtárok egyénileg jól képzettek, készségesek. Nekem csupa művelt könyvtáros ismerősöm van, akikkel mindenféle problémáról lehet beszélgetni, de egy-egy szervezési kérdésben elmaradnak a külföldiektől, nem elég rugalmasak, gyorsak. Persze a körülmények miatt is nehéz újat, jobbat nyújtani. De az újért, a jobbért mindig meg kellett küzdeni, s meg kell ma is. Kutatónak, könyvtárosnak egyaránt.

Pintér László

Ezzel a megjelöléssel hirdetett a **Könyvtáros 1980.** júniusi számában, a lap megindulásának 30. évfordulójára jubileumi pályázatot az akkori Kulturális Minisztérium könyvtárügyi osztálya és a folyóirat szerkesztősége. Szándékuk az volt, hogy a könyvtárügy e jeles eseményét a **Könyvtáros** tematikai színesítésével és cikkírói gárdájának kibővítésével, új, friss, fiatal erők bevonásával — felfedezésével — is emlékeztessék tegyék.

A Művelődési Minisztérium könyvtári osztálya, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ és a szerkesztőség képviselőiből alakult bíráló bizottság megállapítása szerint a pályázat elérte célját: A több-kevesebb rendszerességgel publikáló könyvtáros szakemberek mellett új szerzők is feltűntek, és olyan, értékes pályamunkák készültek, amelyek máskülönbön talán nem születtek volna meg. A pályázat eredményességét bizonyítja, hogy a beküldött harminc írás nagyobb része használható, a díjazott és a nem díjazott, de a **Könyvtáros**-ban közölhető pályamunkák száma 19. Rajtuk kívül további 7, a lap profiljába nem illő munka más könyvtárügyi szakfolyóiratokban esetleg közölhető (ezeket a **Könyvtáros** felajánlja az érdekelt szerkesztőségeknek), s mindössze 4 pályamunkát kellett teljesen vizsautasítania a bíráló bizottságnak. A pályázók közül tízenhatan még soha nem írtak a lapba, közülük négyen bekerültek a díjazottak közé is, sőt a legmagasabb összeggel díjazott pályázó szintén az új szerzők közül került ki. A pályázók területi hovatarozása jó arányokat tükröz: a 11 budapesti eredetű pályázattal szemben 19 vidéki áll — ez a megoszlás jobb mint a lapban évente megjelenő cikkek főváros—vidék aránya. A megyék között Csongrád és Vas vezet Borsod, Szolnok és Zala megye előtt; ebben a sorrendben csupán Zala nevének említése okozhat meglepetést, a többi pályázó megye könyvtárosai évről

évre a **Könyvtáros** „házszerzői” közé tartoznak.

Az eredménytelen pályázatok szerzői többnyire félreértették a kiírási feltételeket. A pályázat cikke k írására szolt, nem pedig homályos íróasztalfiókok mélyéről előhúzott, alig leporolt szakdolgozatokra, száraz főiskolai (egyetemi) jegyzetkivonatokra, hevenyészve és vázlatosan kidolgozott tervezetekre, könyvtári foglalkozások nyers forgatókönyveire, netán szépirodalmi alkotás ismertetésére. — Mint várható volt, történeti cikkek érkeztek a legnagyobb számban a pályázatra (10), s ezek közül került ki a leginkább érett, legjobban kidolgozott pályamunkák is. Megfelelő azonban az olvasószolgálati-olvasásvizsgálati (5), valamint a gyermek- és az iskolai könyvtárak munkájával foglalkozó írások száma (5) is.

A pályázat eredményességét bizonyítja, hogy a díjak anyagi fedezetét adó Művelődési Minisztérium a meghirdetett hat díj helyett hétnek vállalta költségét, és a díjazásra szánt összeget is felemelte. Íme, a pályázat végeredménye:

A BÍRÁLÓ BIZOTTSÁG AZ ELSŐ DÍJAT NEM ADTA KI.

4000 FORINTOS FELEMELT MÁSODIK DÍJAT KAPOTT Lengyák István (Nagykanizsai Városi-Járásai Könyvtár) Egy szépet álmódó könyvtár csodálatos viszontagságai c. pályamunkájáért;

2500 FORINTOS MÁSODIK DÍJAT KAPOTT Kőszegfalvi Ferenc (Hódmezővásárhelyi Városi Könyvtár) Hódmezővásárhelyi közkönyvtárának története 1880—1944 c. munkájáért, valamint Sáráné Lukácsy Sarolta (Szeged, Somogyi Könyvtár) Tájékoztató munka a gyerekek körében, továbbá Móra Ferenc és a „kurzus” c. munkáért;

1500 FORINTOS HARMADIK DÍJAT KAPOTT Kenyéri Kornélia (Pest megyei SZMT Központi Könyvtár) Van-e szükség helyismereti gyűjteményre az üzemi könyvtárakban?; dr. Varga Sándor (Törökszentmiklósi Városi Könyvtár) Integrációs iskolai könyvtárak lehetséges rendszere; a V. Bárány Éva—B. Mráz Borbála—Szabó Natália szerzői hármas (a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 6. sz. kerületi könyvtára) A 14—19 éves fiatalok irodalmi, zenei és képzőművészeti ízlése; valamint dr. Tóvári Judit (Miskolci Megyei Könyvtár) A helyismereti gyűjtemény, mint lehetséges tudományos műhely c. munkájáért.

Út az integrációhoz

A helyi szakmai és szakszervezeti könyvtárak együttműködése

A napjaink könyvtári fejlődését célul tűző, azt elősegíteni szándékozó vitákban eddig is központi helyet kapott — meglehet, hogy a jövőben még inkább kap — a könyvtárközi együttműködés és az integráció igénye. A termelőüzemek, munkahelyek könyvtárait illetően még erősebb ez, hiszen a munkahelyek könyvtári ellátásában egymás mellett — és igen gyakran egymástól teljesen függetlenül — többféle fenntartású és funkciójú könyvtár vesz részt. Bár az egységes üzemi könyvtár megvalósításában történtek már biztató lépések, és jó eredmények is születtek — elsősorban Fejér és Vas megyében —, széles körű elterjedésük a kívánatosnál és a lehetségesnél lassabban halad.

Cikkünkben mindenekelőtt *helyi* könyvtárakról beszélünk. E kifejezés hivatott pótolni esetünkben az üzemi, a vállalati, az intézményi megjelölést is. Szóhasználatunk érvényes mindazokra a gazdálkodó, termelő vagy egyáltalán önállóan létező szervezeti egységekre, amelyeknek önálló szakmai információs rendszerre vagy alrendszerre, illetve — esetünkben — önálló szakszervezeti könyvtárra van szükségük, és amelyekben ilyenek valóban tevékenykednek is.

A *szakmai*, illetve a *szakszervezeti* megjelölés is kíván némi magyarázatot. A szakmai könyvtár elnevezés az általánosan használt szakkönyvtár (műszaki könyvtár) kifejezést pótolja, mivel a szakszervezeti könyvtárak egyidejű említése miatt szükséges a megkülönböztetésük. Ugyanis maga a szakszervezeti könyvtár sem fogható fel egyszerűen közművelődési könyvtárként — bár még a könyvtáros közvélemény is többnyire annak tekinti —, hiszen sok vonatkozásban már ma is *szak*könyvtár: a jól szervezett és vezetett szakszervezeti könyvtár a helyi politikai munka szakkönyvtára, vagy legalábbis azzá kell válnia, tehát ebben az értelemben két szakkönyvtár együttműködéséről van szó.

A *könyvtár* szót a lehető legtágabb értelemben használjuk. Igaz ugyan, hogy a modern helyi szakmai könyvtár a helyi szakirodalmi információs rendszer (alrendszer) központja, amely nem feltétlenül dolgozik hagyományos dokumentumokkal és hagyományos szolgáltatásokkal — ám lényegileg mégis *könyvtár*, azaz az emberi tudást gyűjtő, feldolgozó, bármilyen formában rögzített dokumentumok szolgáltató bázisa.

Az együttműködés fő indokai

Az általunk tárgyalt könyvtárak *munkahelyhez* kötődnek, s e magától értetődő tény kizárólag meghatározó jellege miatt hangsúlyozzuk: A munkahely mint működő rendszer (vagy adott esetben alrendszer) szervezetébe kell beilleszkednie a helyi könyvtárnak.

Ezek után valljuk be: az ágazati szakmai könyvtári rendszerek, hálózatok ma még nem eléggé hatékonyak az üzemekben. A jelenlegi helyzetben ugyanis a vállalatvezetés pénzügyi információit a pénzügyi információs rendszer, műszaki-technikai információit pedig a szakmai információs rendszer nyújtja. Ám ez utóbbi is általában még csak helyileg működik jobban, pedig köztudomású, hogy több ágazati szakmai információs hálózati rendszer rendelkezik országos hálózati központtal, apparátussal.

Ha a jelenlegi helyi információs rendszert szemléljük, azt tapasztaljuk, hogy szakmai információként — még a vezetőknek is — kizárólag a termelés szűken vett technikai-gazdasági oldalát érintő információkat nyújtanak, nem adnak háttér-, még kevésbé politikai információt. Lényegében alig-alig vannak meg a középszintű vezetők és a szakmunkások információs igényének kielégítéséhez szükséges feltételek. Ezt a feladatot a tájékoztatásban illetékes szervek gyakran a szakszervezetekre hárítják.

Jó esetben működik a munkahelyen *sajtófigyelő szolgálat*, de mivel az független a szakmai és a szakszervezeti könyvtártól, és többnyire az adott műszaki,

illetve gazdasági egységhez kapcsolódó cikkeket gyűjti ki a lapokból, az általános áttekintés, a politikai információ megszerzésének kötelezettsége egy-két vezetőre hárul. Ez a helyzet annál is inkább sajnálatos, mivel vezetőknek mi nem csupán a kinevezett állami, illetve gazdasági vezetőket tekintjük, hanem a munkások és alkalmazottak helyi választott vezetőit is; a párt-, a szakszervezeti és a KISZ-vezetőket is, mint a közvetett demokrácia „hivatalos” letéteményeseit. Meg kell azonban állapítani, hogy — tisztelet a kivételnek — a helyi szakszervezeti vezetők sem igénylik „saját” könyvtáruktól az információellátást sem a maguk, sem vezető-társaik részére, pedig ez anyagi ráfordítások nélkül is megteremthető volna. Még ebben az esetben is az együttműködésnek, a könyvtárak közös tevékenységének a fontosságát szeretnénk hangsúlyozni: a vezetői információs rendszerben integráltan kerülhetnének az összes irányító kezébe a műszaki-gazdasági háttérre vonatkozó és a politikai információk. Megnövekednék ezáltal az állami és a gazdasági vezetők politikai, illetve a mozgalmi vezetők műszaki-gazdasági „érzékenysége” is, amely feltehetőleg jobb együttműködési alapot teremtené számukra.

De a szakszervezeti mozgalom szempontjából oly fontos üzemi demokráciának — a dolgozók részvételének a döntések előkészítésében — műszaki, technikai, információs vonatkozásai is vannak, és ezeknek megvilágítására, illetve szolgáltatására a helyi információs szervek, tehát a könyvtárak illetékesek (például a dolgozók tájékoztatása a munkahelyi technológiáról és ennek fejlesztéséről stb.). Ám az üzemi demokráciának a szükséges információk szolgáltatása csak az egyik feltétele. Legalább annyira fontos a döntésképeség, amely megfelelő műveltséget, háttérismertetet is feltételez; a hatékonyabb üzemi demokráciához vezető úton az ismeretek megszerzésének és alkalmazásának igényét is szorgalmazni kell minden területen.

Az együttműködés a könyvtárak között tehát politikai kérdés, a munkahely által támasztott politikai alapkövetelmény. Megengedhetetlen, hogy miközben fejlődik a technika, fejlődnek az anyagi, műszaki feltételek, a helyi információs bázis híján lemaradjanak a felkészültségben a dolgozók, s emiatt a megfelelően képzett munkaerőt más vállalattól kelljen elvonni.

A munkahelyi könyvtárak együttműködése, a közös tevékenységi körök, közös szolgáltatások kialakítása és fenntartása a partnerkönyvtárak szempontjából is szükséges. A szolgáltatásokat közösen fejleszteni, a növekvő terheknek együtt eleget tenni ugyanis sokkal könnyebb, mint külön-külön, és természetesen olcsóbb is. Minden érdekelt szervnek szorgalmaznia kell tehát, hogy a helyi könyvtárak közösen próbáljanak a követelményeknek eleget tenni, hiszen az ésszerű takarékoság követelménye is erre kényszeríti őket.

Az általunk eddig kifejtettek szellemében több helyen már eredményesen tevékenykednek; elsősorban az újonnan létesített vagy lényegesen fejlesztett üzemekben. Ilyen például a *Mátraaljai Szénbányák Vállalat*, ahol a dolgozók gyors ütemű és tömeges átképzése szükségessé tette, hogy a kapcsolódó szakirodalmat a szakszervezeti könyvtárban tegyék hozzáférhetővé.

Az együttműködés lehetőségei és formái

Az eddigiekben azokról a főbb követelményekről volt szó, amelyek a helyi könyvtárak, könyvtári rendszerek (alrendszerek) együttműködését, esetleges jelenlegi vagy távlati integrációját szükségesszerűvé teszik. Megvalósulásuk nyomán olyan részben integrált, részben együttműködő könyvtári tájékoztatási rendszer jöhet létre, amelyben a dokumentum-állományok egymást kiegészítik, a tájékoztató apparátus integrált, a szolgáltatások pedig differenciáltak. Ez az együttműködő vagy integrált rendszer természetesen főleg a könyvtári-tájékoztatási tevékenység egészére kihat. Egy megjegyzés azonban még ide kívánkozik. Amikor a szóban forgó témát szakmai közvéleményünk terítéken tartja, általában és jogosan gondol arra: egy üzemben indokolatlan egymástól függetlenül két könyvtárat működtetni, ezért egyesíteni kell őket. Fölmerül azonban a kérdés: megtehetjük-e ezt az adottságokra való tekintet nélkül minden ágazatban és munkahelyen? S ha megteesszük, milyen tényezők indokolják az egyesítést, illetve milyenek indokolnák az együttműködést? A megoldás módjait és formáit illetően többféle lehetőség adódik. Az egyedüli jót, az „igazit” helyileg kell kiválasztani.

Véleményünk szerint a nagyvállalatok szakmai és szakszervezeti könyvtárait éppúgy értelmetlen volna egyesíteni, mint amennyire a kis- és középüzemek szakmai és szakszervezeti könyvtárait egymástól elszigetelten és függetlenül működtetni. (A két könyvtár együttműködésének a kohó- és gépipar üremeiben eddig megvalósult változatait *Bauer József* ismertette a *Könyvtáros* 1980. évi 3. számában. — A szerk.)

Részletezve: Az *állományalakítást* — egymással folyamatosan megbeszélve — a két könyvtár külön-külön végzi, figyelembe véve a volt Művelődésügyi, Minisztérium, a SZOT és a Pénzügyminisztérium állásfoglalását ebben a kérdésben. (*Gerő Zsoltné—Papp István*: A szakszervezeti könyvtárosok kézikönyve. Táncsics, 1971. 352—355. l.) Természetes, hogy éppen az egymás állományát kiegészítő (komplementer) állomány kialakítása a konzultációt nem csupán az állománygyarapítás, de az állománykivonás esetében is feltételezi. A szakmai könyvtár állományát műszaki-gazdasági, a szakszervezeti könyvtár állományát pedig a politikai, művelődéspolitikai szempontok alakítják még az integrált helyi könyvtár esetében is (és költségeit természetesen eltérő eredetű, elkülönített anyagi forrásokból fedezik, bár e kérdést talán központilag is lehetne szabályozni). Mindez nem zárja ki, hogy a könyvtárak az adott esetben és szükség szerint egymást kiegészítsék, de az állományok ebben az esetben is egymástól elkülönített leltári egységek maradnak. A külön kezelt állományok pedig sem a közös tájékoztatási apparátus (például katalógusrendszer), sem a közös szolgáltatások kiépítését nem akadályozzák.

A *feldolgozás* ebben a rendszerben — illetve rendszer létrehozása során — többlépcsős. A dokumentumok állománybavétele, bibliográfiai leírása (vagy annak beszerzése) az egyes könyvtárak feladata. Az integrált rendszerben közös katalógusrendszerre is szükség van. Olyan közös, leíró katalógusra, amelyben a szerzői betűrend szerint mindkét állomány könyveinek, illetve könyv jellegű kiadványainak leírása megtalálható. Ugyanígy közös katalógusban kell feltárni a folytatásos kiadványokat (időszaki kiadványokat és sorozatokat) is. A szakkatalógusnak is közösnek kell lennie — beleértve természetesen a műszaki-gazdasági stb. területeknek a szakszervezeti könyvtár állománya által felölelt szakterületeit is. A katalógusrendszer megválasztása, az egyes katalógusok kialakítása, majd folyamatos építése és karbantartása, ehhez kapcsolódóan az osztályozási rendszer kiválasztása, alkalmazása és a folyamatos osztályozás, de még a rendszerekről való döntés és azok folyamatos kijelölése is közös feladat. Nem állítjuk, hogy ez könnyű munka, s lehetséges, hogy sor kerülhet bizonyos szakmai kompromisszumokra is. Erre viszont nem lehet receptet adni.

Hasonló a helyzet a szolgáltatások területén is. A hagyományos könyvtári szolgáltatások lényegében külön-külön is folytathatók. Ez egyrészt — közös helyiség esetén — nem zárja ki egymás segítségét, de külön helyiségek esetén sem rokonzenves, ha a kért kiadványért az olvasót szalasztják a szomszédba. Vannak azonban olyan könyvtári szolgáltatások is, mint például a másolatkészítés vagy az audiovizuális kiadványok rendelkezésre bocsátása, amelyek gazdaságosan csak közösen valósíthatók meg. A tájékoztató szolgáltatások esetében — ezek természetesen az integrált információs apparátusra (katalógusrendszerre) épülnek — a legfontosabb a differenciálás. Mivel már az egyes szolgáltatások létét és minőségét is a helyi igények szabják meg, csak példákat említhetünk. Hasznos, ha közös az új beszerzések jegyzéke, ha a tartalomjegyzék-másolatok a szakmai, politikai, sőt az irodalmi-művészeti és ismeretterjesztő folyóiratokat is felölelik. Ezek az általános jeladó szolgáltatásokon kívül lehetséges az együttműködés, sőt az integráció is a személyre szóló szelektív információ-terjesztésben (SZIT), valamint a retrospektív tájékoztatásban. A vezetői tájékoztatásnak eleve komplexnek és értelemszerűen közösnek kell lennie. Az állami, gazdasági vezetés számára szóló tájékoztatásnak a műszaki-gazdasági információkon kívül tartalmaznia kell a politikai, gazdaságpolitikai környezethez kapcsolódó ismeretanyagot is, és megfordítva: a helyi politikai vezetés számára szólókban is szerepelniük kell a szükséges műszaki-gazdasági információknak.

Nem valószínű, hogy az integrált, illetve együttműködő helyi könyvtári-tájékoztatási rendszer egy lépcsőben létrehozható. Sok esetben célszerűtlen is erre töre-

kedni. Létrehozása a gondos tervezést követően fokozatosan történhet. Az is szükséges, hogy az együttműködés ne rekedjen meg a helyi szinteken, terjedjen ki a felsőbbekre, az iparági-ágazati szakszervezetek központi könyvtárainak és az ágazati információs központoknak szintjeire is. Így közösen adhatnak segítséget, támogatást, módszertani tanácsokat és segédleteket a helyi együttműködés megvalósításához. Fontos szerepet játszhatnak ebben a folyamatban az érintett társadalmi egységek — mindenekelőtt a Magyar Könyvtárosok Egyesülete is.

André Miklós — Völgyes Tamás

Az összevonásról és az integrációról

Az utóbbi időben a művelődésügy területén — a könyvtárosok konferenciáján is — igen sok szó esett az intézmények közötti együttműködésről, az intézmények szervezeti összevonásáról, az integrációról. Nem véletlenül. Az egymás mellett működő erőtlen kis intézmények nem tudnak a korszerű követelményeknek megfelelően dolgozni, mert a mostoha körülmények miatt hiányoznak feltételeik a hatékony munkához. A kis alapterület, a szűkös könyvtári választék, a szegényes környezet nem vonzza az olvasókat. De a jelenlegi gazdasági helyzetben az indokolatlan párhuzamosságot, a félig kihasznált egységek fejlesztésének luxusát sem engedhetjük meg magunknak. Ezért mindenképp indokolt az anyagi és a szellemi erők összevonása, a jelenleginél jobb és hatékonyabb együttműködés.

Ezeknek az elveknek a hangoztatása és érvényesítése mellett is látnunk kell azonban azt, hogy nem lehet mindent szervezeti intézkedésekkel megoldani, hogy a könyvtárügyben nemcsak ilyenekre van szükség. Az életképtelen egységek megszüntetésével, ütőképesebb intézmények létrehozásával, termékenyebb együttműködéssel lényegesen javulhat a könyvtári szolgáltatás. A könyvtárügy gondjai azonban ennél mélyebben húzódnak. Az összevonásokkal ugyanis lényegesen nem nő sem a könyvtárak alapterülete, sem az olvasók rendelkezésére álló könyvvállomány, és ami még ennél is fontosabb: nem változik a könyvtárlátogatók olvasási kultúrája. Könyvtárügyünk és egyben művelődésügyünk egyik legnagyobb gondjának ugyanis azt tartom, hogy az ifjak és a felnőttek számottevő hányada nem tud megfelelően olvasni, pontosabban olvasástechnikai fogyatékossága akadályozza, hogy élményt nyújtson számára a terjedelmesebb irodalom olvasása. És ennél még súlyosabb gond, hogy igen széles az a kör, amelynek tagjaiban alacsony a szellemi fogékonyság, a befogadás, a feldolgozás szintje, noha e tényezőktől elsősorban függ az olvasási kultúra alakulása. Ezért is foglalkoznunk kell az intézmények összevonásával és főleg az együttműködés javításával. De nem szabad, hogy ez a tevékenységünk elhomályosítsa vagy háttérbe szorítsa a vele természetesen összefüggő, de ennél mélyebben fekvő gondokat, amelyek megoldásához pedig nem elegendők a *csak* szervezési, szervezeti intézkedések. Ha most nincs is lehetőségünk rá, legalább önmagunk előtt tisztázzuk, hogy ezeken a gondokon, hátrányokon, a könyvtárügyben tapasztalható lemaradásunkon egyrészt jelentős fejlesztés, beruházás, másrészt a jelenleginél lényegesen magasabb színvonalú iskolai nevelőmunka segíthet.

A szervezeti összevonásokkal, az *integrációval* kapcsolatban is van azonban néhány megjegyzésem. Teljesen egyetértek azzal, hogy a könyvtári hálózati elvet ne misztifikáljuk, és bontsuk le a hálózatok között meglévő merev válaszfalat. Sem elvi, sem gyakorlati akadályát nem látom annak, hogy a célszerűség alapján, a hatékonyság érdekében a korábban különböző hálózatba tartozó könyvtárakat összevonjuk, s közös, például iskolai és közművelődési feladatokat egyszerre lássanak el. A különböző intézményrendszerekbe tartozó egységek összevonásával azonban nagyon csínján kell bánni, nehogy az összevonás a szakszerűség rovására menjen, nehogy a sokféleségben elmosódjanak a sajátosságok.

Ebben az összefüggésben szeretnék néhány szót szólni a *komplex intézményekről*, az úgynevezett (szerencsétlen nevet viselő) *általános művelődési központokról*. Véleményem szerint ezeknek az intézményeknek az a legfőbb feladatuk, hogy a nevelési-oktatási és művelődési programokat és hatásokat koordinálják, integrálják, és ne csak a tanulóifjúságra, hanem — különösen a közművelődési intéz-

ménnyel nem rendelkező új lakótelepeken és kis településeken — a felnőtt lakos-
ságra is hassanak.

Ez az integráció feltétlenül tartalmaz építészeti, szervezési, szervezeti elemeket is, de *elsősorban tartalmi kérdés*. Ezért ennek kell alárendelni az intézmény konstrukcióját, felépítését is. Nagy hiba volna, ha úgy gondolnánk, hogy integráció csak ott képzelhető el, ahol a különböző típusú intézmények egy épületben, összevontan vagy egy vezető irányításával működnek. Az épületi, építészeti adottság persze előny, de ennél sokkal fontosabb a nevelési célok biztos ismerete, a szemléleti azo-
nosság. A komplex intézmények egy kicsit ezek tisztázása nélkül jöttek létre, emiatt a kelleténél több energiát fordítottunk formai, szervezeti kérdésekre. Meggyőződésem, hogy a jövőben sem arra van szükség, hogy egy új intézménytípus pontosan rendszabályozott kereteit hozzuk létre, vagy hogy egyáltalán új intézménytípust „produkáljunk”, és felborítsunk évtizedek óta jól működő hálózatokat, rendszereket, hanem sokkal inkább arra kell törekednünk, hogy az új és nagyobb lehetőségeket hatékonyabban kihasználjuk. Arra gondolok, hogy egy komplex intézmény közművelődési feladatokat is ellátó könyvtárát nem kell kiszakítani egy jól működő közművelődési könyvtári hálózatból, csak azért, hogy az intézmény irányítása egységes legyen; a hálózatban levő szakmai lehetőség ugyanis többet jelent az olvasóknak, mint a szervezeti tisztaság. Nem beszélve arról, hogy amikor így az egyik irányban összevonunk, a másik irányban megszakítjuk a korábban megteremtett egységet, kapcsolatrendszert. És ne misztifikáljuk a szavakat se! Nem attól komplex egy intézmény, hogy benne a különböző művelődési források szervezettel egységesen jelentkeznek, hanem attól, hogy a különböző típusú intézmények, művelődési területek hatása egymást erősítő, egyirányú. És ez a hatás elérhető a külön hálózatban működő intézmények között is. Sőt, el is kell érni, hiszen a komplex intézmények száma elenyésző. Integrációra, komplex hatásra pedig nemcsak az általános művelődési központokban van szükség. És ez nemcsak a könyvtárra vonatkozik, hanem például a mozira vagy más, hasonló hálózattal rendelkező közművelődési területek egységeire is. Persze e kérdésben döntő a környezeti adottság, a település, az intézmény nagysága, az intézményi ellátottság. Más egy komplex intézmény helye, szerepe, szervezete az intézményhálózatokkal rendelkező nagyvárosban, és más az olyan településeken, ahol ez az egyetlen intézmény. Ezért ne a szervezeti egyformaságra, hanem mindenütt a legnagyobb hatékonyságra törekedjünk.

Az új lakótelepeken a VI. ötéves tervben, sajnos, nem épülnek közművelődési intézmények. Ezért az ott levő iskoláknak, iskolai könyvtáraknak még inkább magukra kell vállalniuk közművelődési feladatokat is. De igen nagy szükség van az iskola és a közművelődési intézmények együttműködésére is. És nemcsak azért, mert az adott helyzet erre kényszerít bennünket, hanem azért is, mert a művelődés folyamatának ez a természete. Az egyénben nem intézményenként épül vagy raktározódik el a tudás, hanem a forrástól függetlenül integrálódik. Ezt kell elősegítenie minden intézménynek, minden könyvtárnak szervezeti hovatartozásától függetlenül.

Ehhez a művelődés egészére érvényes törekvéshez adhatnak módszertani segítséget a jobb lehetőségekkel rendelkező komplex intézmények. De az integrációra való törekvés nemcsak az úgynevezett komplex intézmények feladata, hanem ez lehet a céljuk a nem egy épületben működő iskoláknak, könyvtáraknak és művelődési otthonoknak is.

Dr. Tar Károly

Az úttörőmozgalmi tájékoztatás szolgálatában

Az úttörővezetők, pedagógusok, főiskolai hallgatók egyaránt igénylik a szak-szerű és folyamatos úttörőmozgalmi tájékoztatást, a mozgalmi élet tartalmáról csakúgy, mint az alkalmazott módszerekről, és igény mutatkozik az úttörőmozgalom történetének kutatását segítő tájékoztatásra is. Eddig az ország különböző könyvtárai segítettek a mozgalmi munka által felvetett tájékoztatási igények kielégítésében, s jól szerkesztett, hasznos bibliográfiák, ajánlójegyzékek, címjegyzékek készültek az évfordulók tiszteletére, egy-egy úttörőévi feladat megoldásának támogatására. Ezek az eszközök a mozgalmi tájékozódás nélkülözhetetlen műszereivé váltak, s kedveltségük alapján a továbbiakban is szükség van rájuk.

Az úttörőmozgalmi tájékoztatásba bekapcsolódó könyvtárak azonban nem vál-lalkozhattak teljességre törekvő tájékoztatásra, pedig az Úttörőszövetség központi intézményeiben, műhelyeiben mind sürgetőbb szükségletté vált a mozgalom magyar nyelvű önálló kiadványainak, a mozgalmi munkát érintő folyóiratcikkeknek széles körű számbavétele és hozzáférhetővé tétele. Mindezek együttesen szükségessé tették egy úttörőmozgalmi szakkönyvtári feladatokat is ellátó könyvtár létrehozását.

A Balatoni Úttörőváros könyvtára vállalta e feladatot, s mivel az úttörőmozgalmi kiadványok sok esetben el sem jutnak az ország különféle könyvtáraiba, főleg e dokumentumok teljességre törekvő, visszatekintő és folyamatos gyűjtésére, feldolgozására, illetőleg közkincsé tételére törekedett. Felhívással fordult az úttörő-vezetőkhez és -intézményekhez: ajándékozzák mozgalmi gyűjteményeiket a könyv-tárnak. Ily módon értékes — könyvtárusi forgalomban beszerezhetetlen — anyagra tett szert az intézmény könyvtára. (Az úttörőintézmények, úttörőelnökségek házi sokszorosítású, a Szövetség kis terjedelmű kiadványai még ma is csak hosszas után-járással jutnak el a könyvtár úttörőmozgalmi különgyűjteményébe.)

Az önálló kiadványok tervszerű feldolgozása 1977-ben kezdődött, s eredménye-ként a mozgalmi dokumentumok tartalmi, műfaji, formai gazdagsága bontakozott ki.

A könyvtár az önálló kiadványairól összeállított és a közeljövőben megjelenő katalógusa segítségével szeretné megismertetni az érdekeltekkel úttörőmozgalmi do-kumentumbázisát, tekintettel arra, hogy szavatolni tudja az érdeklődők biztos hoz-záférését e dokumentumokhoz. (Az eredeti példányok szolgáltatásának akadályá esetében pedig másolatot küldhet.)

A katalógus leíró része a könyvtár különgyűjteményében található önálló moz-galmi kiadványok részletes bibliográfiai adatait tartalmazza: a cím, sorozatcím, tárgyszó, szerzők és közreműködők szerinti mutatók pedig lehetővé teszik a kiad-ványok kikeresését, e dokumentumok információinak felhasználását.

A könyvtárban a feltárt kiadványokon kívül a széles körű társadalmi támoga-tás következtében a kutatók, a szakdolgozataikat író főiskolai, egyetemi hallgatók, a gyakorló pedagógusok és úttörővezetők is hozzáférhetnek az *Úttörővezető* című folyóirat 1948 és 1953 között megjelent példányaihoz, bekötött teljes évfolyamaihoz pedig 1954-től, valamint az *Orszvezető* évfolyamaihoz 1968-tól napjainkig. Rendelke-zésükre áll a *Pajtás* 33, a *Kisdobos* 28 teljes és az *Úttörő*, illetve a *Tábortűz* című gyermeklapok néhány töredék évfolyama is. A könyvtárosok az Úttörővezető vala-mennyi közlésére kiterjedő repertorizálást 1970-ig visszamenőleg folyamatosan vég-zik. Ez a kartoték-repertórium húszezer cédulából álló indexével a mindennapi úttörőmozgalmi munka során felvetődő kérdések megválaszolásához jól használható tájékoztatási eszköz, sőt a tematikus bibliográfiai füzetek összeállításának is alapja.

Az úttörőmozgalmi különgyűjtemény azonban még korántsem teljes. Ezért e folyóirat lapjain kérjük mindazokat, akiknek könyvtárában az úttörőmozgalommal kapcsolatba hozható kiadvány van, bocsássák a szakkönyvtár rendelkezésére.

A párhuzamos gyarapítás kiküszöbölésére a könyvtár gyűjtőkori együttműkö-dési megállapodást kötött az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeummal. Meg-állapodtak abban is, hogy úttörőmozgalmi állományukat összehasonlítják és a meg-levő följelölő példányaikat egymásnak átengedik. Az egyedi dokumentumokról a könyv-

tárak másolatot készítenek. Úttörőmozgalmi állományuk kurrens gyarodásáról folyamatosan kicserélik katalóguscéduláikat. Ilyen módon lehetségessé válik, hogy az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum a hozzá tájékoztatási igénnyel forduló használóknak a keresett úttörőmozgalmi szakirodalmat azonnal rendelkezésre bocsáthassa, és hogy az országos képzési bázisként működő Balatoni Úttörőváros a feldolgozott, forrás értékű mozgalmi információ folyamatos és gyors terjesztését, az úttörővezetők úttörőmozgalmi szakirodalommal való ellátását megoldhassa.

A mozgalmi tájékoztatás remélhetőleg tovább javul majd, ha a Csillebérci Vezetőképző és Úttörőtábor már működő módszertani és képzéstechnikai központja jelentős mozgalmi-módszertani gyűjteményével belép ebbe az együttműködésbe.

C s o b a i L á s z l ó

a Balatoni Úttörőváros könyvtárának vezetője

Egy találkozó elmaradt...

Könyvtárunk, az Egyesült Villamosgépgyár szakszervezeti könyvtára az ünnepi könyvhét alkalmából, 1981. május 21-re a dolgozók kívánságára meghívta Véghe Antal íróat, aki meghívásunkat már hónapokkal a találkozó előtt elfogadta. Az általa megadott időponthoz alkalmazkodtunk. Felkérésünket Véghe Antal írásban is visszaigazolta.

Ezután lelkes szervezőmunkába fogtunk. Az író munkásságáról ajánló röplap-bibliográfiát is készítettünk. A nagy érdeklődésre való tekintettel vállalatunk nyomdaüzemében felemelt példányszámban meghívókat és röplapokat készítettünk, amelyeket a könyvtár önkéntes segítőinek révén eljuttattunk a szocialista brigádokhoz, olvasóinkhoz. Több brigádunk vállalta a házigazda szerepét, és tagjaik felkészültek a találkozóra. Most első ízben vontuk be könyvtári rendezvény szervezésébe a vállalati sportegyesületet. Az író minden könyvét kikölcsönöztük, sőt könyvtárközi kölcsönzéssel további példányokat is szereztünk. Azok az olvasók, akik olvasták Véghe Antal könyveit, névre szóló külön meghívót kaptak. A vállalat szakszervezeti bizottsága aznap tárgyalta a kollektív szerződést, a rendezvény időpontjára azonban az ülést berekesztette, hogy tagjai részt tudjanak venni a találkozón. A dolgozók behozták saját könyveiket dedikáltatni. A vállalati könyvterjesztő soron kívül beszerzett eladásra szánt példányokat is.

A rendezvény előtti napon még egyszer felhívtuk telefonon Vinkó Józsefet, a József Attila Színház dramaturgját, aki a beszélgetést vezette volna. Vinkó József azt mondta: minden a legnagyobb rendben van, jönnek.

A találkozóra mégsem került sor: a kérdéses napon, 21-én délelőtt telefon-üzenetben közölte az író, hogy nem jön.

A hír lesújtott bennünket. Hiábavaló volt a sok munka! Ki kellett állni az emberek elé, és megmondani, hogy hiába jöttek el, dedikálásra behozott könyveiket vigyék haza...

Ilyen kudarcra az elmúlt huszonöt évben nem volt nálunk példa.

Mit tehet ilyenkor a könyvtáros? A könyvtáraknak ilyen esetekre semmiféle jogi védelmük nincs, teljesen ki vannak szolgáltatva bárki kényének-kedvének. Mivel az efféle esetek nagyon aláássák a könyvtár, a közművelődés tekintélyét, szükség volna valamilyen megoldásra.

D r . J u h á s z I m r é n é

az Egyesült Villamosgépgyár szakszervezeti könyvtárának vezetője

*

Az író—olvasó találkozók, amelyek létjogosultságát újabban ismét sokan vitatják, véleményünk szerint nemcsak a könyvtárak és az irodalom, hanem az író művének népszerűsítését is szolgálják. Az olvasó és az író közötti bizalomnak olyan hidjai tehát, amelyek mindeket érdekelnek fel kell lépnie, hogy tartós kapcsolatok jöjhessenek létre az alkotó és közönsége, irodalom és egyén között. Mivel az utóbbi időben több olyan jelzés érkezett szerkesztőségünkbe, hogy az író—olvasó találkozók tekintetében a kölcsönösség helyébe a könyvtárak egyoldalú kötelezettsége és ezzel együtt kiszolgáltatottsága kezd lépni, intő jelül közzétesszük ezt a levelet. Szeretnénk azonban egyúttal azt is hangsúlyozni, hogy a j e l e n s é g r ő l szólunk, nem pedig az író személye vagy az író—olvasó találkozók intézménye ellen kívánunk fellépni. — A szerk.

Egymáshoz közel, mégis távol

Gyöng, Pincehely, Ozora könyvtára

Ami itt következik, az három képre épül — Gyöng, Pincehely, Ozora könyvtárának felvételére. Krónikánkban a számoknak is lesz némi szerepük, hiszen ezek mutatják, hogy a megyében kiépítettnek tekinthető közművelődési intézményhálózat fontos bázisát jelentő könyvtárak közül a felsoroltak tömegvonzása milyen. Vallanak a számok arról is, hogy az adott település államigazgatási, gazdasági, kulturális szerepköréhez méltó-e a könyvtár, és vitathatatlan fontosságú szolgáltatásaihoz adottak-e azok a személyi, tárgyi feltételek, amelyek alkalmazásukra a művelődéspolitikai rájuk osztott — manapság mind bonyolultabbá váló — feladatainak eredményes szolgálatára.

Ozora

A kép az említett települések kapcsán vegyes. Ha osztályozni kellene, Gyöng nagyközségi, egyben körzeti könyvtára kaphatna jelest. A községek kategóriájába tartozó Ozora — ahol ez év januárjától az iskolához integrálták a községi könyvtárat — közepest. Pincehely nagyközség könyvtára viszont, mely nemcsak az iskolához integrált, hanem körzeti könyvtár is — lévén gazdája a társközségek helyel-közzel eltűzöttan nevezett klubkönyvtárainak —, a kegyelemből adott elégségesnél jobbat nem érdemel. Igaz, ebben nem az új gazda a vétkes, hanem a régi, a községi, majd nagyközségi közös tanács, mint intézményeinek fenntartója. De a működésért az általános iskola igazgatója felel, noha „jogosítványa” sokkal kevesebbre szól, mint amennyivel meg lehetne végre oldani Pincehelyen is a könyvtár megfelelő elhelyezését. Az ügynek pedig hatalmas szakállá van. Olyannyira hatalmas, hogy még a kínosan hosszú vajúdas után fölépült, tornacsarnokkal kombinált művelődési otthon tervezésének időszakában fölmerült a gondolat, hogy itt kellene végleges fődél alá juttatni a községi könyvtárat is. Mint tudjuk, majd tíz év telt el a nekifutás és a megvalósítás között, de a könyvtár idetársításának gondolatát már az elején elvetet-

ték, azzal érvelve, hogy „nagyon megnövekednének a kivitelezés költségei. Nincs más hátra, a könyvtár marad ott, ahol van.” Hogy időközben kiderült, mennyire nem maradhat ott? Ez most a fő gond, mert a tamási járás könyvtárügyének mélypontját jelenti Pincehely, ahol a könyvtárnak betöltött szerepe szerint 174 négyzetméteres alapterülettel kellene rendelkeznie, és rendelkezik 47-tel. A két szám közötti különbség fölöslegessé teszi a helyzet további ecsetelését. Ez a könyvtár nem sokkal több a szükség parancsára létrehozott könyvraktárnál. Több mint tízezer kötet zsúfolódik benne, és minden tisztelem azé a könyvtárosé, aki ilyen munkakörülmények között is megkísérlé a lehetetlent. Bevallom, ha pincehelyi lennék, nem-hogy nem időznék itt szívesen, valószínű, a kölcsönzéseimet is alkalmi szívesítővel oldanám meg, hogy ne vesztsem el az illúzióimat. Föltehetően így gondolkodnak a pincehelyiek is, hiszen a háromezret meghaladó törzslakosságból mindössze 407-en tagjai a könyvtárnak.

Gyöng. Végre végleges helyen — március óta — a körzeti könyvtár, egy fődél alatt a felújított iskolaépületből lett művelődési házzal. Korszerű és vonzó. Meggyőződésem szerint nemcsak azoknak, akik benne dolgoznak, hanem azoknak is, akik ide sűrűn betérnek. A lakosság 25,5 százaléka beiratkozott olvasó. A könyvtár millióje alkalmas arra, hogy megejtse a könyvet szerető ember. Elegen vannak az ilyenek Gyöngön? A könyvtárosoktól távol áll az ön-elégültség. Több olvasót szeretnének, bár országosan azt firtatják a könyvtárudományok művelői és a gyakorló könyvtárosok napjainkban, hogy miért csökken a beiratkozott olvasók száma? Változóban vannak könyvtárhasználati szokásaink? Ezért kevesebb a beiratkozott olvasó? Ugyanakkor viszont több a könyvtárak olvasóiba „csak” betérő ember és az is, aki célirányosan veszi igénybe a könyvtári szolgáltatásokat,

Gyönk

Pincehely

például a tanulmányaihoz. Egy szó, mint száz: letűnt a látványosság az az időszaka, amiben a szépség és a szó elementáris éhsége volt a fölhajtó erő. Ma, a jól ellátott könyvtárnak — a tartalmi munkájához szükséges dolgok birtoklásán túl — olyannak kell lennie, hogy szívesen tartózkodjunk sokféle kiszolgáló helyiségeiben, mozoghassunk otthonosan a polcai között, a könyveknek ne legyen penészszaguk, a könyvtáros értesse a dolgát, és a fenntartóknak legyen elég figyelmük, pénzük arra, hogy ne öregedjék, használódjék el az állomány.

*

Pincehelyen azt mondta Pály Dezső, a nagyközségi közös tanács elnöke, hogy a gyönkieknek „azért jobb a könyvtárhelyzetük, mert szerencsések voltak”.

— És az ozoraiak?

Késedelem nélkül jött a válasz a közbeszúrt kérdésre. Hogy azok meg azzal fogták meg az isten lábát, hogy megüresedett az iskolaigazgató szolgálati lakása, abba telepíthették a korábban ideoda vándoroltatott községi könyvtárat.

Azt már nem tudta az Ozorától nem nagy távolságban levő nagyközség vezető embere, hogy nagyjából 120 ezer forint értékű társadalmi munka is van abban, hogy az évi 15 ezer forintos költséggel bővíthető állomány helye — noha átmenetileg — jó. Hát persze ára van ennek a jónak is. Ozora esetében úgy, hogy nőtt a gyermekolvasók és csökkent a felnőtt olvasók száma. De vajon olyan nagy baj-e, ha egy könyvtár az új helyen nem tud mindjárt kápráztató statisztikákkal „köszönni”? Kívánjunk csak egymásnak olyan kalappal jó napot, amilyen kalapunk van. Egyszer kikiáltottuk már magunkat olvasó nemzetnek, és ugye, mi lett belőle? Ma a könyvtárak beiratkozott olvasóárdája kisebb, de stabilabb. Válogatásabbak is a betűszeretők, mert nem kevésnek van otthon saját könyvtára. Gyönkön, Ozorán és Pincehelyen is beszéltem olyanokkal, akik csak szépirodalomért

mennek könyvtárba, mert minden olyan könyvet megvásárolnak, amire szakmai érdeklődésük sarkantyúzza őket. Mások arra esküdtek, hogy semmi értelme szakmai könyveket otthon tárolni, inkább a hazai és a külföldi kortárs irodalom érdekességeit vásárolják meg. Hiszem, hogy a saját könyvtár élvezete ebben nem merül ki, hanem olvassák is, ami az övék, nem úgy, mint azon jó módú ismerőseim, akik elkápráztattak a magyar klasszikus sorozatukkal, de mint mondták, még nem volt idejük el is olvasni a könyveket, amelyek ettől függetlenül „igen jól főstének a nappali szobát behálózó polcrendszeren...”

*

Ozora. Ami a közművelődés jövőjét illeti, a község most az „ígéret földje”. Lehet, hogy tíz év is beletelik, de végre meglesz a vár rekonstrukciója, aminek alapozó munkálatai már megkezdődtek. Ha elkészül, valószínű, hogy benne kap végleges helyet mindaz, amit ma közművelődési intézmények címen más és más helyen találnak az önművelésre, szórakozásra, kulturált időtöltésre vágyakozó ozoraiak. Az lesz az igazi. De ezt az igazit ígéri már az is, hogy a könyvtárosi állást szolgálati lakással hirdették meg. A szomszédos nagyközség ebben is rossz versenytársa a sokkal kisebbnek. Ott, a hosszú idő óta visszaköszönő könyvtárelhelyezési problémát is csak akkor tudja megoldani a nagyközségi közös tanács, ha ahhoz kívülről kap segítséget. Bár volt már nem egy, úgynevezett helyszíni bejárás, amiben a megyei tanács művelődésügyi osztályának képviselői vitték a primet, nincs bátorságom leírni, miként juthatna a pincehelyi nagyközségi és körzeti könyvtár a mai 47 helyett 174 négyzetméteres működési alapterülethez. Azt azonban leírom, hogy ami a könyvtárügyet illeti, nem árt a közvetlen szomszédok példájára tekinteni...

— l á s z l ó —

Tolna megyei Népújság

Hírek

KINEVEZÉSEK. A mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter **DR. VÁGÓ JÓZSEF**et, a mezőgazdasági tudományok kandidátusát nevezte ki az **AGROINFORM** főigazgatójává, a nyugalmoba vonult dr. K. Nagy Sándor utódává. Az **AGROINFORM** egyik főigazgatóhelyettesi posztjára még az elmúlt évben **LABANCZ LÁSZLÓ** kapott ki nevezést.

A **VOLT ÚJPESTI MUNKÁSOTTHON** helyén épült szolgáltatóházban felavatták a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 28. számú kerületi könyvtárának 320 m² alapterületű gyermekrésztlegét. Az épülő, illetve tovább bővülő új lakótelepi környezetbe került intézményt, amelynek induló állománya 15 ezer kötet könyv és 32-féle folyóirat, *Salgó Románna*, a IV. kerületi pártbizottság ideológiai titkára — egykor maga is könyvtáros, lapunk cikkírója — adta át rendeltetésének.

A **PEST MEGYEI GYERMEKKÖNYVTÁROSOK július 13-tól 17-ig Számbékon továbbképzésen vettek részt, amelyen olyan időszzerű feladatokat tárgyaltak meg, mint az új tantervvel, a gyermekkönyvtári katalógusokkal és a hangos-képes eszközök használatával kapcsolatos teendők. A szakmai tanácskozást a továbbképzés vezetői összekapcsolták a számbéki helyörténeti nevezetességek megtekintésével is. (K. M.)**

KÖNYVTÁRÜGYI TANÁCSKOZÁST rendezett július 27-én Salgótarjában a Nógrád megyei Tanács, a Szakszervezetek megyei Tanácsa és a könyvtárhálózatok megyei együttműködési köre. A könyvtárak irányítói, fenn tartói és munkatársai részvételével lebonyolított ta-

nácskozáson **JUHÁSZ JENŐ**, a Művelődési Minisztérium könyvtári osztályának vezetője tartott tájékoztatást a IV. országos könyvtárügyi konferenciáról. A program keretében nyílt meg a Magyar könyvtárak a 70-es, 80-as években című vándorkiállítás is az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ, valamint a Balassi Bálint Megyei Könyvtár rendezésében. A József Attila Művelődési Központban bemutatott kiállítást **BILLÉDI FERENC-NÉ DR.**, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének titkára nyitotta meg.

SZAKMUNKÁSTANULÓKNAK HETEDSZER SZERVEZETT OLVASÓTÁBORT a Hajdú-Bihar megyei SZMT Központi Könyvtár. A tábor tizenkét napos volt, és az előző évekhez hasonlóan az idén is Eger egyik belvárosi kollégiuma adott otthont az egy-két kivételtől eltekintve első éves szakmunkástanuló fiúk, lányok soraiból toborzott résztvevőknek. A tábor programja az ismeretek csaknem minden ágát felölelte: irodalmi, művészeti (zene, képzőművészet, film), valamint természettudományos foglalkozásokat egyaránt tartalmazott, és segítséget próbált adni a közéleti szerepléshez, a tanulók politikai, társadalmi gondolkodásának fejlesztéséhez is. Így például előadás hangzott el a tanulói szakszervezeti alapszervek létrehozásáról, működéséről, a munkások társadalmi helyzetéről, jogairól és kötelességeiről. (M. M.)

182 m² **ALAPTERÜLETŰ ÚJ FIOKKÖNYVTÁRAT** nyitott a *Tatabányai Városi Könyvtár* 1981. má-

jus 18-án. A Kodály tér 4. sz. alatti új épület földszintjén orvosi rendelőket helyeztek el, emeletére pedig a könyvtár és a Puskin Művelődési Központ stúdiója került. A városi hálózat új, 2. sz. fiókkönyvtára kölcsönzőtérből és olvasóteremből áll, könyvtárállománya 16 ezer kötet, folyóiratainak száma 90. A felnőtt lakosság ellátását szolgálja; heti 42 órában tart nyitva. A 14 éven aluli olvasók ellátását e körzetben a szomszédos IV. sz. általános iskolában működő gyermekkönyvtár végzi. (K. I.)

A **FIATAL KÖNYVTÁROSOK MÁSODIK OLVASÓTÁBORÁT** július 5-től 15-ig rendezték meg a Csongrád megyei Ásotthalmom községben. A tavaly őszi telkibányai olvasótábor folytatásának tekinthető táborozás negyven résztvevője közé a második hétre többet meghívtak a telkibányaiak soraiból is. A tábor három csoportvezetője Varga Csaba szociológus, Kamarás István, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ osztályvezetője és Nagy Attila pszichológus, a KMK munkatársa volt; a tábor munkáját Katsányi Sándor, a KMK osztályvezetője irányította. Több könyvtárügyi vezetőt és szakembert is meghívtak: dr. Szentmihályi János, Futala Tibor, Gereben Ferenc, dr. Hajdú Géza, Sárdy Péter és Szenté Ferenc tartott előadást, illetve konzultációt a résztvevőknek. A szegedi Somogyi Könyvtár és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ által szervezett olvasótábor házigazdái közül különösen Csépe Mihályné ásotthalmi községi könyvtárvezető és munkatársai, valamint Hajdú Géza és Baricz Zsolt (Szegedi Somogyi Könyvtár) tettek sokat a tábor zavartalan munkájáért.

Bemutatjuk

a Néprajzi Múzeum könyvtárát

A Néprajzi Múzeum és könyvtára néhány éve Budapest központi terének, az Országház előtti Kossuth Lajos térnek az északkeleti oldalán álló jellegzetes épületben működik. A műemlékpalotát *Hauszmann Alajos* tervei szerint építették a millennium idején (1891–1896), és egykor a legfelsőbb bíróság, a Kúria székel benne. A felszabadulás után az épület rendeltetése többször változott, utoljára a Magyar Nemzeti Galériának adott otthont, majd amikor ez a hetvenes évek második felében a Várba költözött, helyét a Néprajzi Múzeum foglalta el. Azóta a nevezetes épület díszes márványcsarnokából nyíló északi szárny magasföldszintjén helyezkedik el a múzeum 120 ezer kötetes szakkönyvtára, amely újonnan berendezett olvasótermével és korszerű eszközeivel, gördülőszekrényes tömöraktárával stb. hatékonyan végzi országos feladatkorú munkáját.

Ismeretes, hogy a néprajz (etnográfia) olyan történeti-társadalmi tudomány, amely a hagyományos, azaz írásban nem rögzített kultúrát, főleg az írással nem rendelkező népek vagy osztályok életmódját, műveltségét kutatja. Ilyen kultúrával elsősorban a természeti népek, a törzsi-nemzetségi társadalmak, majd a paraszti közösségek rendelkeztek. A magyar néprajztudomány kezdetei a 19. század első felére nyúlnak vissza. A Néprajzi Múzeum megalakulását 1872-től számítják, amikor *Xántus János* vezetésével néprajzi osztály létesült a Magyar Nemzeti Múzeumban. Ennek anyagát *Reguly Antal*nak a finnugor és a török–tatár népi kultúrára vonatkozó tárgyi gyűjteménye alapozta meg. A gyűjtemény fokozatosan fejlődött: magyar anyaga a millenniumi kiállításon bemutatott tárgyakkal, nemzetközi gyűjteménye pedig — egyebek között — a *Bíró Lajos* adományozta új-guineai, a *Festetich*-féle óceániai, továbbá a *Zichy*-féle kaukázusi gyűjteménnyel gazdagodott. A századforduló időszakában *Janóczy János* szervezőtevékenységének eredményeképpen már 35 ezer tárgy volt a birtokában. Létrejött a fényképgyűjte-

mény, *Vikár Béla* munkája révén pedig fonográffal felvett népzenei anyag tulajdonosa is lett a múzeum. Állománya az első világháború előtt, 1912 végén már meghaladta a százezret: 102 ezer darab volt.

A gyűjtemény gyarapodásával együtt megkezdődött a múzeum vándorlása is. A Magyar Nemzeti Múzeum épületéből először a várkerti bazárba, majd a Csillag u. 15. sz. alatti (ma IX. ker., Gönczy Pál u.) bérházba költözött. Innen a városligeti Iparcsarnokba került át, itt érte az első világháború, amely erősen visszavetette a gyűjtemények gyarapodását. A húszas években (1924–1927) a Néprajzi Múzeum az Iparcsarnokból a tisztviselőtelepi állami főgimnázium múzeumi célokra átalakított iskolaépületébe költözött (a Népliget melletti Könyves Kálmán körút 40-be), ahol fél évszázadon át működött. Vele együtt élt és gyarapodott könyvtára: ez 1902-ben 1322 művel rendelkezett. A kutatókat segítette az 1889-ben alakult Magyar Néprajzi Társaság 2000 kötetes könyvtára, amelyet letétként a Néprajzi Múzeumban helyeztek el. A könyvek jegyzékét is megjelentették az *Ethnographia* című folyóirat társlapjában, a *Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának Értesítője* füzeteiben (*Szakáts Péter*, majd *Ernyey József*: A Magyar Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának kézi szakkönyvtára. Betűrendes címjegyzék. 1–3. pötlék. 1900–1903). A gyarapodás meglehetősen lassú volt: 1912-ben 7000 kötetet, valamint 500 térképet foglalt magában az állomány, és még 1930-ban is alig haladta meg a tízezeret (10 650 mű). A múzeum folytatta a fényképek és a kéziratos néprajzi adatokat tartalmazó archivális dokumentumok gyűjtését, amelyek gondozására skandináv példa nyomán 1939-ben külön csoportot szerveztek Ethnológiai Adattár néven. A két háború között kiadott múzeumi törvény (1934) értelmében a Néprajzi Múzeum a Magyar Nemzeti Múzeum szervezetében létrejött Történeti Múzeum egyik osztályaként működött. A II. világháború alatt állandó kiállítását bezárták.

A gyűjtemények ládába csomagolva vészelték át a nehéz éveket.

A Néprajzi Múzeum csak a felszabadulás után, 1947-ben vált önálló, országos múzeummá. Szervezete kialakult, megindította a tudományos kutatómunkát, könyvtára is az országos könyvtárügyi politikának megfelelően erőtlenesen gyarapodott. 1965-ben állománya 29 ezer kötet könyvet, több mint 57 ezer kötet folyóiratot és 3500 aprónyomtatványt számlált. A fejlődés újabb állomásaként a Néprajzi Múzeum mai épületében a szakkönyvtár — a múzeum főigazgatóságának messzeemenő támogatásával — jó helyet, új berendezést és korszerű eszközöket kapott.

Állomány és gyűjtőkör

Az új elhelyezésre azért volt szükség, mert a Néprajzi Múzeum anyaga az alapítástól eltelt 110 év alatt Európa legnagyobb néprajzi gyűjteményei közé emelkedett. Tárgyainak száma meghaladja a 150 ezret, kéziratgyűjteménye 2 millió lap, és mintegy 250 ezer fénykép és negatív, valamint több ezer rajz, térkép stb. van birtokában. Magáénak mondhatja ezenkívül *Vikár Béla*, *Bartók Béla*, *Kodály Zoltán* és *Lajtha László* népzenei felvételeit is. E gazdag gyűjteményeknek megfelelő nagyságrendű a szakkönyvtára is, amely 1980. december 31-én 52 061 kötet könyvet, 68 261 kötet időszaki kiadványt és 1226 egyéb dokumentumot számlált: 121 548 kötetes teljes állományával tehát az ország nagy tudományos szakkönyvtárai közé tartozik. Természetesen nem csupán az állomány nagysága, hanem minősége is jellemzi a könyvtárat, ami viszont szorosan összefügg gyűjtőkörével.

A könyvtár fő gyűjtőkörének megfelelően teljességre törekedve gyűjti az etnográfiai jellegű műveket, az útleírásokat, illetve az archaikus termelési módszerekkel (halászat, vadászat, állattartás), a paraszti gazdálkodással és életformával, a népművészettel, a folklórral stb. foglalkozó magyar szakirodalmat. A hangsúlyt a magyarság etnikai kapcsolataira vonatkozó művekre és azokra a területekre helyezi, amelyeken a Néprajzi Múzeum számottevőbb gyűjteményekkel rendelkezik, illetve amelyeken rendszeres kutatómunka folyik. Mellékgyűjtőkörben a határtudományok (földrajz, történelem, szociográfia, nyelvtudomány, mezőgazdaság és műszaki tudományok) területéről is beszerzi azokat az összefoglaló munkákat és kézikönyveket, amelyek az etnográfiai és etnológiai (egyetemes összehasonlító néprajz; népek és nemzetiségek szociális és kulturális sajátosságait vizsgáló

tudományág) kutató munkához szükségesek. Gyűjti továbbá a helytörténeti, a tudománytörténeti műveket, valamint a muzeológia és a könyvtárügy elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozó munkákat. Az állománygyarapítást a könyvtár az intézmény szakembereinek kezdeményezése alapján a főigazgató, illetve a *könyvtári bizottság* jóváhagyásával végzi. A bizottság a megrendeléseken kívül másként is támogatja a könyvtárat, jelenleg például szakrendszerének kialakításához ad tanácsot.

A könyvtár történeti anyagában számos unikum, értékes régiség található. Ilyen például *Bél Mátyás* pozsonyi lelkész és tanár *Notitia Hungariae novae geographico historica* (Bécs, 1735) című úttörő jellegű munkája hazánk történeti földrajzáról vagy *Vályi András* Magyarország leírása (Buda, 1799) című műve, amelyben a budai egyetem professzora Magyarországi városait és falvait ismerteti betűrendben. Megtaláljuk az állományban *Hunfalvy János* Magyarország és Erdély eredeti képekben című, 1856-ban megjelent kétkötetes munkáját is. Ezek nemcsak a néprajztudomány kutatói, hanem a mind jobban izmosodó honismereti mozgalom társadalmi munkásai számára is alapvető művek. Nem hiányoznak a könyvtárból a jeles magyar néprajztudósok könyvei sem (*Herman Ottó*: A magyar halászat könyve 1887-ből, valamint *Janóczy János* 1892-ben kiadott munkája, a *Kalotaszeg magyar népe*, továbbá *Győrffy István*, *Kiss Lajos*, *Bátky Zsigmond*, *Sebestyén Gyula* stb. művei). A marxista alapokon nyugvó újabb magyar kutatások eredményei pedig (*Ortutay Gyula*, *Tóth István*, *Gunda Béla* stb. munkái) csaknem hiánytalanul megtalálhatók.

De van a könyvtárnak egy igen becses, egyedülálló különgyűjteménye is, amely a népek szülő, vásári ponyván árusított történeteket tartalmazza. Ez a P-betűvel jelzett, úgynevezett *ponyva-gyűjtemény* 586 különleges darabot számlál. Érdekességként álljon itt egy száz évvel ezelőtt kiadott ponyva teljes címe: *Furcsa kimenetelű párhaj avagy: A koczka puskások s a juhsemű vén Birka kocmadzagon vezetett neveltjeinek Csacsinovicsnak hőstette* (Bp. 1880, Bartalits.). A magyarság, valamint a rokon népek irodalma mellett szép számban szerepelnek távoli vidékekről, tengerentúli népekről szóló, egykori utazók, néprajzkutatók (*H. M. Stanley*, *D. Livingstone* stb.) által írt könyvek is.

A könyvtár igen gazdag időszaki kiadványokban. Csaknem 70 ezer kötetes ez az állományrész, és a 253 ezer forintos beszerzési kereten kívül az eseten-

ként más forrásokból is kapott összegek túlnyomó részét szintén folyóiratok vásárlására költik. Jelenleg 651-féle szakfolyóirat és időszaki kiadvány jár a könyvtárba. A külföldi, nyugati szakfolyóiratok (*Ethnologia Europaea*, *Volkskunst*, *Zeitschrift für Ethnologie*, *Current Anthropology*, *Folklore Fellows Communications* stb.) mellett a szomszédos szocialista országokban (Kolozsváron, Újvidéken, Pozsonyban stb.) megjelenő rangos néprajzi időszaki kiadványokat is beszerzi a könyvtár.

Az állomány a kiadványcsere révén is gyarapodik. (Cserealapul elsősorban az intézmény időszaki kiadványai és egyéb publikációi, például a múzeumi kiállítások katalógusai, a tájékoztatók stb. szolgálnak.) Közülük elsősorban a Néprajzi Múzeum évkönyvét: az intézmény munkatársainak értékes tanulmányait közlő *Néprajzi Értesítő*t kell kiemelni, amely 1900-ban indult. A múzeum másik időszaki kiadványának, a *Néprajzi Közleményeknek* a köteteiben pedig paraszti életrajzokat, naplókát és családi feljegyzéseket publikálnak. Bekötte, kifogástalan állapotban megtalálható a könyvtárban a csaknem százéves múlt-ra visszatekintő *Ethnographiának*, a Magyar Néprajzi Társaság folyóiratának valamennyi száma. A Magyar Néprajzi Társaság másik időszaki kiadványa, az 1972-től kéthavonta megjelenő *Néprajzi Hírek* az etnográfiai kutatásokról, a néprajzi kiállításokról közöl információkat. E kiadványok felhasználásával a könyvtár 1980-ban 514 külföldi — köztük 157 szocialista országban működő — intézménnyel állt cserekapcsolatban. A csere-társaságokról a könyvtár városok és intézmények szerinti ötletes, lovaskártyás nyilvántartást vezet, amelynek segítségével időrendben tünteti fel a küldött és a kapott anyagot.

Bibliográfiai tevékenység

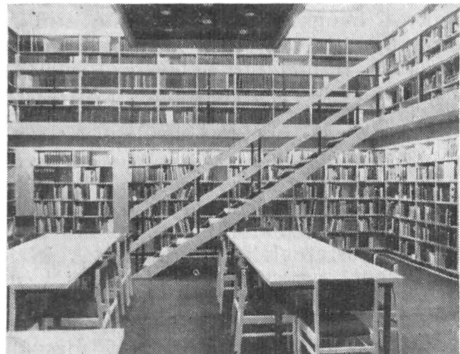
Említettük, hogy a könyvtár állományáról már századunk elején betűrendes jegyzékeket közöltek az intézmény értesítőjében. E hagyomány folytatódott az ötvenes években, amikor is 1956-ban *Index Ethnographicus* címmel rendszeresen megjelenő időszaki kiadványt indítottak. A könyvtári tájékoztató a beszerzett könyvek, folyóiratok szemléjét adta, tárgyköri bibliográfiákat közölt, valamint az új folyóiratok jegyzékét stb. tette közzé. Sajnos, e fontos könyvtári referáló lap 1965-ben 10. évfolyamával megszűnt. Anyagi segítséggel — esetleg előfizetések alapon — meg lehetne teremteni azonban a feltételeket a néprajzi szakirodalmat referáló kurrens index kiadásának folytatásához, hiszen a

szerkesztéséhez szükséges szellemiekkel rendelkezik a könyvtár. Ezt különben a munkatársak egyéb bibliográfiai tevékenysége is bizonyítja. Nagy gonddal gyűjtik és állítják össze a magyar néprajztudomány bibliográfiájának anyagát, amelyet a Magyar Néprajzi Társaság tájékoztatójában, a *Néprajzi Hírek* következő évi utolsó számában jelentenek meg. A Néprajzi Hírek 1979. évi 5–6. számában látott például napvilágot *A magyar néprajztudomány bibliográfiája 1978* című munka, amely mintegy 150 külföldi és hazai időszaki kiadvány és önálló monográfia anyagát ismerteti 25 tárgykörre bontva (például népművészet, mesterség, kézmű- és kisipar, céh; viselet; néphit; szokás, hagyomány; népköltészet, népdal; munkás-folklór stb.). A bibliográfia összesen 1269 cikk és mű pontos bibliográfiai leírását közli, s a tájékozódást szerzői névmutatóval is segíti.

A könyvtár az 1979-ben indult *Hungarológiai Értesítő*, a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata részére is összeállítja a magyar néprajztudomány bibliográfiáját. Legújabbban pedig részt vesz egy nemzetközi vállalkozásban is: Az UNESCO támogatásával két évenként Bonnbán kiadott *Internationale Volkskundliche Bibliographie* részére küldi a magyar anyagot. A történelmi Magyarország területén élő magyarságra vonatkozó cikkek, művek bibliográfiai leírásával és azok idegen nyelvű címfordításával fontos kulturális missziót teljesít a könyvtár, amely külföldön ezáltal is öregbíti a magyar néprajztudomány és a könyvtárosok jó hírét.

A színvonalas bibliográfiai munka természetszerűleg kihat a gondosan és nagy szakértelemmel szerkesztett katalógusok minőségére. A könyvtár állományáról betűrendes könyv- és folyóiratkatalógus, ETO-szerinti földrajzi,

A Néprajzi Múzeum könyvtárának olvasóterme

valamint sorozati katalógus tájékoztatókat. A saját rendszerű szakkatalógus kialakítása most folyik. (Helyette inkább érdemes volna a nemzetközileg legelterjedtebb Egyetemes Tizedes Osztályozás bevezetését mérlegelni nagykönyvtáraink gyakorlata szerint.) A folyóiratokat betűrendes cédulakatalógusokban, beérkezéseiket pedig kardex-lapokon tartják nyilván. Emellett a könyvtár azon ritka könyvtárak közé tartozik, melyek a profiljukba tartozó magyar folyóiratok anyagából naprakész cédulakatalógus formájában cikk-katalógust szerkesztenek. Mind a katalógusok, mind a negyedévenként sokszorosított gyarapodási jegyzékek jól szolgálják az intézmény és az érdekelt szakemberek tájékoztatását. A jól olvasható, tetszetős katalóguscédulákat MINI-GRAPH sokszorosítóval állítják elő.

A szolgáltatások

A bibliográfiák és a katalógusok alapján a Néprajzi Múzeum könyvtára felvilágosítást és szaktájékoztatást nyújt mind a személyesen, mind az írásban feltett kérdésekre. (Cím: Bp. V., Kossuth Lajos tér 12. H 1055. Telefon: 326-340) Külföldi könyv- és folyóiratanyagát a rendelkezéseknek megfelelően bejelenti az Országos Széchényi Könyvtárban működő központi katalógusnak (kódszáma B 785). Az állományából hiányzó műveket könyvtárközi kölcsönzés útján szerzi meg a kutatóknak. A könyvtár a Néprajzi Múzeumban és a társintézményekben folyó tudományos kutatómunka támogatása mellett feladatának tekintti a közművelődési tevékenységet, valamint a néprajz iránt megnövekedett közönségigények kielégítését is. Mindemellett elsősorban helybeni használatra létesített szakkönyvtár. Olvasótermét, amely keddtől csütörtökig 10-től 16 óráig, pénteken 10-től 15 óráig van nyitva, a nyitvatartás ideje alatt bárki látogathatja.

Az olvasótermet a könyvtár olvasói és az etnológiai adattár kutatói közösen használják. Az 1981 februárjában megnyílt, teljesen új berendezéssel felszerelt galériás olvasóteremben a legfontosabb kézikönyvek és szakkönyvek tárgykörönként csoportosítva, szabadpolcokon sorakoznak. Ugyanitt található a fontosabb szakfolyóiratok legújabb számai. Jól járnak, akik az olvasótermet felkeresik, mert a 70 négyzetméter területen elhelyezett 20 ülőhelyes, világos, barátságos teremben csendben, nyugodtan olvashatnak. A kulturált környezet, a könyvszekrényeken és falakon elhelyezett népművészeti tárgyak, bokályok, kancsók, tálak otthonos hangulatot te-

remtenek. (Ilyen tárgyak, nádfedeles parasztházak fényképei stb. díszítik a könyvtárosok munkaszobáit is.)

Az olvasóterem korszerű berendezései közül a mikrofilmolvasó készüléket és a hangosbeszélőt említjük. Az *Optima* olvasókészülékkel a könyvtár mikrofilmanyagát, illetve a kölcsönkapott vagy hozott filmeket használhatják az olvasók. A *Quickphone* típusú hangosbeszélővel az olvasóterem ügyeletes tart összeköttetést a könyv- és adattár munkaszobáival és a könyvtár raktárával. A raktár az olvasóterem alatt, a földszinten van; az anyag gyors szállítását a már jóváhagyott terv alapján hamarosan megépülő könyvlift teszi lehetővé.

A raktári hely szempontjából is igen jó helyzetben van a könyvtár. Az új elhelyezéskor ugyanis a könyvtárvezető javaslata alapján 207 négyzetméteres területen tömörraktárban helyezték el az anyagot. A 70 darab 2—2,5 méteres polccozattal ellátott, kézikerekkel mozgatható gördülő szekrények (készítette a Start Sportszergyártó és Fémpari Szövetkezet, Békés), valamint a rögzített vasállványzatok még körülbelül tíz évig elegendő helyet adnak a gyarapodásnak. Mintaszerű a műanyagpadlózattal borított, vakítóan tiszta, világos és megfelelő számjelzetekkel ellátott raktár.

Szóljunk néhány szót a könyvtárosokról is! A Néprajzi Múzeum szinte kiváltságos helyzetben van, hiszen a könyvtár hét főfoglalkozású dolgozója közül öt felsőfokú könyvtárosi szakképesítéssel rendelkezik, ketten pedig más egyetemeken szereztek diplomát. Az intézmény főigazgatójának irányítása alá tartozó könyvtár *Lay Béláné* vezetésével önálló osztályként működik. A kialakult jó közösségi szellemet az előbbieken vázlatosan bemutatott eredmények igazolják. Ezeket azonban csak úgy érheték el, hogy az egyetemi, felsőfokú végzettségű munkatársak is — ha a szükség megkívánta — szívesen végezték a rutinmunkákat, és például az átköltözéssel járó fizikai munkákat szintén vállalták. (Ez annál dicséretesebb, mivel a hét könyvtáros közül öt nő.) Végül meg kell említeni, hogy a könyvtárosok munkájuk zavartalan ellátása mellett részt vállaltak az intézmény egyéb feladataiban is: ellájták például a múzeum-ügyeletesi munkakört, a kiállításokhoz illusztrációkat keresnek stb. A segítségnek a múzeum és a könyvtár egyaránt hasznát látja, a jó légkör pedig az olvasók számára is vonzóvá teszi a könyvtár rendszeres látogatását.

Az iskolai könyvtárak irányítása a népoktatási törvény megalkotásától a felszabadulásig II.

A VKM 1918. évi 70.596. sz. rendelete megszüntette a NIKIB, a Népiszkolai Ifjúsági Könyvtárakat Intéző Bizottság működését, és az iskolai könyvtárak irányítására új szervezet létesített: az *Ifjúsági Könyvtárakat Intéző Bizottságot* (IKIB). Felmerül a kérdés, mi indította a minisztériumot az első világháború utolsó esztendejében erre az intézkedésre. Ha a rendelet szövegét szó szerint értelmezzük, úgy az a törekvés, hogy irányító tevékenységét az elemi iskolák ifjúsági könyvtárai mellett valamennyi iskolatípus könyvtárára kiterjessze, s ezt helyes törekvésnek kell tekintenünk. Valójában azonban nagyon valószínű, hogy ez esetben nem valamiféle hasznos pedagógiai tapasztalat kiterjesztéséről van szó, hanem egy összeomlás előtt álló állami-társadalmi rendszer kapkodó kísérletéről, amely ellenőrzését olyan területekre is ki akarta terjeszteni, ahol azt eddig nem tudta hatásosan gyakorolni. (1918 nyarán vagyunk, amikor a sztrájkok, a békekötést követelő és a nyomor elleni tüntetések, a katonai fegyelem észrevehető lazulása mind azt jelzi, hogy az Osztrák—Magyar Monarchia elavult rendszere összeomlóban van.)

Az IKIB szervezeti szabályzata nagy vonalakban megegyezett a NIKIB működési szabályzatával, azzal a különbséggel, hogy érvénye minden iskolatípusra kiterjedt. Az IKIB tevékenységében, mindenekelőtt könyvbírálati szempontjaiban továbbra is érvényesültek a demokratikus vonások. Nevezetesen a benyújtott könyvek elbírálásakor meg kellett vizsgálni, hogy azokban „... nincsenek-e... akár a hazai nemzetiségeket, akár külföldi népeket kicsinyítő, becsmérlő kifejezések.”

Az IKIB tevékenysége rendkívül rövid időre korlátozódott, hiszen működését 1920-ban megszüntették, s a középiskolák vonatkozásában kötelező érvénnyel a Szemák-féle jegyzéket vezették be. A Szemák-féle jegyzékben nem szereplő könyveket a rendelkezés csak az esetben tűrte meg az iskolai ifjúsági könyvtárakban, ha a tantestületek jóváhagyásukat külön kérték a minisztériumtól, az engedély megadásáig azonban ezeket a könyveket el kellett távolítani. Az engedély megszerzését olyan

hosszadalmas és bürokratikus eljáráshoz kötötték, hogy aligha folyamodott bármelyik középiskola is ehhez az eljáráshoz bizonyos könyveinek megtartása érdekében.

Iskolai könyvtárak a Tanácsköztársaságban. Az Országos Ifjúsági Irodalmi Tanács

Ismeretesek azok a fontos intézkedések, amelyek a Tanácsköztársaság rövid fennállása alatt a közoktatás demokratizálódásáért születtek. Nyilvánvaló, hogy a sok-sok tennivaló közepette nem kerülhetett sor olyan kérdések részletes szabályozására, mint az iskolai könyvtárak működése. Illetőleg születtek ilyen tervek, elgondolások, de az idő rövidsége miatt rendelet formájában nem láttak napvilágot. Egyetlen olyan megjelent rendeletről van tudomásunk, a Közoktatási Népbizottság 1919. évi 125.907. sz. rendeletéről, amely *Az én újságom* terjesztéséről és az iskoláknak való megküldéséről intézkedett. Ezenkívül csupán egy rendelettervezetről tudunk.

Az IKIB 1920. évi megszüntetése és az Országos Ifjúsági Irodalmi Tanács 1923. évi létrehívása közötti időszakban a VKM az iskolai ifjúsági könyvtárak irányítása terén visszatért a NIKIB létrehívása előtti gyakorlathoz: könyveket ajánlott az ifjúsági könyvtáraknak beszerzés céljából. Ezekből az ajánlásokból azonban pontosan lemerhetjük, mennyit silányult a minisztérium tevékenysége a világháború előtti viszonyokhoz képest. Sőt, ezt az időszakot tulajdonképpen egészen 1926-ig kiterjeszhetjük, mivel az Országos Ifjúsági Irodalmi Tanács ügyrendje csak ekkorra készült el, vagyis tényleges tevékenysége csupán ezzel az évvel vette kezdetét.

Mi jellemzi ezt a hat-hétéves időszakot? Egyrészt az irányítás terén a teljes tervszerűtlenség és ötletszerűség, másrészt a kurzus politikai érdekeinek nyílt előtérbe kerülése és az ajánlott könyvanyag szembetűnő silányodása. Az ajánlott könyvek között elszaporodnak a „vörös uralom borzalmairól” szóló könyvek, az országhatárok revízióját hirdető, irodalmilag értéktelen alkotások, az uszító nacionalizmus termékei stb.

Az Országos Ifjúsági Irodalmi Tanács

1923-as életrehívásáról intézkedő rendelet a tanács feladatait a következőkben határozta meg: „...feladata... az ifjúsági könyvtárakba felvehető akár hazai, akár külföldi eredetű minden munka jegyzékének megállapítása, és ellenőrzése annak, hogy az ifjúsági könyvtárakban csak az említett jegyzékbe felvett művek forduljanak elő.”

A tanács 1926-os ügyrendje után megjelent a *Szabályzat az ifjúsági könyvtárak részére beszerzendő és beszerezhető művek beszerzése tárgyában* is. Érdekes összehasonlítani az itt felsorolt bírálati szempontokat a Népiskolai Ifjúsági Könyvtárakat Intéző Bizottság bírálati szempontjaival. Míg a NIKIB esetében az első helyen szerepelt a mű művészi értéke és további szempont volt, hogy a mű ne sértse sem a Magyarországon élő nemzetiségek, sem más népek nemzeti érzéseit, addig a mostani bírálati szempontok és sorrendjük a következőképpen alakultak: a mű nem tartalmaz-e vallásellenes tanításokat; államellenes vagy a fennálló társadalmi rend elleni izgatást; nem nevel-e érzékiségre; milyen a stílusa és művészi értéke.

Nem vitatható el azonban az Országos Ifjúsági Irodalmi Tanács munkájától egy lényeges érdem, az ugyanis, hogy az egész ifjúságot egységes rendszerbe foglalta, hogy az óvodától a középiskola VII—VIII. osztályáig korosztályokat állapított meg, ezek szerint csoportosította az olvasmányokat, s e korosztályokon belül bizonyos értelemben eltekintett az iskolatípusoktól. A rendelet végül a beszerzendő és a beszerezhető művek jegyzékét is közölte. A beszerzendő művek listája meglehetősen rövid és a klasszikusoktól eltekintve meglepően silány. Az 1. (óvoda) és a 4. csoport (a polgári iskola, valamint a középiskola 1—2. osztálya) számára a jegyzék egyetlen kötelezően beszerzendő könyvet sem ír elő, a második csoportban (elemi iskolai alsó tagozat) csupán Pósa Lajos hazafias versei szerepelnek, az 5. csoportban (a polgári iskola és a középiskola 3—4. osztálya) is csupán 5 a kötelezően beszerzendő munkák száma, közülük is az egyik *Tóth Tihamér* A művelt ifjú című könyve.

Lényegesen gazdagabb a 6. (a középiskolák V—VI. osztálya) és a 7. csoport (a középiskolák VII—VIII. osztálya) könyvlistája, de a klasszikusokon kívül itt sem igen találunk említésre méltó alkotást, mindkét korosztály számára kötelezőek viszont *Tóth Tihamér* vallás-erkölcsi könyvei.

A könyvlista silánysága számbelileg is szembeötlő, hiszen a hét csoport számára mindössze ötven művet ír elő,

ezeknek zöme is csupán a gimnázium felső osztályaiba járókat érinti. Lényegesen gazdagabb a nem kötelező, de beszerezhető könyvek jegyzéke: 1500 könyv és 12 folyóirat.

Ami a könyvlista minőségét illeti: az 1. csoportban *Benedek Elek* mesegyűjteményei mellett *Pósa Lajos* művével és más, Pósnál is jelentéktlenebb szerzők írásaival találkozhatunk. A 2. csoportban *Petőfi*, *Móra*, *Benedek Elek*, *Sebők Zsigmond* és *Sztrókey Kálmán* mellett rengeteg jelentéktelen szerző munkája szerepel. A 3. csoport (az elemi iskola 5—6. osztálya) jellemzője a magyar és a külföldi klasszikusok mellett a sok klasszikus mesegyűjtemény, sok a *Móra*-kötet, *Verne*-mű, itt található *Móricz Zsigmond*nak A sasfia meg a sasfióka, valamint *Krúdy Gyulán*ak Az utolsó honvédek című könyve. A 4. csoportban a klasszikusok mellett *Krúdy* 3 kötete, *Molnár Ferenc*nek A Pál utcai fiúkjá, *Móricz László*nak A Légy jó mindhalálig található, másrészt *Tutsek Anna* könyvei és *Blaskó Mária*nak Magyar Misi a vörös világban című „alkotása”. Nagyjából hasonló összetételűek a többi korcsoportok számára beszerezhető könyvek is. Az 1926-ban kiadott alapjegyzékhez az évek folyamán különféle kiegészítő jegyzékek is megjelentek.

Az alapjegyzék és a hozzá csatlakozó kiegészítő jegyzékek az évek során áttekinthetetlenekké váltak, emiatt a minisztérium jónak látta elvégeztetni az addig megjelent könyvjegyzékek egyesítését, amelyet megküldtek az iskoláknak.

Ehhez az összefoglaló jegyzékhez a későbbiekben (1934, 1935 és 1936) újabb kiegészítő jegyzékek csatlakoztak. Érdekesként megemlítjük, hogy az 1935-ös jegyzékben szerepel *Féja Géza* Mesélő falu és *Petrolay Margit*—*Trencsényi-Waldapfel Imre* Az ezüstpagoda című műve, az 1936-osban *Milne* Micimackója és *Trócsányi Zoltán* Észak nomádjai című alkotása.

1941-ig nem jelentek meg újabb kiegészítő jegyzékek. Ekkor egy VKM-rendelet értelmében napvilágot láttak az új Ifjúsági Könyvtári Jegyzékek, amelyek összeállítója az Országos Közoktatási Tanács ifjúsági irodalmi bizottsága volt. Az újabb jegyzékek az OIIT alapjegyzékén és összes kiegészítő jegyzékein kívül az Országos Közoktatási Tanács ifjúsági irodalmi bizottsága által újabban megbírált könyvekre is kiterjedtek. A jegyzékben nem szereplő könyveket el kellett távolítani az ifjúsági könyvtárakból.

E jegyzékekkel az Országos Ifjúsági Irodalmi Tanács tevékenysége le is zárult, s vele együtt mindazoknak az intézkedé-

seknek a sora is, amelyeket a VKM a Horthy-korszakban az ifjúsági könyvtárak irányítása terén hozott. Ahhoz, hogy az iskolai könyvtárak irányításának e korszakát felelősséggel értékelhessük, alaposan meg kellene vizsgálnunk mindazokat a könyveket, amelyek a különféle jegyzékeken szerepelnek. E vizsgálatok bizonyára nagyon érdekes adatokkal szolgálnának olyan kérdésekben, hogy mennyire határozhatták (és határozták) meg ezek az olvasmányok az akkor felnövekvő nemzedék társadalmi, nemzeti tudatát, mennyire járulhattak hozzá ideológiájának és politikai magatartásának alakulásához a háború alatti és a háború utáni korszakban. Emellett természetesen olyan vizsgálatok is elkerülhetetlenek volnának, hogy milyen részt vállaltak az ifjúsági könyvtárak a fiatalok olvasási kedvének kielégítésében, s e tekintetben milyen mértékben volt meghatározó szerepük.

Bizonyosnak látszik, hogy a Horthy-korszak könyvválogatási szempontjai a korábbi időszakéhoz képest általánosságban silányabbak voltak. (A válogatás döntő szempontja nem a művészi érték, hanem a vallási, valláserkölcsi és nacionalista-revizíós szempont volt.) Ekkor is bekerültek ugyan az iskolai ifjúsági könyvtárakba olyan könyvek, amelyek a kortárs irodalom legjobb termékei közé tartoztak, számuk azonban elenyésző volt. Végül: az ifjúsági könyvtárak állománya szinte kizárólag szép-irodalmi művekből állott.

Szólunk kell azonban még egy 1944 nyarán megjelent minisztériumi intézkedésről. Ez ugyanis egyrészt az egyetlen komolyabb dokumentumunk az eddig tárgyalt időszakban az iskolai nevelői könyvtárak irányítására vonatkozóan, másrészt azonban egy érdekes történelmi véletlenre is felhívja figyelmünket. Előljáróban emlékeztetjük az olvasót, hogy a VKM 1918 nyarán, az Osztrák–Magyar Monarchia összeomlását közvetlenül megelőző időben hozott fontos intézkedést az iskolai ifjúsági könyvtárak ügyében. Most, sok tekintetben hasonló helyzetben, a Horthy-rendszer összeomlását közvetlenül megelőző időszakban ugyancsak nagy horderejű intézkedés született a nevelői könyvtárakkal kapcsolatban. Mindezt véletlenül is tekinthetjük, mégis lehetőség kínálkozik a párhuzam megvonására, mely szerint mindkét esetben olyan történelmi helyzetben került sor ilyen intézkedésekre, amikor megvalósulásuknak semmilyen esélyük nem volt. Csodálkozásunk fokozódik, ha megismerkedünk ennek a rendelkezésnek „rendelet-környezetével”. Ebben az időben ugyanis a minisztérium

hivatalos lapjában, a Hivatalos Közlönyben már csak két tárgyban jelentek meg rendeletek: az úgynevezett zsidótörvények gyakorlati végrehajtásáról, illetve a háborús eseményekkel kapcsolatban.

Maga a rendelet és a könyvlista a tanítói és a tanári könyvtárakba beszerzésre ajánlott művekről szól. Ha eltekintünk a megjelenés időpontjától, mindenképpen előrelépésnek tekinthetjük, hogy a rendelet megalkotója a tanítói és a tanári könyvtárak számára egységes alapjegyzéket állított össze, s ehhez fűzött kiegészítő jegyzékeket a különféle középiskolák sajátos érdekeinek figyelembevételével. Tovább nő csodálkozásunk, ha az ajánlott könyvanyagot akár futólag is áttekinthetjük. A könyvek többségét a Horthy-korszak legrangosabb tudományos és ismeretterjesztő művei teszik ki, és ez többé-kevésbé a szépirodalmi anyagra is érvényes. Az egész könyvjegyzékben mindössze egyetlen kifejezetten fasiszta munkát találhatunk: *Kolozsváry-Borcsa Mihály* A zsidókérdés magyarországi tartalma című könyvét. Megtaláljuk viszont a falukutató és népi irodalom igen sok jeles termékét, köztük *Veres Péter* könyveit, de még a kommunista *Nagy István* kötetét is. Szerepel a listán a polgári irodalom nemegy akkor már tilosnak vagy legalábbis nemkívánatosnak minősített terméke, még *Kassák*-kötettel is találkozhatunk benne.

Hogyan kerülhetett sor egy ilyen könyvjegyzék megjelenésére 1944 nyarán? Többféle magyarázat is elképzelhető.

1. Akkora volt már a zűrzavar, hogy a minisztérium elveszítette ellenőrzését saját szervezete felett, s ezt kihasználva esetleg egy demokratikus gondolkodású, jó irodalmi ízlésű és tudományos kérdésekben is jártas tisztviselő állította össze a listát. (Ez a derék ember esetleg kiadhatta a munkát valamely könyvtárnak, könyvtári szervnek is, például az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központnak, amelyben olyan emberek dolgoztak, mint a kitűnő, tiszta emberségű és nagy tudású Sebestyén Géza. — *A szerk.*)

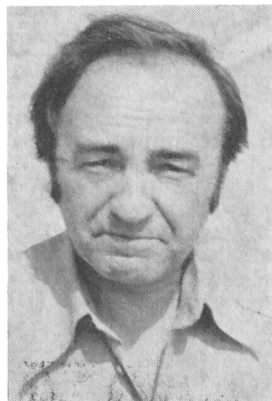
2. Avagy ez a rendelkezés beilleszthető 1944 zavaros időszakába, amikor a Horthy-rendszer a nyári hónapokban már a háborúból való kilépés gondolatával kacérkodott?

A kérdéseket tovább szaporíthatnánk, megnyugtató feleletet azonban csak a minisztériumi levéltár anyaga adhatna kérdéseinkre. Addig ezt a könyvlistát is úgy tekinthetjük, mint az 1944-es esztendő egyik apró rejtélyét.

Dr. Csulák Mihály

VALLOMÁSOK A KÖNYVTÁRRÓL

A zöld szekrény

FARAGÓ VILMOS
publicista

Lehet egy könyvtár bármily modern (gépesített, komputerizált, légkondicionált), a lényege, gondolom, ugyanaz, mint legprimitívebb ósége: olvasnivalókat tárol és kölcsönöz. Az én mindeddig legkedvesebb könyvtáram egy kétajtós, zöldre festett, vaspántal-lakattal zárt szekrény volt Újkígyós Keresztény Polgári Olvasókörének kártyaszobájában. Mint minden hangzatos név, a Keresztény Polgári Olvasókör sem jelentett az égvilágon semmit. Keresztény? Főlölsleges megszorítás volt ez egy nagy részben katolikus, kis részben evangélikus faluban, a látogatók igencsak meghökkenetek volna, ha vallási igazolást kérnek tőlük. Polgári? Nincs az a szociológus, aki Újkígyóson, a szó valódi osztályértelmében, egyetlen polgárt is talált volna, parasztot annál többet; a névadókat alighanem nagyzolás vezette. Olvasókör? Teremtett lelket olvasni nem láttam ott, inni, kártyázni, biliárdozni annál többet. Valljuk meg szegyenkezés nélkül, hogy az újkígyósi Keresztény Polgári Olvasókör — közönséges kocsmá volt. (Vihar-sarok című könyvének tanúsága szerint Féja Géza is bekukkantott ide: „Éppen beveződött az aratás, a kamrákban néhány zsák búza lapult, a kocsmákban fekete lábú, rongyos földmunkások biliárdoztak” — írja láttatóan, de alighanem tévesen. Újkígyóson igen sok parasztnak volt teli hombárja, a fekete láb — vagyis a retkes mezítláb — meg a rongyosság pedig szinte kötelezően lezser népviselet; a harmincas évek falukutatóit gyakran meglepettette a látogatás: nyári hétköznapon az ötvenholdas

gazda sem öltözött elegánsabban egy madárijesztőnél. Szerénység volt ez? Igénytelenség? Derítsék ki a néprajzosok.) A Keresztény Polgári Olvasókör tehát közönséges kocsmá volt, jobbára a gazdálkodók látogatták — a kétajtós zöld szekrény pedig alibinek kellett. Ha már olvasókör a neve, legyen benne könyv is. Ha pedig már akkor is beszámolókat kellett volna írni valami fontoskodó központnak, jelenthették volna, hogy az olvasók létszáma: egy. Ez az egy voltam én.

Rászoktam a zöld szekrényre, mint medve a vadméhes faodúra. Mit találtam benne, amikor kocsmáros-nagyapám lakatnyitójától jóvoltából nyikorogva kitért? A Vasárnapi Újság századeleji számainak, bekötte Jókai-összest. És Herczeg-összest. Meg port. Előbbieket valami ügynököktől rendelhették, egy tételben, a húszas évekbeli alapítás lelkesültségében talán még olvasókra is számítva. Az utóbbi magától gyűlt össze, a lelkesült számítás cáfolataképpen. Rám várt, hogy törőronggyal, meg a könyvek egymáshoz puffogatásával eltüntessem. És aztán rájárhattam a szekrényre. Ha fellengzős hajlamú volnék, azt kéne írnom, hogy csodavilág nyílt meg előttem. De azt írom inkább, hogy egy másik világ. Éppoly reális, mint amelyben élek, semmi csoda nincs benne — csak éppen más-milyen. Az újságban egy elsüllyedt közelmúlt hétköznapjai. Jókainál? Eszembe sem jutott mesére gondolni, tökéletes bizalom élt bennem a kinyomtatott szövegek iránt: ezt a világot nem kitalálták, ez van, ez pontosan olyan, amilyennek leírták. (Ugyanaz a naiv bizalom ez, amellyel némelyik rádióhallgató a Szabó család tagjaihoz fordul most levelében.) És Herczeg? Semmi okom arra, hogy röstelkedjem, amiért faltam a könyvet; még arra sincs, hogy elvesztegetettnek tartsam a velük töltött időt. Rutinos mesélő volt, ügyes stilszta. Elbeszélései világának hamissága csöppet sem zavart, hiszen — mondtam már — a könyvek rajzolta világot eleve *másik* világnak tekintettem; miért hasonlítson bármiben is az enyémre, a valóságosra? Abban a kegyes felfogásban pedig nem hiszek, amely szerint az igényes embernek egész életében csak garantáltan nagy igényű irodalmat érdemes-szabad olvasnia. Ha csakugyan igényes valaki, minden olvasmányból hasznot húz; a haszon mértéke inkább múlik az olvasón, mint az írón;

van, aki egy petákot sem nyer azon, hogy válogatott klasszikusokat olvas.

A zöld szekrényvel tehát tökéletesen elégedett voltam, hiszen pazarló ráadás-ként még a tiltott örömök borzongatásával is megajándékozott. Újkigyóson ugyanis szégyen volt olvasni. Léha időtöltés egy olyan községben, amelyben csak a munkának, a kétkezesnek, az ínszakasztónak volt becsülete. Úgy kellett tehát olvasnom, hogy rá ne jöjjenek otthon. Bújkálva. Padláson, kukoricásban, hereföldön. És szegyenkezve, ha rajta-kapnak. Nem panaszképpen mondom ezt: anyám kötelező erkölcsi parancsot teljesített, amikor ki-kiverte kezemből a könyvet. (Ez persze csak adalék most már ahhoz a vitához, amely a régi falu erkölcsi normáinak felbomlása körül zajlik; a hagyomány-abszolutizálók nem szívesen látják be, hogy a régi falunak ön-

érkei ellen dolgozó sok normája is volt: ha felbomlanak, eltűnnek, nem kár értük.)

*

Kilódulva a faluból, sok „igazi” könyvtárban is megfordultam azóta. Szerettem az Eötvös-kollégium könyvtárát, három évig üldögélhettem benne. A Széchenyi olvasóját is szerettem, mert közel volt a Múzeum körüti bölcsészkarhoz. Az Akadémiaiban, jóval később, a ruhatáros nénit szerettem legjobban: anyás kedéllyel fogadott mindig, tréfásan nehezményezve, ha el-elmaradoztam. De nem vagyok könyvtári ember. Van olyan gyanúm, hogy a könyvtár kényvszermegoldás. Azok számára, akiknek vagy könyvük nincs, vagy lakásuk nincs, vagy házasos feleségük van. Az olvasás bizalmas dolog, magányt kíván. Olvasni csak otthon lehet igazán.

Szerkesztői üzenet

Lehoczky Csabáné könyvtáros, Budapest: A hatályos rendelkezések értelmében az öregségi nyugdíj összegének megállapításakor a főfoglalkozású munkaviszonnyal egyidejűleg mellékfoglalkozásként fennálló munkaviszonyból vagy ipari szövetkezeti tagságból származó keresetet csak akkor lehet figyelembe venni, ha az igénylőt főfoglalkozásában a munkakörére megállapított törvényes munkaidőnél rövidebb munkaidőre alkalmazták. A mellékfoglalkozásból származó kereset ilyen esetben is csak időarányosan számít be a nyugdíj alapjául szolgáló átlagkeresetbe. Ha például a könyvtáros munkaviszonyát a törvényes heti 44 óra helyett 36 órában állapítják meg, a mellékfoglalkozásból származó keresetből csak a heti 8 órára eső összeget lehet figyelembe venni.

Pályázati felhívás

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének ifjúsági könyvtárosi szekciója pályázatot hirdet a *14 év fölötti fiatalok könyvtári ellátásával összefüggő tartalmi és módszertani kérdések elemzésére és összegyűjtésére*. A pályázat témái:

Egy-egy olvasói réteg (gimnazisták, szakközépiskolások, szakmunkástanulók, dolgozó fiatalok, főiskolai és egyetemi hallgatók) könyvtárhasználati szokásainak vagy olvasmányválasztásának vizsgálata, elemzése;

A különféle könyvtár típusok (tanácsi, szakszervezeti, iskolai, honvédségi, főiskolai vagy szakkönyvtárak) a fiatalok ellátásáért, neveléséért;

A könyvtári közösségek (vagy egy speciális könyvtári közösség: klub, kör, olvasótábor stb.) lehetőségei az ifjúság nevelésében;

Kiadványok az ifjúság szolgálatában (módszertani segédanyagok, bibliográfiák, olvasótervek, forgatókönyvek).

Más, a fentiekhez hasonló, a kitűzött célt szolgáló, még nem publikált írásokkal is lehet pályázni. A pályaművek terjedelme 15–50 gépelt oldal. Beküldendőik 1981. december 31-ig a szekció elnökéhez (Balogh Ferencné, Veszprém, Pf.: 43. 8201 Megyei Könyvtár) — jelígyesen.

Pályadíjak: I. díj 4000 Ft

II. díj 3000 Ft

2 db III. díj 2000–2000 Ft

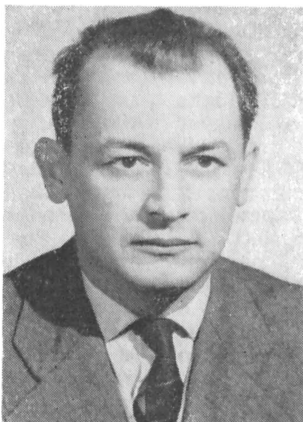
Megfelelő színvonal esetén a pályázatokból a Könyvtártudományi és Módszertani Központ kiadványt állít össze.

A pályázatokkal kapcsolatban kérdésekkel az érdeklődők a szekció elnökéhez vagy a vezetőség bármelyik tagjához fordulhatnak.

Gombocz István

1921—1973

Dr. Gombocz Istvánt, az Országos Széchényi Könyvtár nemzetközi csereszolgalatának vezetőjét, az egész könyvtáros világban ismert és nagyrabecsült könyvtáros-diplomatát már a családi hagyományok is előkészítették és szinte kötelezték arra, hogy a magyar művelődésügy alkotó munkása legyen: Édesapja dr. Gombocz Endre múzeumigazgató, majd a botanika egyetemi tanára, a magyar flóra és táj, a tudománytörténet nagynevű kutatója volt, nagybátyja pedig dr. Gombocz Zoltán, a budapesti tudományegyetem világhírű nyelvészprofesszora, egyben az Eötvös-kollégium egykori, nemzedékek emlékeztetőben ma is élő kiváló igazgatója.

Gombocz István 1921. december 17-én született Budapesten. Középiskolai tanulmányait a Werbőczy Gimnáziumban végezte kiváló eredménnyel, s 1940-ben érettségizett. Érdeklődése akkoriban elsősorban az idegen nyelvekre, továbbá a történelemre, a földrajzra és a zenére irányult.

Már ekkor sok barátja volt, megnyerő egyénisége szinte vonzotta kitűnő kortársait. Fiatalkori barátai között találjuk Zsigmondý Dénest, a későbbi hegedűművészt, Fonó Albert akadémikus fiát, Fonó Andrást, — aki ma az USA-ban orvosprofesszor — és Nagymenyéri-Nagy Károlyt, aki az Afrikában gyógyító Albert Schweitzer mellett működött.

Hivatásos diplomatából könyvtáros-diplomata

A diplomáciai pálya már diákkorában vonzotta. Ezért iratkozott be a budapesti tudományegyetem jogi karára, és egyetemi éveit során alakult ki benne a végleges elhatározás, hogy diplomata lesz. 1944-ben államtudományi doktorátust szerzett, majd 1947-ben a *Sub auspiciis Rei Publicae* kitüntető aranygyűrűvel avatták a jogtudományok doktorává. E korszakának értékes dokumentuma a *Briand-Kellog Paktum, mint az ügynevezett „új” nemzetközi jognak elhibázott kísérlete a háború kiküszöbölésére* című doktori értekezése. Nyelvtudását állan-

dóan fejlesztette, s a háborús években is járt Ausztriában, Csehszlovákiában; Svájcban pedig nyári egyetemeket végzett. Minden jel arra vallott, hogy egy kivételes képességű és műveltségű fiatalember lép arra a területre, ahol népét és hazáját a legjobban és leghívebben tudja szolgálni.

1947-ben a Külügyminisztérium munkatársa lett, majd féléves hollandiai ösztöndíjat kapott. 1949-ben a bukaresti magyar követség attaséjaként dolgozott, 1950—51-ben pedig a Külügyminisztérium jogi és

konzuli, illetve nemzetközi jogi osztályára helyezték. Diplomata tevékenységének eredményeként született *A Hágai Nemzetközi Bíróság megalakulása, jogi alapjai és eddigi működése* című tanulmánya 1950-ben.

A személyi kultusz évei ezt a kitűnő felkészültségű diplomatát sem kímélték meg: eltanácsolták a Külügyminisztériumból, s 1951 végén az Országos Levéltárba helyezték, ahonnan 1952 elején került át az Országos Széchényi Könyvtárba. Csakhamar a Nemzeti Könyvtár „diplomataja” lett: az OSZK nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó osztályára osztották be, amelynek 1957-től kezdve a vezetésével is megbízták. E részleget az ő munkájának eredményeképpen nyilvánították nemzetközi csereszolgalattá, illetve országos csereközponttá. Így, e keretben vált a kiváló nemzetközi jogász vérbeli könyvtárossá, a magyar művelődésügy, a hazai és nemzetközi könyvtári élet egyik vezető diplomatájává. Pályatörés volt ez lényegében, de a nehéz éveket — a könyvtárügy nagy nyereségére — kivételes akaraterejével átvészelte.

Gombocz István rendkívül sokat tett az Országos Széchényi Könyvtár külföldi kapcsolatainak fejlesztéséért. Munkája révén a könyvtár csakhamar 60 ország 450 intézményével került cserekapcsolatba, s mintegy 120 magyar könyvtár számára továbbította a külföldről beérkezett könyveket és folyóiratokat. Különösen sokat fáradozott azon, hogy a külföldi hungarikumokat megszerezze a nemzeti

könyvtár számára, s ugyanakkor a világ szinte minden tájára eljuttassa a magyar tudomány és irodalom legszínvonalasabb termékeit.

Személyében a széles látókörű könyvtáros a haza és a nagyvilág tudománypolitikai, művelődéspolitikai szolgálatát úgy hozta szintézisbe, hogy igazi humanistaként mindig azt kutatta, ami a nemzeteket összeköti, egységbe forrasztja. Így vált nemzetközileg is a magyar könyvtárügy egyik legismertebb és *legelismertebb* reprezentánsává. Kezdetiől fogva tevékenyen kivette a részét a Magyar Könyvtárosok Egyesületének munkájából: mint elnökségi tag az IFLÁ-val — a könyvtáros egyesületek és intézmények nemzetközi szövetségével — kapcsolatos ügyek magyarországi felelőse lett. Az IFLÁ-ban végzett munkája és nemzetközi tekintélye elismeréseként S. *Honoré* asszony mellett 1963-ban felkérték a nemzetközi cserbizottság egyik titkárának, a koppenhágai IFLA-konferencián 1969-ben pedig őt választották meg a megüresedett elnöki tisztségre. Ezután a bizottság több jlést tartott az IFLA moszkvai, liverpooli és budapesti konferenciái alkalmából Gombocz István vezetés alatt, aki a *nemzetközi kiadvány-csere gazdasági vonatkozásairól* terjesztette elő nagy elismeréssel fogadott terjedelmes tanulmányát (*Economic aspects of the international exchange of publications*). Elnöki megbízatását 1972-ben újabb három évre meghosszabbították.

A nemzetközi kapcsolatok fejlesztője. Gombocz-ösztöndíj

Tudományos munkái, önállóan megjelent művei, értekezései, cikkei, bibliográfiái, kritikái — számuk több mint százhusz, mintegy tizennyolc folyóiratban és évkönyvben — mind a nemzetközi összefogás nagy ügyének szolgálatában íródtak és láttak napvilágot. A belső témakör az OSZK cseréjének ügye volt, annak nemzetközi vonatkozásaival; a következő a szomszédos szocialista országok hungarika-kérdéseinek vizsgálata; majd egy újabb: Európa és hazánk kapcsolata; végül a számára is kitáruló „nagyvilág”, a fejlődő, haladó népek és országok még tágabb közössége s a nagy nemzetközi szervezetek — UNESCO, IFLA — gondjainak elemzése. (A *Könyvtárosban* is több fontos írása jelent meg 1956 és 1971 között. Szakirodalmi munkásságának teljes bibliográfiáját az OSZK 1970—1971. évi, 1973-ban megjelent évkönyvében felesége, dr. Gombocz Istvánné adta közre.)

Írásait a pontosság, filológiai hitelesség, vonzó, kellemes stílus, a tiszta ér-

telem és a minden elfogultságtól mentes gondolkodás jellemezte. A valóságot figyelő okos magatartás, az emberi és tudományos kapcsolatokba vetett hite fényes csillagként irányította pályáján és írásaiban is. És mi kellett még a sikerhez? Szorgalom, kitartás, olyan szervezőképesség, amellyel kevesen rendelkeznek. És becsület, szerénység, emberi tisztaság, jóság.

Mint csaknem mindenkinek, aki közéleti pályán dolgozik, neki is volt egy titkos, csak néha emlegetett vágya: a hazai könyvtárügyet támogató nemzetközi tevékenysége kapcsán szeretett volna tartós kiküldetést kapni a New York-i ENSZ-könyvtárba, illetőleg a párizsi UNESCO-központba könyvtárosként vagy szakértőként. De ez az egy — talán mondanunk sem kell, hogy nem az ő hibájából — nem sikerült. 1973. április 10-én, életének 52. évében váratlanul hunyt el. Még utolsó napján is dolgozott, befejezte éppen soron levő munkáját.

Korai távozása nemcsak itthon, de külföldön is általános megdöbbenést és részvétet keltett. Számos folyóiratban emlékeztek meg róla, határainkon innen és túl. Nemzetközi jelentőségét két példával illusztráljuk:

A Kent State University (Kent, Ohio, USA) keretében működő könyvtártudományi tanszék 1973-ban az IFLA közgyűlésén ösztöndíjat ajánlott fel Gombocz István emlékének továbbörökítésére. Ezt az ösztöndíjat minden évben egy-egy arra érdemes magyar könyvtáros kaphatja meg, akinek egyéves kenti tartózkodása alatt alkalma nyílik az egyetemen a *Master of Library Science* fokozat megszerzésére is. Az első Gombocz-ösztöndíjat 1974 őszén Kovács Ilona, az OSZK osztályvezetője kapta meg, aki tanulmányainak befejezésével a jelzett fokozatot is elnyerte. Azóta már a hetedik magyar könyvtáros részesült Gombocz-ösztöndíjban!

A másik példa: egy Brüsszelben megjelent belga kiadvány (Kanevsky, B. P. — Van Wijnagerden, F. L. J.: *Échanges internationaux de publications. Bibliographie 1960—1970.*) ajánlásában (lásd az OSZK *Híradó* 1975. évi 7/8. számában) a szerzők hangsúlyozzák: megtisztelve érzik magukat, hogy a bibliográfiát dr. Gombocz István emlékének ajánlhatják, aki oly sokat tett a nemzetközi együttműködésért, az egyetemes tudás terjedését gátló tényezők elhárításáért.

Valóban így is volt: Gombocz István hazafisága *nemzetközivé tágult* — minden nép és nemzet művelődését szolgálta.

Haraszthy Gyula

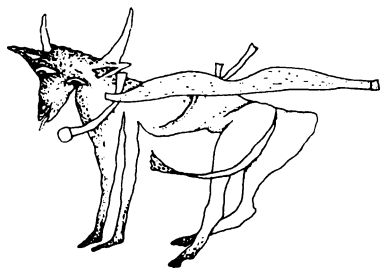
Szemethy Imre

Illusztrátornak vallja magát, grafikáin megidézi, újrateremti a kiválasztott mű világát.

Szemethy Imre 1945-ben született Budapesten, 1971-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, tanárai *Fónyi Géza*, *Barcsay Jenő* és *Ék Sándor* voltak. 1969-es irországi utazása előtanulmány volt diplomamunkájához, *James Joyce* Ulyssesének illusztrálásához. A mesterségbeli tudás teljes fegyverzetével készült lapokon már kialakította metaforikus, intellektuális érzékenységu grafikai stílusát. Eletrajzának fontosabb adatai: 1972-ben elnyerte a Derkovits-ösztöndíjat, 1974-ben rendezték első gyűjteményes kiállítását (Stúdió Galéria), ugyanebben az évben jelent meg *Gogol* *Holt lelkek* című műve Szemethy illusztrációival. Számos kiállítása közül az 1976-os Helikon Galéria-belit említjük, 1977-ben Munkácsy-díjat kapott. A múlt évben is több kiállítása volt.

A Ulysseshez készült illusztrációkban (Bolygó kövek, Ithaka, Hádész, Kalüpszó, Télemakhosz... 1970) *James Joyce* *Odüsszeia* „átiratának” belső struktúráját ragadta meg, s vetítette ki a több részre osztott felületen. Az elemző pontossággal megfogalmazott rézkarcokon a szürrealista montázstechnika számos elemét is felhasználta. A mitoszok világában otthonos, epikus alkatú művész számos balladát is illusztrált, pontosabban balladaanalízist készített, mintegy feltárva a belső struktúrájukat, keletkezésük folyamatát (*Párduc Gyula* és *Jüger Jóska* 1972, *Mason* ballada, *Balladák* dombja 1973).

A következő, *Zrínyi Miklós* Szigeti veszedelem című műve nyomán 1974-ben készült illusztráció-sorozatának rézkarcain egy hősietlen hőseposz bontakozik ki. Hangja ironikusan távolságtartó, játékos — *Zrínyi* művének parafrázisa. Tiszta, érzelemmentes valóság látásával, eredeti értelmezésével szinte elsöpri a

témához tapadt poros és ledönthetetlennek látszó képi konvenciókat.

Számos illusztrációja *Szentkuthy Miklós* műveinek inspirációjára készült (Szent Orpheusz breviáriuma, II. Szilveszter második élete, Szeljegyzetek a Casanovához). Az első rézkarcokon főként apró motívumokat fűz egymás mellé, óslények, ősközetek formáiból, gépek mechanikájára emlékeztető szerkezetekből, emberi figurákból építkeznek. Összefűzésük, egymás mellettségük a véletlenszerűség látszatát kelti, hiszen montázszerű szerkesztéssel különböző minőségeket fűz egybe: együttesük a sejtyszerű légit lebontott, az ösztönvilág mélyeibe hatoló elemektől vezet a teljesség végtelen variációkból felszejtő illúziójához. Az aprólékos műgonddal kidolgozott részletek és a széles látószögű, egyszeri ránézéssel átfoghatatlan látvány egyszerre ösztönöz a részletekbe menő elemzésre és az összkép megragadására (*Szentkuthy Miklós* világa). A *Szentkuthy*-illusztrációkban a perspektíva, a térképés más változataival is találkozunk. A lent és fent, a magas és mély, a jobb és baloldal jelentősége megszűnik, amikor hőseivel, Orpheusszal együtt az új (más) világba való átlépésen tételődik (*Blason du Monde*, 1976).

A képfelzártnak egymás mellett sorakozó motívumok elmerült szemléletéből irodalmi, történeti és képzőművészeti asszociációk sora bomlik ki, s találkozásuk tovább fokozza a sokféleség érzését. Szemethy képi metaforáit, asszociációit úgy tárja elénk, mint egykor *Hieronimus Bosch* vagy id. *Pieter Breughel*. Az asszociációk szabad, téren és időn áthatoló áramlásával szemben rendkívül feszes a szerkezet, és aprólékosan kimunkált minden részlet. Szemethy grafikáin a „grammatikai” pontossággal illeszkedő részletek ellenére az összkép nyitott: asszociációkra, az elérhetetlennek tűnő egység felfedésére készlet.

1977-től, a rézkarcnak ceruzával és tollal való időszakos felcserélése során megnőtt az egyes motívumok mérete. A vonal továbbra is játékos-bizarr szituációkat, demitizált mitológiát, parafrázist jelenít meg (*Heródes* 1980, *Old Bagarol Blues* 1980). Felszabadulva *Szentkuthy* regényfolyamainak bűvöletéből utolsóként megszületett a nem létező *Szentkuthy*-műhöz készült illusztráció (II. Szilveszter harmadik élete), mellyel lezárult a Szemethy munkásságában éveken át központi témakörként visszatérő, újabb és újabb grafikai remeklések sora. Legújabb munkája már a nyomdában levő, *Maldoror* énekei című *Lautréamont*-kötethez készült.

Gellér Katalin

Lapozgató

● **KISALFÖLDI KÖNYVESHÁZAK** címmel parádés kiállítású füzet jelent meg az ünneplő könyvhétre, amelynek vidéki megnyitóját Győrben tartották. A Tanulmányok a Győr-Sopron megyei könyvkultúra történetéből című sorozat e kiadványát Zöld Ferenc szerkesztette, és ő írta a győri nyomdákról, kiadókról és könyvkereskedőkről szóló történelmi tanulmányt is. A szerzők között három könyvtárigazgató szerepel: a soproni Hiller István városának és környékének nyomdászattörténetével foglalkozik, a mosonmagyaróvári Tuba László Huszár Gál Magyaróváron folytatott könyvnyomtató tevékenységét foglalja össze, a győri Perneszy Gyula pedig a megye olvasómozgalmi hagyományait tárja fel. Az ötödik tanulmány szerzője, Németh Attila Mátyás király könyvtárának egy viszonylag korai darabját, az 1467-ben Firenzében írt latin nyelvű kódexet (*Blondus Flavius Forloviensis: Romae instauratae libri III — A megújított Róma hármaskönyve*) mutatja be, amely a püspöki könyvtár tulajdonában van. A gazdagon illusztrált kiadványt a Győr-Sopron megyei Tanács adta ki, és a Széchenyi Nyomda készítette bibliofil igényességgel és színvonalon (75 l. — 30 Ft).

● A HAJDÚ-BIHAR MEGYEI LEVÉLTÁR újabb kiadványai közül az egyik a levéltár forráspublikációinak második köteteként, a levéltár és a Kossuth Lajos Tudományegyetem középkori magyar történelmi tanszékének közös kiadványaként jelent meg **DEBRECEN VÁROS MAGISTRATUSÁNAK JEGYZŐKÖNYVEI 1548—1549** címmel, 600 példányban sokszorosítva. Az 1548-as év jegyzőkönyveit *Balogh István*, az 1549-es év jegyzőkönyveit *Komoróczy György* fordította. (1981. 202 l.) A HAJDÚ-BIHAR MEGYEI LEVÉLTÁR ÉVKÖNYVE VII. című kötet a történelmi tanulmányokon kívül több művelődéstörténelmi (oktatás-, művészet-, nyomdászati- és könyvtártörténelmi) írást is közöl. Ezek között olvasható például *Gellér Ferencné* összefoglalása is a Hajdú megyei könyvtáraknak és olvasóköri köröknek a két világháború közötti történetéről. *Mervó Ferencné* személyi bibliográfiája *Komoróczy György*, a tavaly elhunyt kitűnő debreceni történész-levéltáros szakirodalmi munkásságát vette számba, *Bényei Miklós* pedig Hajdú-Bihar megye 1977. és 1978. évi helytörténelmi irodalmának bibliográfiáját tette közzé a tartalmas évkönyv-sorozat 1980-as évjelenésű kötetében. (1980. [1981] 235 l. — 30 Ft.)

● **AZ OLVASÓ NÉP** májusi számában két írás foglalkozik közvetlenül a könyvtárruggyel: *Az egyik Szolgáltatás vagy emberformálás? címmel a szak-szervezeti könyvtárugy tavaly október 23-i országos tanácskozásáról számol be igen részletesen. Kár, hogy a cikknek nemcsak a címe érthető félre, hanem több névelírás is rontja az írás hitelét: Komáromy Alajosné valójában Komoróczy Alajosnénak hívják, a háromszor is említett Boda Miklóst Goda Miklósnak, Sugár Ivánnét pedig Sudár Ivánnénak. A másik cikk, a balatonalmádi könyvtárról szóló, egyébként érdekes riport azért nem okoz maradéktalan örömet a könyvtáros-olvasónak, mivel anyaga jórészt előregedett, adatai túlságosan régiek.*

● **A MAGYAR KÖNYVKIADÁS ADATAI 1980** című statisztikai adattár, dr. Varga Alajosné összeállítása rendkívül sok szempont szerint vizsgálja a magyar könyvkiadás elmúlt évi termését (példányszám, terjedelem, átlagok, műfaji megoszlás, fordítások, idegen nyelvű könyvkiadás, kiadónkénti adatok, szerzőnkénti adatok, nemzetközi könyvforgalom stb.). A statisztika szerint az elmúlt évben 33 200 kiadvány jelent meg Magyarországon 127 millió példányban — valamivel több mint az előző évben —, a példányszám nagyobb mértékben emelkedett, mint a művek száma. Az utolsó öt évben tovább nőtt a megjelent kiadványok száma, példányszáma és ívterjedelme. (283 l. soksz. — 73 Ft)

● A HONISMERET idej 3. száma közli a III. országos honismereti konferencia állásfoglalását, amely a közgyűjtemények feladataival is foglalkozik. A 13. pont a Hazafias Népfront által gondozott mozgalmak — a honismereti és az Olvasó népért mozgalom — kapcsolatáról szólván ezek kötelességévé teszi egyebek között az anyanyelvi kultúra fejlesztését, a könyvtárak nyújtotta lehetőségek felkarolását, az ifjúsági táborozások szervezését („törekedni kell arra, hogy a táborozások a közös feladatok műhelyei is legyenek”).

Események, krónika 1980...

Összeállításunk — előzményeihez, a *Könyvtáros* 1978. évi 6., 1979. évi 5. és 1980. évi 5. számában megjelent krónikákhoz hasonlóan — az általunk fontosnak vélt könyvtárügyi események és a könyvtárak életét, tevékenységét érintő országos akciók (könyvhetek, könyvhónapok) dátumait tartalmazza. Számba veszi az évfordulókat is, ha ezek pontos dátumhoz köthetők. A vezetők személyének változását a megyei, a főiskolai, az egyetemi könyvtárak és a nagy szakkönyvtárak, valamint az SZMT központi, a szakmai központi (szakszervezeti), továbbá a városi könyvtárak vonatkozásában kívántuk feljegyezni. A tanácskozások, valamint a könyvtárosegyesületi rendezvények közül a több megyére kiterjedőket, illetve a nem előadás, hanem tanácskozás jellegűeket regisztrálja a jegyzék. A külföldön rendezett nemzetközi tanácskozások közül csak az IFLA és a FID éves (kétéves) összejöveteleinek dátumát vesszük fel.

A könyvtáratvitások esetében a felvétel alsó határa falusi könyvtárak vonatkozásában a legalább 120 m², a városokban levő könyvtárak esetében a 150 m² alapterület volt. A települést jellegétől függetlenül igyekeztünk regisztrálni a legalább 90—100 m² alapterületű gyermek- és iskolai könyvtárak (-részeket) felavatását is.

Az évfordulók dátumának megállapításához felhasználtuk *Bereczky Lászlónak* *A felszabadulás utáni magyar könyvtárügy kronológiája 1945—1969* című összeállítását is.

JANUÁR

1. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtárának főigazgatójává *Németh G. Béla* irodalomtörténészt, egyetemi tanárt nevezte ki az oktatási miniszter. Helyettesei: *Kulcsár Péter* és *Marót Miklós*
A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár megbízott főigazgatójává *Kiss Jenőt*, a Kulturális Minisztérium közművelődési főosztályának korábbi vezetőjét nevezte ki a fővárosi tanács
A KPVD SZ budapesti központi könyvtárának új vezetője *Hegedüs Tiborné*
Futala Tibor lett a *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás* főszerkesztője a nyugalmoba vonuló *dr. Lázár Péter* helyett
A Budapesti Francia Műszaki Tudományos és Tájékoztatási Központ (BFMTTK) kivált az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ keretéből, és a Magyar Kereskedelmi Kamarához került
2. A Vasasszakszervezet Központi Könyvtárának új igazgatója *Arnóth Károly*, a SZOT Központi Könyvtár volt munkatársa
Megkezdődött az AGROINFORM-nak a számítógépes információkereső rendszerekről szóló továbbképző tanfolyama. (Befejezése május 7-én)
5. A miskolci Kilián György Gimnázium 130 m² alapterületű könyvtárának átadása
10. A Debreceni Orvostudományi Egyetem könyvtárának új vezetője *dr. Virágos Zsoltné*
14. *Kőhalmi Béla* halálának 10. évfordulója alkalmából emlékülés a Magyar Tudományos Akadémián a Magyar Tudományos Akadémia és a Kulturális Minisztérium könyvtörténeti és bibliográfiai munkabizottsága, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár rendezésében
A Hajdú-Bihar megyei SZMT új székházában elhelyezett 580 m² alapterületű SZMT központi könyvtár megnyitása. Ez az első könyvtár, amelyet teljesen az új Téka-bútorcsaláddal rendeztek be
15. A Magyar Könyvtárosok Egyesületének 1979. évi beszámoló küldöttközgyűlése Budapesten, az orvosegészségügyi szakszervezet *Semmelweis* termében
Nyugállományba vonult *Tusjak Györgyné*, a Szarvasi Városi-Járási Könyvtár igazgatója. A könyvtár vezetésére *Szatur Gézáné* kapott megbízást. (Kinevezték ápr. 1-én)
24. A Magyar Könyvtárosok Egyesületének műszaki szekciója által rendezett tanácskozás Budapesten az új kötelempéldány-elosztási rend végrehajtásának tapasztalatairól
26. Megnyílt a kurityáni (Borsod-Abaúj-Zemplén m.) November 7. Művelődési Házban kialakított 186 m² alapterületű új szakszervezeti könyvtár

- 30—31. A tanácsi hálózati központi könyvtárak igazgatói tanácsának alakuló ülése Budapesten, a Könyvtártudományi és Módszertani Központban

FEBRUÁR

1. A győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola könyvtárának új igazgatója *Ottovay László*
Nyugalomba vonult *Szabó Béláné*, a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének központikönyvtár-igazgatója. Utóda: *Bartos Miklósné*
- 1—29. Mezőgazdasági könyvhónap. Országos megnyitója Mezőfalván (Fejér m.)
4. Száz éve, 1880-ban az erdélyi Erzsébetvároson (Kisküküllő vármegye) született *Káplány Géza*, a Technológiai Könyvtár (az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ elődintézménye) 1923 és 1949 közötti vezetője, a magyarországi dokumentációs tevékenység egyik úttörője, könyvtárügyi szakíró
8. Kiállítással egybekötött tanácskozás könyvtárellátási kérdésekről a Keszthelyi Városi-Járási Könyvtárban a Könyvértékesítő Vállalat, a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem, a Zala megyei Könyvtár, az AGROINFORM és a Mezőgazdasági Könyvkiadó rendezésében
10. A Hajdúböszörményi Városi Könyvtár új igazgatója *Both Ferencné*
11. A Hazafias Népfront által szervezett országos tanácskozás Budapesten a könyvtárakhoz kapcsolódó művelődési közösségekről
14. 120 m² alapterületű gyermekrészleget nyitott Budapest XV. kerületében, a Doktor Sándor utcai úttörőházban a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 34. sz. kerületi könyvtára
Tanácskozás Budapesten, a Könyvklubban a könyvtárak idegen nyelvű importkönyv-ellátásáról a könyvtári hálózati és koordinációs központok vezetői, illetékes munkatársai részvételével a Kulturális Minisztérium könyvtárügyi osztálya, a Kiadói Főigazgatóság és a Könyvértékesítő Vállalat rendezésében
15. Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ használatba vette az intézmény 3000 m² alapterületű új épületét a Gyorskocsi utcában
Száz éve, 1880. február 15-én kezdte meg működését a Szombathelyi Városi Közkönyvtár, a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár elődintézménye
A Magyar Könyvtárosok Egyesületének gyermekkönyvtárosi szekciója és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ által szervezett országos évadnyitó konferencia Budapesten, a KMK-ban
19. Együttműködési megállapodást kötött az Országos Széchényi Könyvtár és a moszkvai Lenin Könyvtár kulturális és információs központja a kulturális és művészeti információk cseréjéről
Speciális dokumentumok a könyvtárakban címmel féléves továbbképző tanfolyamot indított feldolgozó könyvtárosok részére az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ
21. A Pécs-meszei József Attila Művelődési Házban megnyílt a Pécsi Városi Könyvtár 180 m² alapterületűre bővített fiókkönyvtára
22. A Művelődésügyi Közlöny 1980/4. számában megjelent a 101/1980. (M. K. 4.) KM számú utasítás a kutató-fejlesztő munkát végző tudományos dolgozók egységes követelményrendszeréről és továbbképzéséről. — Ugyanez a szám közlése az Országos Közművelődési Tanács titkárságának 1/1980/OKTT számú közleményét is a vállalati művelődési bizottságokról
27. Új helyen, a régi iskola felújított épületében megkezdte működését a 114 m²-ről 160 m² alapterületűre bővített Gyönki Körzeti Könyvtár (Tolna m.)
28. A Könyvtárosegyesület műszaki könyvtárosi szekciójának vitaulése Budapesten, az Országos Széchényi Könyvtárban *A külföldi könyvek beszerzésének aktuális kérdései* címmel a Posta Központi Hírlapiroda, a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat és a Könyvtárellátó képviselőinek részvételével
- 28—29. Tanácskozás Szegeden a 16—18 éves fiatalok — elsősorban a szakmunkástanulók és szakmunkások — olvasási kultúrájának kérdései-

ról a Könyvtártudományi és Módszertani Központ, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének ifjúsági könyvtárosi szekciója és a Csongrád megyei MKE szervezet rendezésében

MÁRCIUS

1. A SZOT kulturális, agitációs és propaganda osztályának vezetésére *Roland Ferenc* kapott megbízást
A Nyírbátori Városi-Járási Könyvtár új igazgatója *Berek Lajos*
Nyugalomba vonult *Könczöl Imre*, a Várpalotai Városi Könyvtár igazgatója
Nyugalomba vonult *Papp Attila*, a Kazincbarcikai Városi Könyvtár Szabó Ervin-emlékérmes igazgatója. A könyvtár megbízott igazgatója *Landenberger Istvánné* lett
A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára megkezdte az ISI mágnesszalagos szakirodalom-figyelő szolgáltatás bevezetését
A nagyüzemi munkásság olvasási szokásairól közös felmérést kezdett a Tatabányai Megyei Könyvtár és a Komárom megyei SZMT Központi Könyvtár a megyei tanács megbízásából. (A vizsgálódás szept. 30-án fejeződött be)
5. A nemzetiségi báziskönyvtárak országos értekezlete az Állami Gorkij Könyvtárban a nemzetiségi koordinációs központ tevékenységéről
- 11—12. A szocialista országok könyvtárügyi vezetőinek tanácskozása Budapesten, az Országos Széchényi Könyvtárban Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, az NDK és a Szovjetunió küldöttségének részvételével
12. *Merre tart a Széchényi Könyvtár?* címmel vitaműsor a Kossuth rádióban
13. A Főiskolai Könyvtárvezetők Tanácsának ülése Budapesten, a főiskolai könyvtárak fejlesztési irányelveinek tervezetéről
18. Százötven éve, 1830. márc. 18-án született Komáromban *id. Szinnyei József* irodalomtörténész, bibliográfus, az Országos Széchényi Könyvtár hirlaptárának megalapítója
20. A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium hivatalos lapjában közlemény jelent meg a minisztérium felügyelete alatt álló szakkönyvtárakról
- 24—29. A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség (FID) társadalomtudományi osztályozási koordináló bizottságának (FID C/3) 40. ülészaka Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia Roosevelt téri épületében
- 25—31. Ortutay Gyula-emléknapok Hajdúhadházon a Földi János Nagyközségi Könyvtár rendezésében
27. A Könyvtárosegyesület műszaki könyvtárosi szekciójának vitaülése Budapesten *A külföldi folyóiratok beszerzésének aktuális kérdései* címmel a Posta Központi Hírlapiroda és a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat képviselőinek részvételével
A Könyvtártudományi és Módszertani Központ értekezlete a Budapesti Művelődési Központban a hálózati központok propagandista munkatársai részére az ifjúsági olvasómozgalommal kapcsolatos könyvtári feladatokról

ÁPRILIS

1. A Művelődésügyi Közlöny 7. számában megjelent a 2/1980. (III. 14.) KM sz. rendelet meghatározott munkakörök betöltésének képesítéshez kötéséről, valamint a 3/1980. (III. 20.) OM sz. rendelet a Munka Törvénykönyve egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
A tervezett új könyvtár telkén fekvő régi könyvtári épületek lebontása miatt bizonytalan időre bezárt a Békéscsabai Megyei Könyvtár
2. A miskolci, 100. sz. Szakmunkásképző Intézet 102 m² alapterületű könyvtárának átadása
A Pusztaföldvári Községi Könyvtár (Békés m.) 120 m² alapterületűre bővített otthonának felavatása
3. 276 m² alapterületű városi fiókkönyvtárat avattak a kecskeméti Széchenyivárosban

5. A Magyar Tudományos Akadémia Központi Fizikai Kutatóintézetének könyvtára kísérleti jelleggel igénybe vette az IIASA—FRASCATI számítógépes szolgáltatást
8. *Költők tiszteletadása József Attilának* címmel ünnepi irodalmi est nyilvános rádiófelvétele Kaposváron, a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár előadótermében. Rendezők: az Írószövetség költői szakosztálya, a Rádió irodalmi osztálya, a Somogy megyei Tanács, a Somogy megyei Könyvtár
- Fruskák a könyvtárban* címmel vita az Eötvös klubban a Magyar Könyvtárosok Egyesületének szervezésében a *Könyvtáros* c. folyóirat *Fruskák az olvasószolgálatban* című cikksorozatáról (1979. szeptember—1980. március)
- 9—27. A Szabolcs-Szatmár megyei gyermekkönyv-hónap rendezvényei
- 10.—máj. 9. A XI. Fejér megyei szakszervezeti könyvtári napok rendezvényei
- 20.—máj. 10. Gyermekkönyv-hetek a paksi járásban
22. A Dobozi Községi Könyvtár (Békés m.) 166 m² alapterületű otthonának felavatása
23. Az Országos Könyvtárügyi Tanács ülése a könyvtárügy cselekvési és fejlesztési programjáról és az ennek alapján készült, a VI. ötéves terv időszakára szóló irányelvekről
- A Kisterenyei Járási Könyvtár (Nógrád m.) a művelődési házhoz toldott új, 350 m² alapterületű szárnyépületbe költözött (Kapuit máj. 13-án nyitotta meg az olvasók előtt)
- 23—24. A Magyar Könyvtárosok Egyesületének zenei szekciója által rendezett országos tanácskozás a Nagykanizsai Városi-Járási Könyvtárban
- 23—30. Tolna megyei gyermekkönyvtári hét
24. Párizsban az időszaki kiadványok nemzetközi nyilvántartó rendszerének, az ISDS-nek 3. közgyűlésén a rendszer igazgató tanácsának elnökévé választották *Szilvássy Zoltánnét*, az Országos Széchényi Könyvtár osztályvezetőjét
- Emlékezés és kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban a Könyvtárosegyesület könyv- és könyvtártörténeti bizottsága és az OSZK rendezésében *id. Szinnyei József*nek, az OSZK hírlaptára meg-alapítójának 150. születési évfordulója alkalmából
26. Az AGROBER hálózati alközpont szakkönyvtárosainak értekezlete Száz éve, 1880. ápr. 26-án kelt *Somogyi Károly* esztergomi kanonok levele, amelyben felajánlotta 47 ezer kötetes könyvtárát az árvíz-sújtotta Szeged városának. Az évforduló alkalmából emlékkiállítás a Somogyi Könyvtárban
29. Egyéves továbbképző előadásorozatot indított saját és 11 szakkönyvtári hálózat munkatársai részére a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
- 29—30. A megyei könyvtárak igazgatói tanácsának ülése Szegeden a VI. ötéves tervidőszakra szóló könyvtárügyi cselekvési program előkészítésével és a szakmai irányelvek felújításával kapcsolatos javaslatok megvitatására
30. SZOT-díjjal tüntették ki *Tóth Béla József Attila*-díjas író, a szegedi Somogyi Könyvtár igazgatóját
- Nyugalomba vonult *Karácsonyi Jánosné* SZOT-díjas, a Vasasszak-szervezet Központi Könyvtárának igazgatója
- Átadták Győrben a 19. sz. Volán Vállalat szocialista brigádjai által a megye könyvtárai részére egy farmotoros Ikarus-autóbuszból kialakított mozgókönyvtárt

MÁJUS

1. Dunakeszi Városi Könyvtár néven tanácsi fenntartásba került a Dunakeszin működő tanácsi és szakszervezeti könyvtár
- 6—7. A szakszervezeti könyvtárak igazgatói tanácsának értekezlete Debrecenben
- A Művelődésügyi Közlöny 7. számában megjelent a 3/1980. (IV. 4.) KM számú rendelet a Munka Törvénykönyve egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról; egyebek között a könyvtárosok pótszabadságáról

- Tizenegy budapesti szakkönyvtár értekezlete a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban a szociológiai folyóiratok 1981-es megrendeléseinek egyeztetéséről
8. Befejeződött a Könyvtártudományi és Módszertani Központ által a módszertani könyvtárosok számára rendezett egyéves továbbképző tanfolyam
12. Szakmai tanácskozás könyvtárellátási kérdésekről Székesfehérváron, a megyei könyvtárban a Könyvértékesítő Vállalat és a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár rendezésében
13. *A Rádió könyvklubja* címmel nyilvános rádiófelvétel a hetvenéves *Tatay Sándor* tiszteletére a hódmezővásárhelyi Németh László Városi Könyvtárban. (Adása máj. 19-én a Kossuth rádióban)
15. Megjelent a 13/1980. (Eü. K. 9.) Eü.M. sz. utasítás az egészségügyi— orvostudományi könyvtári hálózatról, valamint a 14/1980. Eü. M. sz. utasítás, amely Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtárra változtatta az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ nevét. Ugyanekkor látott napvilágot a 70.090/1980. Eü. M. sz. közlemény is az OIK szakmai kollégiumi tagjainak kinevezéséről
Megnyílt a Könyvértékesítő Vállalat könyvtárellátó főosztályának hanglezetése a Bulcsú u. 21/b. sz. házban
Megkezdte működését a Nemzetközi Számítástechnikai Oktató és Tájékoztató Központ BABILON nevű on-line számítógépes szakirodalmi tájékoztató szolgáltatása
16. Befejeződött a Tolna megyei Könyvtár által szervezett 220 órás könyvtárkezelői tanfolyam
17. A Szolnok megyei Versey Ferenc Könyvtár, a megyei úttörőelnökség és a megyei művelődésügyi osztály által meghirdetett negyedik Versey-nyelvűvelő verseny döntője a megyei könyvtárban
19. Könyvkiállítással egybekötött szakmai tanácskozás könyvtárellátási és könyvkiadási kérdésekről Tatabányán, a megyei könyvtárban a József Attila Megyei Könyvtár, a Könyvértékesítő Vállalat és a Szépirodalmi Könyvkiadó rendezésében
A román tanítási nyelvű, illetve a román nyelvet oktató általános iskolák tanulói részére az 1979/1980. tanévre meghirdetett *Ai carte, ai parte* elnevezésű olvasópályázat országos döntője Gyulán
20. 131 m² alapterületű új városi fiókkönyvtár felavatása Békéscsabán, a Lencsési úti lakótelepen
26. A Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézete és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár megállapodást kötött a kurrens zenei szakbibliográfia közös szerkesztésére, folyamatos megjelentetésére és terjesztésére
Kiállítással egybekötött szakmai tanácskozás könyvtárellátási és könyvkiadási kérdésekről a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei Könyvtárban a megyei könyvtár, a Könyvértékesítő Vállalat, a Magvető és a Móra könyvkiadók rendezésében
- 26—27. Huszonöt éve, 1955-ben a Közalkalmazottak Szakszervezetének székházában tartották a magyar könyvtárosok II. országos konferenciáját
27. *A Rádió könyvklubjának* irodalmi estje a Debreceni Városi Könyvtárban
- 27—28. Mezőgazdasági könyvtárosok szakmai tapasztalatcseréje Mosonmagyaróváron
30. Az esztergomi temetőben felavatták *Martsa Alajos*nak, az Esztergomi Városi Könyvtár volt igazgatójának, fotóművésznek, Esztergom—Komárom megye első kommunista alispánjának síremlékét, *Hadik Gyula* szobrászművész alkotását
A Vizi László körmendi városi-járásai könyvtárigazgató által tervezett és a Körmendi Műszaki Ipari Szövetkezet által gyártott katalóguscédula-sokszorosító gép nullszériájának bemutatója a Könyvtártudományi és Módszertani Központban
- 30—jún. 6. Ünnepi könyvhét. Az országos megnyitó Budapesten, a vidéki máj. 31-én Szegeden, a szövetkezeti máj. 31-én Tamásiban (Tolna m.)
31. Nyugalomba vonult *dr. Lázár Péter*, az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ főigazgatója

JÚNIUS

- Üdvözet az olvasónak!* címmel rádiós irodalmi rejtvenyműsor közvetítése a hódmezővásárhelyi Németh László Városi Könyvtárból
Nyilvános rádiófelvétel a Tatabányai Megyei Könyvtárban *Gáll István* Kossuth-díjas író *Vaskor* c. könyvéről a *Könyvpremier* c. műsor keretében. (Adása júl. 14-én)
- A Tabi Nagyközségi Könyvtár (Somogy m.) részére átalakított, 382 m² alapterületű épület felavatása
- 6—okt. 14. Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ összesen húsz alkalommal létesített a bécsi INIS központtal számítógépes on-line kapcsolatot a Magyar Tudományos Akadémia Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézetén keresztül
- 9—13. Négy megye „B”-típusú könyvtárainak igazgatói részére továbbképzést rendezett Pécelen a Pest megyei Könyvtár
12. Egészségügyi közművelődési könyvtárosok országos tanácskozása Budapesten, az Orvos—Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének székházában a szakszervezet és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ rendezésében
- Befejeződött a „B”-típusú könyvtárak számára a Könyvtártudományi és Módszertani Központ által szervezett egyéves gyermekkönyvtárosi továbbképző tanfolyam
- A továbbképzéseket rendező könyvtárak, a „házigazdák” tanácskozása a Könyvtártudományi és Módszertani Központban a Könyvtárosegyesület gyermekkönyvtáros szekciójának és a KMK-nak rendezésében
- 16—17. A Könyvtárosegyesület műszaki könyvtárosi szekciójának tanácskozása Kecskeméten a könyvtárközi kölcsönzés időszerű kérdéseiről
18. Az Országos Könyvtárügyi Tanács ülése a könyvtárak műszaki fejlesztéséről és a könyvtárosképzésről
19. A KG-INFORMATIK és a Székesfehérvári Megyei Könyvtár ankétja *A könyvtárak területi együttműködésének lehetőségei* címmel a megyei könyvtárban
- 20—21. A Könyvtárosegyesület műszaki könyvtárosi szekciójának rendezvénye Kaposváron a MEM Repülőgépes Szolgálat szakmai információs rendszeréről
21. *Játék a könyvtárban* címmel rádiós irodalmi matiné közvetítése a Kossuth rádió műsorában a Budapesti Művelődési Központban levő Fővárosi Szabó Ervin gyermekkönyvtárból
26. A Művelődésügyi Közlöny 12. számában megjelent a kulturális miniszter 103/1980. (M. K. 12.) KM sz. utasítása a könyvtárkezelői, levéltárkezelői tanfolyamokról és vizsgákról

JÚLIUS

1. Húsz éve, 1960-ban jelent meg az Egészségügyi Minisztérium utasítása az orvostudományi könyvtári hálózatról
Művelődési Minisztérium névvel új minisztérium alakult az Oktatási és a Kulturális Minisztérium egyesítéséből. Az új szervezetben a könyvtárügyi osztály *könyvtári osztály* névvel továbbra is a közgyűjteményi főosztály keretében működik
A Minisztertanács 1010/1980. (V. 23.) számú határozata az egészségügyi miniszter közvetlen felügyelete alatt álló országos múzeumná nyilvánította a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár együttesét
Az Eötvös Loránd Tudományegyetem könyvtártudományi tanszékének új vezetője *dr. Dán Róbert*
A Várpalotai Városi Könyvtár új igazgatója *Neményi László*
Megkezdte működését az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ soproni fordítóirodája
- 3—4. Az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók nyolcadik tájértekezlete Szegeden, a gyógyszerészeti tudományos kutatás, a gyógyszerészképzés, valamint a gyógyszergyártás szakirodalmi információs ellátásának kérdéseiről
15. A Nagykőrösi Városi Könyvtár új igazgatója *Pásztai Dénesné*

- 35 éves korában meghalt *dr. Szabó Sándor Géza* irodalomtörténész, a Hajdú-Bihar megyei Könyvtár munkatársa, az *Ady és Debrecen*, illetve a *Móricz és Debrecen* című dokumentumkötetek összeállítója
A kőbányai, 12. sz. Szabó Ervin Kerületi Könyvtár új vezetője *Tverdota Miklósné dr. Elődje, Bacsa Andrásné* nyugalomba vonult
A *nemzet könyvtára* címmel televíziós adás az Országos Széchényi Könyvtárról
17. Huszonöt éve, 1955-ben szűnt meg a budapesti Apáczai Csere János Pedagógiai Főiskola könyvtáros szaka, amelyen összesen 605 hallgató szerzett diplomát
- 31.

AUGUSZTUS

1. Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum új főigazgatója *Balázs Mihály*, helyettese *Lengyel Sándor*
Kiss Jenőt, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár megbízott főigazgatóját főigazgatóvá nevezte ki a Fővárosi Tanács VB
A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola könyvtárának új vezetője *Németh Istvánné*
Szabó Lőrinc szoborportréjának, *Borsos Miklós* alkotásának felavatása a Miskolci Városi Könyvtár Szabó Lőrinc fiókkönyvtárának kertjében
- 11—13. Könyvtárügyi vezető szakemberek tanácskozása Budapesten a külföldön élő magyar származású könyvtárosokkal a Magyarok Világszövetségének, az Országos Széchényi Könyvtárnak és a Magyar Könyvtárosok Egyesületének rendezésében
12. *Lukinich Imre* történész, egyetemi tanár, az Országos Széchényi Könyvtár volt főigazgatója születésének 100. évfordulója alkalmából megkoszorúzták a Farkasréti temetőben levő sírját
- 14—15. A Magyar Könyvtárosok Egyesületének XII. vándorgyűlése Szombathelyen. Tárnya: A magyar könyvtárügy fejlődése az elmúlt évtizedben; a III. országos könyvtárügyi konferencia ajánlásainak végrehajtása
15. Együttműködési megállapodás aláírása Szombathelyen a szlovák könyvtárosok és tájékoztatási szakemberek egyesülete és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete között
16. Egy lakóház átalakítása révén 195 m² alapterületű új otthonhoz jutott a Mindszenti Nagyközségi Könyvtár (Csongrád m.)
18. Kitérítések átadása az Országházban. Szabó Ervin-emlékérmet kapott: *dr. Balázs János, Balázs Józsefné, dr. Borsa Gedeon, dr. Gerő Gyula, Szita Ferenc, Tuba László, dr. Walleshausen Gyula*. Kiváló népművelő címmel a következőket tüntették ki: *Podlipszky Ervin, Sándor Ottóné, Sudár Ivánné, Sméja Miklósné*
A MEDINFORM rendszer keretében kialakított számítógépes együttműködés során az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár 1200 címeleírást küldött mágnesszalagon Szófiába a MEDIK alrendszernek
- 18—21. A Nemzetközi Dokumentációs Szövetség, a FID kongresszusa és konferenciája a dániai Koppenhágában
- 18—23. A Könyvtárosegyesületek és -intézmények Nemzetközi Szövetségének, az IFLÁ-nak 46. konferenciája Manilában (Fülöp-szigetek)
20. 543 m² alapterületű városi fiókkönyvtárt avattak Pécs Szigeti úti lakótelepén, a felújított, XVIII. századi Griffaton-házban
25. A Balatonfüredi Városi Könyvtár elköltözött 75 m² alapterületű helyiségéből, és egy 170 m² alapterületű lakásban kapott átmeneti elhelyezést végleges otthonának elkészültéig
29. A *Ki nyer ma?* című rádiós zenei vetélkedő közvetítése a Siófoki Városi—Járási Könyvtárból

SZEPTEMBER

1. 25 éve, 1955-ben indult meg a két szakos egyetemi levelező könyvtárosképzés az Eötvös Loránd Tudományegyetem bölcsészettudományi karán
200 m² alapterületű közös iskolai és községi könyvtár nyílt a Földesi Általános Művelődési Központban (Hajdú-Bihar m.)

- Kiskőrösön megkezdte működését a városi könyvtár által irányított iskolai könyvtári ellátórendszer
- 1—7. Fialat könyvtárosok olvasótábora Telkibányán (Borsod-Abaúj-Zemplén m.)
- 1—10. Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központnak a a fejlődő országok szakemberei számára rendezett második nemzetközi szemináriuma. Tárnya: a szabványok információs alkalmazása
2. Egy volt kollégiumi épületben, 215 m² alapterületen kialakított új helyiségében megnyílt a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlege
A hrlap- és folyóirattárak kezeléséről féléves továbbképző tanfolyamot indított a Könyvtártudományi és Módszertani Központ folyóirattár-vezetők és gyarapítók részére
- 2—4. A Magyar Televízió *A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár az olvasóközönség szolgálatában* címmel tv-filmet forgatott a hálózati központban, a 12. és 25. sz. kerületi könyvtárban, valamint a bibliobuszon
3. Dr. Lázár Péternek, az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ ny. főigazgatójának a Kulturális Kapcsolatok Intézetében átnyújtották a Kaula-aranyérmét a könyvtár- és az információügy fejlesztésében szerzett általános érdemeiért, valamint az indiai nemzeti tudományos-műszaki információs rendszer megtervezésében való részvételéért
4. *Város és könyvtára* címmel riportműsor a Magyar Televízió első műsorában a Kiskunhalasi Városi-Járási Könyvtárról
6. A Szolnoki SZMT Központi Könyvtár új igazgatója *Szalontainé Pádár Mária*
7. A Nagymarosi Községi Könyvtár (Pest m.) a régi egészségház átalakítása révén 155 m² alapterületű új otthonhoz jutott
9. *Osztályozás, koordinált indexelés* címmel egyéves továbbképző tanfolyamot indított a Könyvtártudományi és Módszertani Központ felsőfokú végzettségű könyvtárosok részére
- 9—11. Gyermekkönyvtáros továbbképzési napok Békés, Tolna és Csongrád megye könyvtárosai részére Hódmezővásárhelyen a Magyar Könyvtárosok Egyesülete gyermekkönyvtáros szekciójának, a szegedi Somogyi Könyvtárnak és a Németh László Városi Könyvtárnak a rendezésében
10. A Könyvtártudományi és Módszertani Központ, a Könyvértékesítő Vállalat és a Baranya megyei Könyvtár által könyvtárellátási kérdésekről szervezett regionális tanácskozás Pécsen
- 11—13. Heves, Nógrád és Borsod-Abaúj-Zemplén megye gyermekkönyvtárosainak továbbképzése Miskolcon, a Miskolci Városi Könyvtár, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének gyermekkönyvtáros szekciója és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ rendezésében
13. A Nagykamarási Községi Könyvtár (Békés m.) 120 m² alapterületűre bővített otthonának felavatása
15. Új, 160 m² alapterületű otthonába költözött a Múzeumi Restaurátor és Módszertani Központ könyvtára
1980/18-as számától kezdve fényszedésről nyomtatják a számítógépen készülő Magyar Nemzeti Bibliográfiát
288 m² alapterületű, korszerű raktárat kapott a Győri Megyei Könyvtár
360 órás könyvtárkezelői tanfolyamot indított a Pest megyei Könyvtár
16. Egyéves továbbképző tanfolyamot indított a Könyvtártudományi és Módszertani Központ az „A”- és „B”-típusú könyvtárak olvasószolgálatos munkatársai részére
- 16—18. Bács-Kiskun, Baranya, Somogy és Zala megye gyermekkönyvtárosainak tanácskozása Kaposváron a Könyvtártudományi és Módszertani Központ, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének gyermekkönyvtáros szekciója és a Somogy megyei Könyvtár rendezésében
18. Regionális szakmai tanácskozás könyvtárellátási kérdésekről Miskolcon a Könyvtártudományi és Módszertani Központ, a Könyvértékesítő Vállalat és a Miskolci Megyei Könyvtár rendezésében

- 19—21. Ifjúsági könyvnapok; országos megnyitó Miskolcon, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban
22. Másodízben indított 250 órás könyvtárkezelői tanfolyamot a Nyíregyházi Megyei Könyvtár
- 22—27. A IX. Komárom megyei könyvtári hét rendezvényei Tatabányán, Almásfüzitőn, Tatán, Oroszlányban és Esztergomban
23. A szakirodalmi igény-, szükséglet- és ellátottsági vizsgálatokra előkészítő egyéves továbbképző tanfolyamot indított a Könyvtártudományi és Módszertani Központ az „A”-típusú könyvtárak és a szakkönyvtárak munkatársai részére
24. A Tatabányai Alumíniumkohó és a 18. sz. Volán Vállalat szocialista brigádjai által egy Ikarus 630-as típusú autóbusból kialakított mozgókönyvtár átadása a Tatabányai Megyei Könyvtár részére
25. Megbeszélés az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központban az NTMIR normatív-műszaki dokumentumainak (KGST-szabványok és az NTMIK normatív-műszaki előírásai) alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatokról és teendőkről
- A Könyvtártudományi és Módszertani Központ, a József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtára és a Könyvértékesítő Vállalat által rendezett regionális szakmai tanácskozás könyvtárellátási kérdésekről a Szegedi Egyetemi Könyvtárban
26. A Jánoshalmi Nagyközségi Könyvtár (Bács-Kiskun m.) 210-ről 370 m² alapterületűre bővített otthonának felavatása
27. A mezőtúri Dózsa György Mezőgazdasági Szakközépiskola 176 m² alapterületű könyvtárának felavatása
29. A SZOT elnöksége határozatot hozott a szakszervezeti könyvtárak fejlesztéséről, valamint szervezeti és működési rendszeréről

OKTÓBER

1. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgató-helyettesévé *Mátrai Máttyást* nevezete ki a Fővárosi Tanács VB Tanácskozás könyvtárellátási kérdésekről a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjában a Könyvtártudományi és Módszertani Központ, a Könyvértékesítő Vállalat és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár rendezésében
- 7—31. A műszaki könyvnapok rendezvényei. Országos megnyitó 7-én Tatabányán, a budapesti 8-án az MTESZ székházában
- 8—10. A Győri Megyei Könyvtár tízhónapos könyvtárkezelői tanfolyamot indított Komárom, Vas és Győr-Sopron megye részére
9. Regionális szakmai tanácskozás könyvtárellátási kérdésekről a Szombathelyi Megyei Könyvtárban a Könyvértékesítő Vállalat és a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár rendezésében
10. Megnyílt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 25/4. számú, gyermek- és iskolai könyvtári feladatokat ellátó, 108 m² alapterületű fiókkönyvtára a XIX. kerületi Berzsenyi u. 8. sz. alatti iskolában
- A Szombathelyi Megyei Könyvtár nemzetiségi könyvellátási körzetébe tartozó megyék nemzetiségi könyvtárosainak tanácskozása Szombathelyen
- 13—17. MISZON (a szocialista országok tudományos akadémiái által 1976-ban létrehozott nemzetközi társadalomtudományi információs rendszer) kiadványügyi tanácskozás Budapesten az Akadémiai Könyvtár rendezésében
14. Tízhónapos könyvtárkezelői tanfolyamot indított Bács-Kiskun és Csongrád megye részére a szegedi Somogyi Könyvtár
15. *Gerő Zsoltné*, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ osztályvezetője lett a *Könyvtári Figyelő* felelős szerkesztője
- A Könyvtártudományi és Módszertani Központ, a Pest és a Szolnok megyei Könyvtár, valamint a Könyvértékesítő Vállalat regionális tanácskozása könyvtárellátási kérdésekről Budapesten, a Hazafias Népfront székházában
16. 243 m² alapterületű új otthonhoz jutott a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Múzeumi Igazgatóság könyvtára
- 16—17. A II. szentendrei fórum a Magyar Könyvtárosok Egyesülete ifjúsági könyvtárosi szekciójának és a Könyvtártudományi és Módszertani

- Központnak a rendezésében a Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtárban
- 18—nov. 16. Őszi megyei könyvhetek. Országos megnyitó okt. 17-én Kiskunhalason
20. A *Rádió könyvklubja* című irodalmi est nyilvános felvétele a Duna-újvárosi Munkás Művelődési Központ könyvtárában
- 20—nov. 14. A Magyar Könyvtárosok Egyesületének gyermekkönyvtáros szekciója által a 14 éven aluliak könyvtári ellátásáról szervezett tanácskozás Budapesten, a Pataky István Művelődési Központban
21. Hajdú-Bihar megyei gyermekkönyv-napok a könyvtárak, a Hajdú-Bihar megyei Pedagógus Továbbképzési Intézet és a Hajdú-Bihar megyei úttörőelnökség rendezésében
21. Az Országos Könyvtárügyi Tanács ülése *A magyar könyvtárügy cselekvési és fejlesztési programja* című tervezetről és a kötelező példány-szolgáltatás felülvizsgálatáról szóló jelentésről
22. A megyei könyvtárigazgatók tanácsának ülése Budapesten, az Országos Széchényi Könyvtárban. Téma: *A szakmai irányelvek a tanácsi könyvtárak távlati fejlesztéséhez* c. tervezet megvitatása
- 22—24. A sajobábonyi Észak-Magyarországi Vegyiművek (Borsod-Abaúj-Zemplén m.) lakótelepén létesített 150 m² alapterületű szakszervezeti könyvtár felavatása
- 22—24. Öt megye (Fejér, Győr-Sopron, Komárom, Vas és Veszprém) gyermekkönyvtárosai részére szervezett továbbképzés a Veszprémi Megyei Könyvtár, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének megyei szervezete, a megyei úttörőház és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ rendezésében
- A szakszervezeti könyvtári hálózatok tevékenysége és feladatai* címmel országos tanácskozás Budapesten, a SZOT székházában
- A Magyar Könyvtárosok Egyesületének zenei könyvtárosi szekciója által szervezett országos értekezlet az Országos Széchényi Könyvtárban az *Új Hanglemezek* cédulaszolgáltatásról
- A Szarvasi Városi-Járási Könyvtár alapterülete 315 m²-ről 400 m²-re nőtt
25. Az ózdi József Attila Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola 100 m² alapterületű könyvtárának átadása
29. A nemzetiségi báziskönyvtárosok országos értekezlete Budapesten, az Állami Gorkij Könyvtárban
- A húsipari vállalatok könyvtárosainak szakmai tanácskozása az AGROINFORM és az Országos Húsipari Kutatóintézet rendezésében
- 30—nov. 8. A szovjet könyv ünnepe. Országos megnyitó nov. 3-án Szekszárdon

NOVEMBER

1. A Tolna megyei SZMT Központi Könyvtár új igazgatója *Pacsai László*
- A Magyar Nők Országos Tanácsának ankétja Budapesten a nők olvasási kultúrájáról
- Megnyílt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 21/2. számú, 120 m² alapterületű gyermekkönyvtára a III. ker. Dömös utca 5. sz. alatt működő általános iskola épületében
- 3—4. Tanácskozás Debrecenben az egyetemi és főiskolai könyvtárak hálózatszervezési törekvéseiről a Könyvtártudományi és Módszertani Központnak, a Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának, valamint a Könyvtárosegyesület Hajdú-Bihar megyei szervezetének rendezésében
- 3—5. Sikeres kísérlet közvetlen, on-line kapcsolat létesítésére az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ, illetve a moszkvai NTMIK (Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ) számítógépes adatbázisai között
- 3—30. Politikai könyvnapok. Országos megnyitó 3-án Debrecenben, a fővárosi nov. 5-én Kőbányán
4. Könyvkiállítással egybekötött tanácskozás könyvtárellátási kérdésekről Szolnokon a Verseghy Ferenc Megyei Könyvtár, az Európa és a Kossuth könyvkiadók, valamint a Könyvértékesítő Vállalat rendezésében

5. A Váci Városi-Járási Könyvtár 1300 m² alapterületű otthonának felavatása egy könyvtári célra átalakított önálló épületben
Felavatták az újjáalakított, 148 m² alapterületűre bővített Ecséri Községi Könyvtárt (Pest m.)
6. Felavatták a 305 m² alapterületű Csepregi Községi Könyvtárt (Vas m.)
120 m² alapterületű községi könyvtár felavatása Hodászban (Szabolcs-Szatmár m.)
10. Megjelent a *Magyar Könyvészet 1921—1944* c. nagy bibliográfiai vállalkozás első kiadványa, a korszak magyar irodalmát számba vevő hetedik kötet
Megnyílt a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár 222 m² alapterületű olvasóterme a Zalka Máté u. 7. sz. alatti volt kollegiumi épületben
- 11—13. A nemzetközi nukleáris információs rendszer, az INIS indexelő tanfolyama az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központban
12. A Sátoraljaújhelyi Városi-Járási Könyvtár 1120 m² alapterületű otthonának felavatása a Dózsa György u. 8. sz. alatti új épületben
13. 75 éves korában elhunyt *dr. Szász Károly*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ny. osztályvezetője
Bábolnán (Komárom m.) felavatták a mezőgazdasági kombinát fenntartásában működő, a községi könyvtár feladatait is ellátó szakszervezeti könyvtár 157 m² alapterületű új otthonát
14. Megalakult a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Tolna megyei szervezete, s ezzel befejeződött a Könyvtárosegyesület területi szervezeti rendszerének kialakítása
17. Az Országos Széchényi Könyvtár a hazai folyóiratokról első ízben küldött bejelentést kísérleti mágnesszalagon a párizsi, illetve moszkvai központokba
- 17—22. A MEDINFORM rendszertanácsának 5. ülése Budapesten, az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár rendezésében
19. A Pest megyei ifjúsági könyvnapok megnyitója Szentendrén, a Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtár színháztermében
20. Gyermekkönyvtárosok továbbképzése Budapesten a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete gyermekkönyvtáros szekciójának rendezésében
Az agrárkutatás és -oktatás információs igénye és a nemzetközi információs rendszerek címmel konferencia Budapesten, az Állatorvostudományi Egyetemen az AGROINFORM és a bécsi AGRIS központ rendezésében
- 20—21. A Könyvtártudományi és Módszertani Központ által szervezett továbbképzés jellegű tanácskozás Pécsen az *Olvásó ifjúságért* pályázatról és a közönségkapcsolatokról
21. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete gyermekkönyvtáros szekciójának évadzáró országos konferenciája a Könyvtártudományi és Módszertani Központban
23. A Magyar Rádió *Üdvözet az olvasónak* című irodalmi rejtvényműsorának közvetítése egyenes adásban a hódmezővásárhelyi Németh László Városi Könyvtárból a Kossuth rádióban
24. Könyvtárkezelői szaktanfolyam indult Debrecenben a Hajdú-Bihar megyei Könyvtár szervezésében tanácsi, szakszervezeti és egyetemi könyvtári dolgozók számára
- 24—28. Négy megye (Bács-Kiskun, Baranya, Somogy és Zala) könyvtárosainak hatodik továbbképző tanfolyama Boglárlellén (Somogy m.)
- 25—26. *Az információs szakemberképzés oktatástechnikai alapjai* címmel bemutatóval és konzultációval egybekötött előadásorozatot tartott az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ az Országos Oktatástechnikai Központ (Veszprém) közreműködésével
30. *Üdvözet az olvasónak* címmel irodalmi rejtvényműsor közvetítése a Zalaegerszegi Megyei Könyvtárból a Kossuth rádió műsorában

DECEMBER

1. A Nagykanizsai Városi-Járási Könyvtár új igazgatója *Harkány László*

Nyugalomba vonult *dr. Kardos Józsefné*, a Dunakeszi Városi Könyvtár igazgatója

600 m² alapterületű közös városi fiókkönyvtárt és iskolai könyvtárt avattak Debrecenben, az Újkert nevű lakótelep nevelési, oktatási és művelődési központjának szerepét betöltő új épületben

115 m² alapterületű gyermekkönyvtárral bővült a Gödöllői Városi-Járásai Könyvtár, amelynek olvasótermét is megnagyobbították. Az alapterület összes növekedése 200 m²

300 m² alapterületű otthonában, egy felújított épületben megkezdte munkáját a komlói járás könyvtárait gondozó hálózati alközpont, a Sásdi Nagyközségi-Járásai Könyvtár (Baranya m.)

- 1—8. A III. országos gyermekkönyvhét. Megnyitó Budapesten, a Móra Ferenc Könyvkiadó új székházában
Életének 60. évében elhunyt *dr. Csűry István*, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának főigazgatója, a Szabó Ervin-emlékérem tulajdonosa, a felszabadulás utáni első könyvtáros nemzedék egyik legnagyobb felkészültségű tagja
Az egyetemi könyvtárigazgatók tanácsának ülése a Művelődési Minisztériumban az egyetemi könyvtárak fejlesztési irányelveiről
6. *Játék a könyvtárban* címmel gyermekirodalmi matiné közvetítése a hódmezővásárhelyi Németh László Városi Könyvtárból a Kossuth rádió műsorában
8. *Vályi Gábort*, az Országgyűlési Könyvtár igazgatóját az Országos Könyvtárügyi Tanács elnökévé nevezte ki a művelődési miniszter az az 1984. december 31-ig terjedő időszakra
Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ megkezdte a törökbálinti tárolóraktár — 15 500 polcfolyóméter — birtokbavételét
11. Az Országos Könyvtárügyi Tanács ülése a Művelődési Minisztériumban a könyvtári állományépítésről és a magyar könyvtárügy nemzetközi kapcsolatairól
12. A főiskolai könyvtárvezetők tanácsának ülése Budapesten a *Szakmai irányelvek a főiskolai könyvtárak számára* című tervezetről
14. A szegedi Somogyi Könyvtár hagyományos ezüstvasárnapi vására, amelyen saját kiadványait árusítja
15. A Szakszervezetek Országos Tanácsa a kulturális, agitációs és propagandaosztály vezetőjévé nevezte ki *Roland Ferencet*
A Dunakeszi Városi Könyvtár új igazgatója *Kaszás Zsuzsa*
- 15—17. Tíz éve, 1970-ben a TIT Bocskai úti stúdiójának épületében tartották a III. országos könyvtárügyi konferenciát
16. A könyvtárközi kölcsönzéssel foglalkozó országos konzultatív bizottság ülése az Országos Széchényi Könyvtárban
17. Megalakult a Pécs—Baranyai könyvtárközi bizottság
18. A 180 m² alapterületűre bővített Köröstarcsai Községi Könyvtár (Békés m.) felavatása
24. Elhunyt a legidősebb magyar könyvtáros, a 91 éves *Joós Ferenc*, a kecskeméti Katona József Megyei Könyvtár ny. főkönyvtárosa, helytörténész
30. Elhunyt *Gira László*, a bajai Ady Endre Városi-Járásai Könyvtár ny. igazgatója

PÓTLÁSOK ÉS HELYESBÍTÉSEK

1977

JANUÁR

1. Megkezdte üzemszerű működését a SZÁMOK (a Központi Statisztikai Hivatal Nemzetközi Számítástechnikai Oktató és Tájékoztató Központja) ISIS programrendszerű számítógépes szakirodalmi tájékoztató szolgáltatása
Papp István, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ igazgatója lett az *IFLA Library Journal* szerkesztő bizottságának elnöke
17. 100 m² alapterületű gyermekkönyvtárat alakítottak ki az Abonyi Nagyközségi Könyvtár (Pest m.) részére

MÁJUS

1. A Mátészalkai Városi-Járási Könyvtár új igazgatója *Áts József*
12. Befejeződött a Könyvtártudományi és Módszertani Központ által 1976 szeptemberében indított egyéves osztályozói továbbképző tanfolyam

JÚNIUS

- 28—29. Szakmai tanácskozás Békéscsabán a Békés megyei Könyvtár tervezett építkezésének kérdéseiről

SZEPTEMBER

- 5—6. Az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók 6. tájértekezlete Miskolcon, a megyei kórházban az orvosi információ terjedéséről és hasznosításáról (Helyesbítés)

NOVEMBER

3. Felavatták a veszprémi Országos Oktatástechnikai Központ 172 m² alapterületű új könyvtárát

1978

MÁRCIUS

23. A kazincbarcikai 105. sz. Szakmunkásképző Intézet 120 m² alapterületű könyvtárának átadása

JÚNIUS

1. A Nyírbátori Városi—Járási Könyvtár új igazgatója *Boros Gábor*
5. A sátoraljaújhelyi Kossuth Lajos Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola 110 m² alapterületű könyvtárának átadása

SZEPTEMBER

10. Felavatták a szombathelyi Nagy Lajos Gimnázium 139 m² alapterületű könyvtárát

OKTÓBER

21. A Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézetének könyvtára birtokba vette 500 m² alapterületű új helyiségeit

NOVEMBER

5. A Vas megyei Szentgotthárdon felavatták a Vörösmarty Mihály Gimnázium 117 m² alapterületű könyvtárát

1979

JANUÁR

1. Megszűnt a nagykállói járás. A volt járási könyvtár neve: Krúdy Gyula Nagyközségi-Körzeti Könyvtár
A Magyar Tudományos Akadémia Központi Kémiai Kutatóintézetének könyvtára új, 702 m² alapterületű otthont kapott
A Könyvípari Minisztérium megbízása alapján a Textilipari Kutatóintézet lett a könnyűipari szakkönyvtári hálózat központja

FEBRUÁR

15. A pedagógusképző intézmények könyvtárvezetőinek tanácskozása Veszprémben az audiovizuális dokumentumok könyvtári feldolgozásának kérdéseiről az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, valamint az Országos Oktatástechnikai Központ rendezésében

MÁRCIUS

21. A miskolci Zalka Máté Általános Gépipari Szakközépiskola 110 m² alapterületű könyvtárának átadása

MÁJUS

10. Új, 200 m² alapterületű otthonhoz jutott a Természettudományi Múzeum Növénytárának könyvtára

JÚNIUS

1. A martfői Tisza Cipőgyár szakszervezeti könyvtára új gyermekrészleggel bővült, alapterülete 274 m²-re növekedett
Megnyílt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 3/2. sz., gyermek- és iskolai könyvtári feladatokat ellátó, 108 m² alapterületű fiókkönyvtára a XI. ker., Albertfalvai úti általános iskolában
20. A Kaszaperi Községi Könyvtár (Békés m.) 143 m² alapterületű otthonának felavatása

SZEPTEMBER

1. Megkezdte működését a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Nagyvárad téri új elméleti tömbjének 315 m² alapterületű közös könyvtára
Felavatták a körmendi Kölcsey Ferenc Gimnázium 100 m² alapterületű könyvtárát
A miskolci 114. sz. Szakmunkásképző Intézet 114 m² alapterületű könyvtárának átadása

OKTÓBER

1. Egy könyvtári célra átalakított, 379 m² alapterületű épületben megnyílt a miskolci Lévay József Könyvtár, a miskolci iskolák muzeális gyűjteménye
122 m² alapterületű új könyvtárt nyitottak meg a Bács-Kiskun megyei Kunfehértó községben

NOVEMBER

1. A Nagykőrösi Városi Könyvtár új igazgatója *Bosnyák Sándor*

DECEMBER

4. A Művelődésügyi Minisztérium által az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ, az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ, valamint a Magyar Néphadsereg részére engedélyezett utolsó két- és fél éves könyvtárosképző szaktanfolyamok befejezése
15. 250 m²-re növekedett a Kiskunmajsai Nagyközségi Könyvtár (Bács-Kiskun m.) alapterülete
19. A hatvani 213. sz. Damjanich János Szakmunkásképző Intézet 210 m² alapterületűre bővített könyvtárának felavatása

Összeállította: *Gerő Gyula*

PÁLYÁZAT KÖNYVTÁROSI ÁLLÁSRA

A Balatoni Úttörőváros vezetője könyvtárosi állásra hirdet pályázatot

A munkakör betöltésének feltételei: egyetemi vagy főiskolai végzettség, könyvtári vagy gyermekkönyvtári gyakorlat

Személyi alapbér: a 30/1980. (XII. 29.) MüM számú rendelettel módosított 6/1977. (VII. 27.) OM-MüM számú együttes rendelet 9. sz. melléklete szerint. **Pótlékok:** Működési: 300–900,- Ft; területi: 300,- Ft

Egyéb juttatások: Összkomfortos szolgálati férőhely és napi háromszori kedvezményes étkezés lehetősége

Intézményünk mellett, a 71-es műút mentén – a Balaton közelében – rendkívül előnyös feltételek mellett önerőből lakásépítésre is van lehetőség

A pályázathoz részletes önéletrajzot, oklevélmásolatot kell mellékelni

Az állás el'oglalásának ideje megegyezés szerint

Nádházi Lajos
úttörőváros-vezető
Balatoni Úttörőváros, 8250 Zánka

Kérdezz — felelek

Tauber Lászlóné gazdasági igazgató kérdezi a könyvtárosok pótszabadságával kapcsolatban:

„A Könyvtáros idei 6. számában közzétett szerkesztői üzenet további kérdéseket vet fel.

1. Mitől válik az egyetemi vagy főiskolai végzettségű szakalkalmazott három évi munkaviszony után tudományos munkakört betöltő könyvtárossá?

2. Kiket kell a pótszabadság mértéke szempontjából a 3/1980. (IV. 4.) KM. számú rendelet 3. számú mellékletének 3. pontja szerint elbírálni? Mind az I., mind a 3. pontban szerepel ugyanis a 3521—3527 kulcsszámokban az I. és a II. képesítési fokozat szerinti besorolás. Mikor kell tehát a megyei könyvtár egyetemi vagy főiskolai végzettségű dolgozóját tudományos munkakört betöltőnek tekinteni, és mikor nem?

3. A szerkesztői üzenet második bekezdése szerint a 3523—27. III—IV. képesítési fokozatba sorolt dolgozókat 6 munkanap pótszabadság illeti meg. A 3/1980. (IV. 4.) KM. számú rendelet 3. számú mellékletének 3. pontja értelmében azonban a 3523—27. I—IV. képesítési fokozatba tartozó dolgozóknak (tehát az I. és II. fokozatba soroltaknak is) 6 nap pótszabadság jár.”

Válasz:

A 3/1980. (IV. 4.) KM. számú rendelet 3. számú mellékletének 1. pontja a pótszabadság megállapítása szempontjából tudományos munkakört betöltőknek minősíti a megyei könyvtárak szakalkalmazottai közül azokat, akiket a 3521—3527 kulcsszámú munkakör I. vagy II. képesítési fokozatába soroltak be. Ezek számára 12 munkanap pótszabadságot állapít meg, kivéve a 3527 kulcsszámú munkakör I. és II. fokozatába soroltakat, akiknek a pótszabadságát — abból kiindulva, hogy még kevés szakmai gyakorlattal rendelkeznek (hiszen még nincs hároméves munkaviszonyuk) — 6 napban határozza meg. (Az egyetemi vagy főiskolai végzettségű szakalkalmazott tehát a megyei könyvtárban a pótszabadság megállapítása szempontjából nem három évi munkaviszony után tölt be tudományos munkakört, hanem a munkaviszony létesítésekor azonnal.) Nincs ellentmondás a hivatkozott rendelet 3. számú mellékletének 1. és 3. pontja között sem. Az 1. pont ugyanis a megyei könyvtárakat külön kiemeli, a 3. viszont nem. A megyei könyvtárak szakalkalmazottainak pótszabadságát tehát elsősorban az 1. pont figyelembevételével kell megállapítani, függetlenül attól, hogy a 3. pont mit tartalmaz. Ebből következik az is, hogy, mivel az 1. pont a 3523—3527 III—IV. képesítési fokozatba sorolt dolgozók pótszabadságának mértékéről nem rendelkezik (ők ugyanis az utóbbi szempontból nem minősülnek tudományos munkakört betöltőknek), az utóbbiak pótszabadságának mértékét az általános szabályokat tartalmazó 3. pont szerint kell — évi 6 napban — megállapítani.

Kitüntetések

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa hazánk felszabadulásának 36. évfordulója alkalmából, eredményes munkájuk elismeréseként dr. Kecskeméti Istvánnak, az Országos Széchényi Könyvtár osztályvezetőjének és Szente Ferencnek, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ osztályvezetőjének a MUNKA ÉRDEMREND ezüst fokozata; dr. Gomba Szabolcsnének, a Debreceni Egyetemi Könyvtár főigazgató-helyettesének, továbbá nyugalomba vonulása alkalmából, eredményes munkájának elismeréseként Horváth Jánosnének, a Magyar Országos Levéltár főkönyvtárosának a MUNKA ÉRDEMREND bronz fokozata kitüntetését adományozta.

A művelődési miniszter az 1981. évi ünnepi könyvhét alkalmából, eredményes munkájuk elismeréséül Antonii Károlynének, a Könyvértékesítő Vállalat expedíciós ellenőrének A SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT; Keresztes Jánosnének, a Gondolat Könyvkiadó könyvtárosának és Varga Zoltánnének, a Könyvértékesítő Vállalat Könyvtárellátó főosztálya áruösszeállítójának a KIVÁLÓ MUNKAÉRT; nyugállományba vonulásuk alkalmából, eredményes munkájuk elismeréséül Szekeres Lászlónének, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár könyvtárvezetőjének A SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT; dr. Novák Tamásnének, az FSZEK főkönyvtárosának, valamint Sűth Jánosnének, az FSZEK könyvkötőjének a KIVÁLÓ MUNKAÉRT kitüntetését adományozta.

SZAKMAI FOLYÓIRATOK, HÁLÓZATI HÍRADÓK

A KÖNYV ÉS NEVELÉS 3. számának vezércikke az iskolai könyvtárosok nagy részének azzal a felfogásával hadakozik, amely az „átkos adminisztráció” címkéjével lát el olyan szakmai tennivalókat, mint például a katalógusok készítése, az állománynyilvántartások és a statisztikai munkanapló vezetése. A cikk megemlíti a könyvtárosok tetszetős érvelését is, miszerint „egy iskolában a könyvtárhasználat színvonala elsősorban a tanítási órákon dől el: mennyire és hogyan építik be a tanulók könyvismeretét a tanítás-tanulás folyamatába” — s vele kapcsolatban helyesen jegyzi meg, hogy „azért azt sem volna érdektelen tudnunk, milyen hatása van ennek a tanuló órán kívüli munkájára”. Ahhoz, hogy az elemi gondokkal küszködő iskolai könyvtárak munkájában sokkal nagyobb szerepet kapjon a szakszerűség, a szakmai kultúra, a személyi feltételek javítására — a szakemberhiány megszüntetésére — és a módszertani segítő tevékenység megszervezésére egyaránt szükség van. Ezt bizonyítják a tanítóképző főiskolák könyvtáros szakkollégiumáról januárban Jászberényben rendezett tanácskozás előadásai és vitája is (amelyről egyébként a *Könyvtáros* áprilisi számában összefoglaló jelent meg). A *Könyv és Nevelés* jászberényi beszámolójában olvasható *Janó János* előadása is, amely az iskolai könyvtárügy elmaradott állapotának legfontosabb okai között elsőként azt jelöli meg, hogy eddig maga az oktatómunka sem követelte meg a szakszerűen kezelt és gyarapított iskolai könyvtárak létét. A szakemberhiánnyal kapcsolatban ugyanerre az igénytelenségre mutat rá *Palotás Ádám* szakfelügyelő is a Békés megyei iskolai könyvtárosok függetlenítéséről, illetve díjazásáról közölt adataival. Ezek szerint a megye iskoláiban alkalmazott 25 függetlenített könyvtáros közül csak 14-nek van pedagógiai végzettsége, holott „A pedagógiai tájékozatlanság az iskolai könyvtári munkában legalább annyi gondot jelent, mint a képzés nélküli nevelő alkalmazása”.

A MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERIPARI KÖNYVTÁROSOK TÁJÉKOZTATÓJÁnak idei első száma szinte teljes egészében az Állatorvostudományi Egyetemen 1980. nov. 20-án tartott konferenciáról szól, amelynek tárgya az agrárkutatás és -oktatás információs igénye és a nemzetközi információs rendszerek volt. A folyóirat közli a tanácskozás megnyitóját és valamennyi előadását. A bevezetőt *dr. Várnagy László*, a vendég-

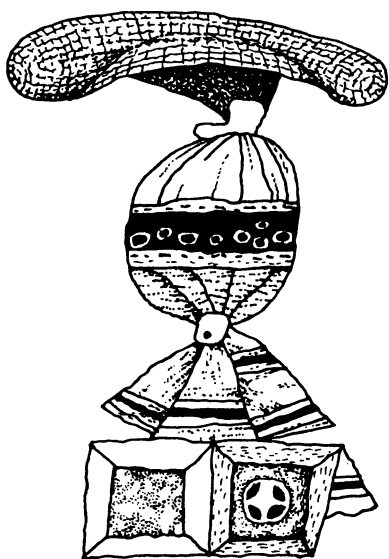
látó egyetem rektora tartotta a mezőgazdasági kutatás és oktatás információs szükségletéről és az információellátás jelentőségéről, majd külföldi vendég, a bécsi *dr. Helga Schmid* ismertette meg a hallgatóságot az ENSZ nemzetközi élelmezési és mezőgazdasági szervezete, a FAO védnöksége alatt működő AGRIS nevű mezőgazdasági információs rendszerrel. E rendszer az elmúlt év végén 103 országgal és több nemzetközi szervezettel állt kapcsolatban; adatbázisa csaknem 600 ezer dokumentum adatait tartalmazta, évi gyarapodása 110—130 ezer tétel volt. A rendszer a szakirodalomnak mintegy a felét tárja fel, input-szolgáltatói közé tartozik a Szovjetunió és Magyarország is. A fejlődő országokból származó tételek aránya 1980-ban már csaknem 23 százalék volt. Az adatbázis háromnegyed részét folyóiratcikkek teszik ki, a többi monográfiák. Az AGRIS-mágnesszalagokat az elmúlt év végén 31 nemzeti, illetve nemzetközi központba juttatták el. A bibliográfiai adatszolgáltató rendszer sem referátumot, sem dokumentummásolatot nem szolgáltat, viszont a mezőgazdasági irodalom legnagyobb áttekintését teszi lehetővé, viszonylag gyorsan. A vendégelőadó beszámolóját *dr. Gál Adornénak*, az AGROINFORM fősztályvezetőjének tájékoztatója egészítette ki a magyar információs központ szolgáltatásainak fejlesztéséről, továbbá *Billédi Ferencné dr.* előadása az AGROINFORM számítógépes információs szolgáltatásairól, köztük az AGRIS adattárból származó, havonta végzett szelektív információszűréséről is. Az előadó beszámoló arról, hogy terminál segítségével már a bécsi AGRIS-adattárból is tudnak — kísérleti formában — számítógépes adatkeresést végezni, s remélhető, hogy a szocialista országok nemzetközi tudományos műszaki információs rendszerének, az NTMIR-nek egyik alrendszeréből, a mezőgazdasági és erdészeti AGROINFORM—NR adattárból már 1982-ben szintén nyújt szolgáltatást a magyar nemzeti szerv. — A folyóirat egyéb írásai közül ismét kiemeljük a mezőgazdasági nyelvtörténeti sorozat új közleményét, melyben *dr. Molnár Nándor* az erdőgazdaság szókincséből olyan kifejezések eredetét vizsgálja, mint például erdő, vad, berek, pagony, csalit, bozót, liget, park, fa, bokor, cserje, sövény, lugas, haraszt, avar, gyökér, törzs, ág, gally, hajtás, levél, lomb.

A MŰSZAKI EGYETEMI KÖNYVTÁROS 1981/1-es száma közli a műegyetemi

hálózat 1980. dec. 9-i értekezletének anyagát. Dr. Héberger Károly, a központi könyvtár igazgatója előadásában arra a fontos összefüggésre hívta fel a figyelmet, hogy a könyvtár országos szolgáltatásai és hálózati központi szolgáltatásai között szoros kapcsolat van, az egyik hatékonysága segíti a másik hatásfokának növelését is. Az előadás érzékelteti azokat a nehézségeket is, amelyek a könyvtárak közötti együttműködésben adódhatnak, hiszen még egy ilyen, viszonylag kis, egymáshoz az érdekek szoros szálaival kapcsolódó hálózatban is gyakran mutatkoznak kihagyások a tervszerű és folyamatos együttes cselekvésekben. Egyetlen példa erre: A tanszéki könyvtárakhoz intézett 99 könyvtárközi kérésből 34 esetben választ sem kapott a központi könyvtár. A tanszéki könyvtárak segítségével minden bizonnyal eredményesebbé válhatna a központi könyvtár könyvnepszerűsítő tevékenysége is: a központi könyvtár minden páros hét keddjén könyvbemutató kiállítást tart, az elmúlt év első nyolc hónapjában rendezett 14 bemutatón azonban csupán 15 érdeklődő jelent meg, és csak 4 könyvet kölcsönzött ki. — A híradó folytatja a hivatkozások elemzésével foglalkozó cikkek közlését: E számban Fülöpné Tüskés Melinda építésztechniki doktori disszertációk hivatkozásait vizsgálja, és nemcsak azt állapítja meg, hogy nagy részük pontatlan, sőt gyakran azonosíthatatlan, hanem azt is, hogy ezekért a könyvtárosok szintén elmaraszthatók: „Kész, propagálásra alkalmas útmutató — egyszerű, közérthető nyelven, tartalmas mondani-

valóval — ...nem készült. Tehát: ha kritikát mondunk a kutatói hivatkozások felett, úgy elsősorban »öngólt rúgunk«!». Az elektrotechnikai szakirodalmi információ igényeket és fírókat vizsgáló cikk szerzője, *Biacsné Palcsó Zsuzsanna* a nem hagyományos dokumentumok iránti igények térhódítására hívja fel a figyelmet, mégpedig különösen a konferenciái irodalom, a kutatási jelentések és a diplomamunkák, valamint a doktori, illetve a kandidátusi értekezések könyvtári beszerzésére.

Az OSZK HÍRADÓ, a Széchényi Könyvtár folyóirata két dupla szám megjelentetésével utolérte önmagát: 1981/6—7-es jelzésű száma már július végén az olvasó kezében volt. Az összevont számok közül a korábban megjelent, a 3—5-ös rendkívüli információgazdagságával tűnik ki. Hírt ad például a nemzeti könyvtár és a moszkvai Lenin Könyvtár közötti újabb együttműködési megállapodás aláírásáról (amelynek értelmében például az idén ősszel Budapesten megrendezik az ötödik szovjet—magyar szemináriumot — tárgya a könyvtárügy fejlesztése és tervezése lesz); beszámol a Művelődési Minisztérium által az Országos Széchényi Könyvtárban 1980-ban lefolytatott célvizsgálatról; jelentést közöl az OSZK és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ kutatási-fejlesztési tevékenységéről; értékeli az anyaintézmény és a KMK munkatársainak 1976 és 1980 közötti külföldi kiutazásait, továbbá közli a könyvtár olvasószolgálatában bevezetett használati korlátozásokkal összefüggő első tapasztalatokat is. A minisztériumi felülvizsgálat megállapításai és javaslatai közül több olyan akad, amely más könyvtárakat is érint, illetve az egész magyar könyvtári rendszerre kihat. Javasolja például a jelentés, hogy az Országos Széchényi Könyvtár készítsen tervezetet a köteleispéldányban részesülő könyvtárak feladatainak szabályozásáról, illetve a szabályzatban foglaltak ellenőrzési rendszeréről — lehetőleg a szakfelügyeleti rendszerbe illeszkedően —, indokolt esetekben pedig függesztesse fel vagy vonassa meg a köteleességmulasztó könyvtárak részesedését a szolgáltatásból. A minisztérium felhívja a figyelmet a feldolgozó munka integrálására is: a nem alapvetően különböző feldolgozási termékeket létrehozó futószalagok helyett az egységes feldolgozási rendszer kialakítására, valamint a nemzetközi információ rendszerekben vállalt kötelezettségek tekintetbevételére. A túlságosan elaprózott, nehezen kiismerhető katalógus-rendszer használhatóbbá tétele érdekében a katalógusok számának csökkentésére

kell törekedni. Foglalkozik a jelentés a restaurálás és a kötéssel fejlesztésével — országos feladatoknak az OSZK-ra ruházásával —, a mikrofilmzési tevékenységgel, a központi katalógusokkal, a folyóiratnyilvántartás gépesítésével, a könyvtárközi kölcsönzés megjavításához szükséges új jogi szabályozással, valamint az országos tárolókönyvtár megszervezésével is. A minisztériumi felülvizsgálati jelentéshez hasonlóan igen alaposan elemző és kritikus hangvételű a könyvtár önvizsgálata, mely kutatási-fejlesztési tevékenységének legfőbb kérdéseiről készült. Kár, hogy ez az ugyan-csak országos érdeklődésre érdemes összefoglalás a folyóiratszám végén, a párt-szervezeti híradások rovatában van eldugva, mivel a vizsgálatot az MSZMP-alapszervezet kezdeményezte. — Bizonyára sok szakmabelit érdekel a nemzeti könyvtárban az idén bevezetett olvasószolgálati korlátozó intézkedések számszerűen mérhető hatása is: a március közepén végzett mérések szerint az 1979 februári, illetve az 1981 februári beiratkozási adatok között igen nagyok az eltérések. Az idei februárban csak 593 olvasójegyet adott ki a könyvtár, két évvel korábban viszont több mint hatszor ennyit. A látogatók aránya valamivel kisebb mértékben esett vissza (4877-ről 894-re), és a használat még kevésbé. Ennek következtében az egy olvasóra jutó kötetforgalom 2,2-ről 3,4-re nőtt.

A 6—7. szám megemlékezik *Hámori Béla* ny. főosztályvezetőnek, a nemzeti könyvtár hosszú időn keresztül volt párttitkáranak haláláról, és több rövidebb közleményében országos érdekeltségű munkákról, illetve a könyvtár új szerzeményeiről, továbbá belső életének eseményeiről tájékoztatja az olvasót. Tömör, figyelmeztető összefoglalás tudósít a könyvtárak országos nyilvántartásának munkálatairól, amelyek során a legnagyobb gondot az iskolai könyvtárak feltérképezése okozza, továbbá néhány nagykönyvtár, amely az adatlapok kitöltésével notóriusan késlekedik. E hiányok miatt még ma sem lehet pontosan tudni, hány könyvtár van tulajdonképpen Magyarországon. A már beérkezett adatlapokat fénylukkártyás rendszerben dolgozzák fel, s a készülő feltáró rendszer mintegy négyyszáz kérdésre tud majd választ adni. — Az OSZK Híradó ismerteti a Budavári Palota „F”-épületébe kerülő könyvtár leendő olvasószolgálatának terveit is. Ezek szerint a hozzávetőleg 3600 négyzetméteren elhelyezkedő olvasószolgálati terekben (ez a négyzetméteradat a Szombathelyi Megyei Könyvtár alapterületének másfélszerese!) 500—550 olvasó számára 65 ezer kötetes indulási állományú, később pedig 75 ezer köte-

tesre bővíthető kézikönyvtárat alakít ki az intézmény.

A KÖNYVTÁRI HÍRADÓnak, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár folyóiratának idei második számában a legérdekesebb közlemény minden bizonnyal az az interjú, amelyet *Boldizsár Ivánnal* a könyvtárban készített *Zimáné Lengyel Vera*. *A Műhelyünk és találkozóhelyünk volt a Fővárosi Könyvtár* című írás alapjául szolgáló beszélgetés indítékául a televízió *Századunk* sorozatának március 11-i adása szolgált, amelyben a kitűnő publicista az 1944-es Fővárosi Könyvtárról mint az akkori németellenes, antifasiszta értelmiség egyik csoportjának gyülekezőhelyéről emlékezett meg. Boldizsár Iván az interjú során a korról, a német megszállás hónapjairól és annak szereplőiről is rendkívül színes, megragadó tablót, illetve portrékat festett. — Napjaink könyvtárügyének anyagi ínségei közepette felüdülés olvasni arról az értekezletről, amelyet immár egymás után két évben is megrendezett a Szabó Ervin Könyvtár szociológiai osztálya a külföldi általános társadalomtudományi és szociológiai folyóiratok megrendelésének összehangolásáról. Az áprilisban lezajlott tanácskozáson az érdekelt 15 könyvtár több intézkedésben állapodott meg, ezek gazdája az FSZEK lesz. A híradó más írásai, cikkei bemutatják egyebek között a könyvtár új információs kezdeményezését, a külföldi szociológiai referáló szolgáltatások szakkatalógusát, a régi szolgáltatások, illetve gyűjtemények közül pedig az irodalmi dokumentációt és archívumot. (Az utóbbi írásban benne maradt néhány helyi, belső használatú lompos kifejezés — mielőtt ezek más írásokban is elburjánzanának, jó lenne, ha a híradó fellépne ellenük és kitessékelné őket hasábjairól: a „bedolgozás” ugyanis egészen mást jelent mint a *feldolgozás*, és a *kivágot* szót sem szabad nemes egyszerűséggel *vágotnak* nevezni.)

A KÖNYVTÁRI JEGYZÉSEK című Békés megyei híradó idei második száma módszerét tekintve is figyelemre méltó összefoglalást közöl a tanácsai könyvtárak ellenőrzése során 1979-ben és 1980-ban szerzett tapasztalatokról. (Az elemzést mindössze három táblázat egészíti ki a könyvtárak típusa szerinti csoportosításban — ezen belül pedig a települések lélekszáma szerinti sorrendben —, a legfontosabb mutatók után pedig mindig ott van a könyvtár helyezésére utaló sorszám is.) A beszámoló szerint ebben az évben befejezik a községi könyvtárak korszerűsítését, de a modernizálást nem tekintik lezárt folyamatnak, ezért a megyei tanács a VI. ötéves

tervidőszakban is évenként meghirdeti könyvtárfejlesztési pályázatát. (Erre annál is inkább szükség van, mivel az adatok tanúsága szerint a megye egy „C”- és 7 „D”-típusú könyvtárának alapterülete még nem éri el a minimumként megkívánt 55 négyzetmétert sem — az intézmények közül egy mindössze 24, kettő pedig 34 négyzetméteres helyiségben szorog.) A tervidőszakban a hálózati alközpontok közül Békésen, Gyulán, Szeghalmon, Szarvason és Mezőkovácsházán megoldódik a könyvtár elhelyezési gondja, Orosházán, Darvas József szülőházájában azonban — sajnos — nincs kilátás az elfogadható szolgáltatás feltételeinek megteremtésére, sőt, erre a fenntartó részéről szándék sem tapasztalható. Az értékelés felhívja a figyelmet arra is, hogy a fenntartók sok helyen csak a könyvbeszerzési keret összegét közlik a könyvtárossal, aki emiatt tudomást sem szerez az egyéb lehetőségekről (így maradt meg 1979-ben 581 ezer forint a könyvtári költségvetésekben a megyében); sok helyen a rosszul értelmezett takarékoság nevében csökkentették a nyitvatartási időt; másutt azért kerültek hátrányos helyzetbe a könyvtárak, mert a nekik otthont adó művelődési ház csak a saját nyitvatartási idejében fűttet be. A képzett könyvtárosok közül kevés hagyja el a hálózatot, de a hasonló végzettségű népművelők, pedagógusok és szak szervezeti könyvtárosok 10—15 százalékkal magasabb fizetése még néhány szak-

képzett könyvtárost elcsábíthat a tanácsi hálózatból. Országos gondra figyelmeztet a beszámolóban az az adata is, mely szerint a növekvő folyóiratárak miatt 1980-ban 470 címmel csökkent a könyvtárakba járó periodikák száma. A Könyvtári Jegyzések közzétesz egy több mint 50 tételes jegyzéket is a megyében 1981-ben megjelenő időszak kiadványokról, és bemutat két könyvtárt: a többnemzetiségű Elekét és a békéscsabai, 8. számú Volán Vállalat egyesített szakszervezeti-műszaki könyvtárát. A helytörténeti irások közül a Békés megyei Bartók-kapcsolatokat és -vonatkozásokat feltáró összegezés — *Kozorús Oszkár* munkája — jelentőségében túlmutat a megye határain: a zeneszerző szülei Csorváson kötöttek házasságot, Bartók itt kezdte népdalgyűjtő munkáját, húga, Elza évtizedekig élt a megyében, s a zeneszerző 18 levelet, illetve levelezőlapot kapott Békésből, ahova maga 36 levelet írt.

A SOMOGYI-KÖNYVTÁRI MŰHELY című szegedi helyismereti folyóirat 1981/2-es számának gerincét olyan irások képezik, melyek nemcsak Szeged számára fontosak, hanem a magyar irodalomtörténeti és történelmi kutatást is érdekelhetik: *Laczó Katalin* Bródy Sándor, *Zsoldos Sándor* pedig Somlyó Zoltán szegedi kapcsolatait tekinti át, illetve ott-tartózkodásuk adatait foglalta össze (Somlyó 1909 májusától szeptemberéig a *Szeged és Vidéke* szerkesztőségében dolgozott). Zsoldos Sándor 72 tételben közreadta a lapban megjelent Somlyó-írások jegyzékét is. Az 1978-ban a Somogyi Könyvtárba került nagy gyűjtemény, az amerikai magyarság történetével foglalkozó Vasváry-hagyaték anyagának feltárása — úgy tűnik — folyamatossá vált: ezt bizonyítja *Csillag András*nak az amerikai polgárháború két magyar katonájáról, *Mihalotzy Géza* ezredesről és a szegedi születésű *Stahel-Számwald Gyula* dandártábornokról írt tanulmánya is. A folyóirat e számában az emlékező műfaját *Berey Géza* írása képviseli: A *Délmagyarország* című lap küzdelméről szól, amelyet ez a háborús években vívott a sajtócenzúrával.

A CSONGRÁD MEGYEI KÖNYVTÁROS 1981/1—2-es, júniusi jelzésű száma nemcsak terjedelmében dupla: 103 szövegoldalán annyi tartalmas közlemény és információ kapott helyet, hogy szinte minden írásának elolvasását szeretnénk javasolni. Néhány cikkére, adataira itt is felhívjuk a figyelmet: *Radnóti Tamás* az új Somogyi Könyvtár építéséről ír: cikkből megismerkedünk a leendő könyvtárépület funkcionális belső elrendezé-

sével, és megtudjuk, hogy a Dóm téren levő 6000 négyzetméter alapterületű könyvtár (ez lesz az ország legnagyobb közművelődési könyvtára!) az építkezés jelenlegi üteme alapján megnyílhat a könyvtár első, 1883. október 6-i felavatásának századik évfordulóján. *Szentirmai László*, a József Attila Tudományegyetem Könyvtárának osztályvezetője a szegedi ipari munkások irodalmi izlésének vizsgálata alapján egy nagyobb kutatás megállapításaiból közül fontos adalékokat. Ezek szerint az iskolákban szerzett ismeretek túlságosan rányomják bélyegüket a későbbi érdeklődésre, ami abban is megnyilvánul, hogy az iskolai szerzők minden későbbi olvasás ellenére tovább uralkodnak a kedvelt szerzők sorrendjét tükröző listákban. Melléljük elsősorban lektűr írók, az ifjúsági és kalandos könyvek szerzői kerülnek; az irodalmi értékét képviselő szerzők közül Moldován és Hemingway-n kívül egyetlen író sem tudott magának helyet kivívni ezekben a rangsorokban. Egy másik felmérés belső, szakmai kérdéseket boncolgat: a gyermekek könyvtári ellátottságáról *Sáráné Lukátsy Sarolta* a megye 65 könyvtári egységére kiterjedő vizsgálat alapján számol be; igen alapos elemzésének egyik-másik módszerét is érdemes átvenniük a hasonló kérdések iránt érdeklődő könyvtáraknak. E vizsgálatból csupán egyetlen adatot idézünk: a megye gyermeklakosságának 37 százaléka iratkozott be a tanácsi közművelődési könyvtárakba: arányuk típusonként a következő — az „A”-típusú könyvtárakban 26, a „B”-típusúakban 39,4, a községi könyvtárakban pedig 63,2 százalék. Közli a híradó a tanácsi és a szakszervezeti könyvtárhálózatok elmúlt évi statisztikai adatait is, amelyek azonban mindkét hálózat esetében szöveges értékelések is tartoznak. A tanácsi hálózat életével, a könyvtárak egy-egy bevált módszerével foglalkozó cikkeken kívül más hálózatok közérdekű kérdéseit tárgyaló írásoknak is helyet ad a Csongrád megyei Könyvtáros: így olvashatjuk *Németh Istvánné* cikkét a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola könyvtárának szervezeti megújulásáról, *Novák Ákos* összefoglalását az egyetemi könyvtár hálózati osztályának intézményen belüli s intézmények közötti együttműködési törekvéseiről és ezek eredményéről, továbbá egy iskolai könyvtárosnak, az egyetemi gyakorló iskola könyvtárvezetőjének, *Domokos Istvánnénak* beszámolóját egy irodalmi pályázatról. — A híradó *Krónika* rovata most is kitűnik adatgazdagságával.

A KISALFÖLDI KÖNYVTÁROS 1980. évi 1—2. összevont számának készését és a híradó szerény tartalmát mérlegre té-

ve a kívülállónak úgy tűnik, hogy a megyében levő igen komoly könyvtárosi szakmai tudás nincs kellőképpen kihasználva. Győr (megyei, városi, főiskolai és jeles egyházi könyvtár), Sopron (egyetemi és városi), Mosonmagyaróvár (egyetemi főiskolai kari és városi), továbbá Pannonhalma, Csorna stb. könyvtárai sokkal több témát és szakmai szellemi izgalmat kínálnak, mint amennyi az évek óta notóriusan késő és szegényes kiállítással, valamint tartalmú megyei híradóban lecsapódik. A szakszervezeti könyvtárhálózat 1975—1979-es munkájának, eredményeinek értékelését adó összefoglalás és statisztika mellett hol vannak például a tanácsi és az iskolai könyvtárak hasonló értékelései, hol a többi hálózat különféle életmegnyilvánulásai, hol maradnak a helyismereti-helytörténeti cikkek stb., stb.? A megye könyvtárosainak ismeretében és a közelmúltban megjelent kitűnő *Kisalföldi könyvesházak* című kötet láttán és olvastán talán nem hiú az a reményünk, hogy a Kisalföldi Könyvtáros következő számai is fel fognak nőni saját lehetőségeikhez!

A SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI KÖNYVTÁRI HIRADÓ 1980/2—3-as jelzésű, összevont száma szintén késéssel jelent meg, de tartalmassága némileg ellensúlyozza a késést. A számban az összefoglaló cikkek, értékelő beszámolók foglalják el a terjedelem nagyobbik részét (*Merkovszky Pál*: A pedagógusképző intézmények könyvtárai...; *Futaky László—Tóth László*: A nyíregyházi városi könyvtárak központjának és hálózatának 1975—1979. évi tevékenységéről; *Biczák Lászlóné*: A nyíregyházi járás tanácsi közművelődési könyvtárainak 1980. évi működési feltételei és eredményei; *Futaky László—Tóth László*: Az állománygyarapítás néhány jellemző vonása az 1978—80. évi Könyvértékesítő Vállalati szerződésük tükrében; *Rába Tamás*: Zenei részlegek Szabolcs-Szatmár megyében), de maradt hely módszertani írásoknak (a nagyállói könyvtár és a helyi ÁFÉSZ együttműködése; raktározás a megyei könyvtárban; csillagászati foglalkozások; olvasótábori munka), sőt egy helytörténeti cikknek is. Ez utóbbi az 1910-es ököritői tüzeset hetvenedik évfordulójára íródott, és ma is megrázó élmény a 325 halottat követelő tömegkatasztrófáról olvasni — könyvtári folyóiratról lévén szó azonban szívesen látunk volna még e katasztrófa irodalmi utóéletéről készült szemlélt vagy bibliográfiát is a híradóban. Másik javaslatunk a beszámolók táblázatainak készítőihez szól: a jövőben minden táblázatos statisztikájukban szorítsanak helyet az alapterületi adatoknak is.

KÖNYVTÁRI KIADVÁNYOK

A KINCSKERESŐ című ifjúsági irodalmi folyóirat első nyolc évfolyamának, az 1971—1978-as évkörnek repertóriumát adta ki a kaposvári Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár. A 350 példányban, szép sokszorosításban készült repertórium összeállítói, Krauss Péter és Kraussné Papp Éva a folyóirat történetének ismertetése után 2425 tételben, a Kincskereső rovataival részben megegyező tárgyköri szerkezetben, a csoportokon belül pedig időrend szerint közlik a címleírásokat. Az egyesített betűrendes mutatóban nevek, címek, földrajzi nevek és tárgyszavak alapján kereshető az érdeklődő. A kitűnően használható, borítóján Reich Károly 1974-es címlapjának másolatával közreadott repertórium végén a Kincskeresőre vonatkozó irodalom válogatott jegyzéke található. (1981. 265 l.)

AZ IPARI TELEVÍZIÓ-ról szól az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ *A tudomány és technika újdonságai magyar nyelven* című ajánló bibliográfiai sorozatának 105. füzeté. A 98 tételes bibliográfia a következő négy csoportban dolgozza fel a téma friss, általában az 1975—1980-as évekből származó irodalmát: I. Ipari televízió; II. Kábeltelevízió; III. Adatátviteli speciális televíziórendszerek; IV. Nagyközösségi antennarendszerek. A jegyzék előszavát Szabó Bendegúz gépészmérnök készítette, és ő írta a minden tételnél megtalálható annotációkat is. (1980. [1981]. 55 l. soksz.)

KARDOS PÁL-ról adott ki *életmű-bibliográfiát a Debreceni Egyetemi Könyvtár A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem tanárainak mun-*

kássága című sorozatának 10. füzeteként. Kardos Pál 1900-ban született Debrecenben, és ugyanitt halt meg 1971-ben. Az egyetlen az újabb magyar irodalom professzora volt; Nagy Lajosról 1958-ban, Babits Mihályról 1972-ben jelent meg monográfiája. A 400 példányban, sokszorosításban kiadott füzet előszavát Kardos László írta, a bibliográfiát Tikász Józsefné állította össze a sorozat szokásos rendszerében. A 652 tételes bibliográfia nyolc fejezetén belül időrendben következők egymás után a címleírások, amelyeket szükség esetén címmagyarazattal látott el a gondos szerkesztő. A kiadványhoz személynévmutató is tartozik. (1980. [1981]. 86 l.)

A VERSEGHY KÖNYVTÁR GYERMEKKÖNYVTÁRÁNAK HATÓKÖRE címmel és *A gyermekolvasók könyvtárhasználati szokásai (1967—1976)* alcímmel a szolnoki Versegly Ferenc Megyei Könyvtár 200 példányban, sokszorosításban kiadta Lauritz Miklósné elemzését. A *Versegly Könyvtár módszertani füzetei. Gyermekekönyvtári sorozat* 3. jelzéssel megjelent összefoglalás igen fontos vizsgálati adatokat ismertet a gyermekolvasók könyvtárhasználati szokásairól, a könyvtár és a 14 éven aluli korosztály kapcsolatáról, a könyvtárból kimaradtak megoszlásáról, az intézmény és a lakóhely egymástól való távolságának összefüggéseiről — kár, hogy adatai már ötévesek. Ettől függetlenül a szerző pontos adatok alapján megállapít néhány olyan szakmai igazságot, amelyek érvénye ma sem vitatható: az ún. lemorzsolódott olvasók csaknem fele munkácsolád gyermeke; a könyvtár hatósugara az

egykilométeres körön alig terjed túl, a három kilométernél messzebb lakók közül beiratkozott gyermekolvasók egyharmada már az első évben kimarad a könyvtárból; a 6—7. osztály a legérzékenyebb réteg — a 3. osztályosok után körülbelül iratkoznak be a legtöbben, de az indokolatlan kimaradások száma is náluk a legmagasabb; az általános iskolában rendszeresen olvasók 67 százaléka 14 éves kora után megszűnik könyvtári olvasó lenni. (1981. 51 l., 1 t.)

TAKÁTS GYULA, a kiváló kaposvári költő és író 70. születésnapjára adott ki friss, 1981. március 31-éig terjedő gyűjtésű életmű-bibliográfiát a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár. A Somogyi bibliográfiai c. sorozat 9. füzeteként 400 példányban, gondos és szép sokszorosításban megjelentetett bibliográfiát Magyar Józsefné állította össze, a kiadványt Takáts Gyula rajzai illusztrálják, a fedélrajz pedig a Kossuth-díjas Martyn Ferenc munkája. Az összeállítással életrajzi kronológiával kezdődik, majd Takáts Gyula műveinek — külön a versesköteteknek, regény- és novellásköteteknek, valamint a tanulmányköteteknek — címleírásai következnek a visszhang számbavételével együtt. (Külön csoportokat alkotnak a versfordításaira, idegen nyelven megjelent költeményeire és megzenésített verseire vonatkozó adatok.) Regisztrálta a bibliográfia Takáts Gyulának a gyűjteményes kötetekben és a periodikus kiadványokban megjelent tanulmányait, kritikáit, muzeológiai és néprajzi tárgyú írásait, képzőművészeti tevékenységének termékeit (művészeti írásait, kiállításait, folyóiratokban

megjelent rajzait) és mind-ezek visszhangját, a róla szóló tanulmányokat, köszöntőket, lexikonadatokat, az öt ábrázoló művészeti alkotásokat, verseinek elemzéseit és a hozzá írt verseket is. A hasznos és színvonalas kiadvány elején és végén egy-egy ars poeticának is beillő Takáts Gyula vers olvasható. (1981. 124 l.)

DIAFILMEK AJÁNLO BIBLIOGRÁFIÁJA címmel az állományában megtalálható diafilmek katalógusát adta közre a Paksi Városi-Járási Könyvtár. A Lázár Ágnes gyermekkönyvtáros által összeállított, 200 példányban sokszorosított, az óvodai, az általános és a középiskolai nevelők használatára szánt, körülbelül 520 tételes jegyzék három csoportban — szakirodalom, szépirodalom, mesék —, ezeken belül pedig betűrendben közli a diafilmek címét, jellegét (színes, fekete-fehér), valamint a kockákban kifejezett terjedelmét, más adattal azonban nem szolgál. (1980. 41 l.)

KISS LAJOS néprajtudósáról. A szegény ember élete című nagy mű szerzőjéről állított össze életrajzi bibliográfiát a hőmezővásárhelyi Németh László Városi Könyvtár munkatársa, Kőszegfalvi Ferenc. A városi tanács által a századik születési évforduló alkalmából megjelentetett könyvészet először Kiss Lajos munkáit sorolja fel 187 tételben, időrend szerint, majd a róla szóló munkák 200 tételes felsorolása következik, végül pedig betűrendes név- és tárgymutató zárja a kiadványt, amely megérdemelte volna, hogy a két érdekelt megye — Csongrád és Szabolcs-Szatmár (Kiss Lajos ugyanis nemcsak Vásárhelyen, hanem Nyiregyházán is tevékenykedett a múzeumban, és sok tanul-

mánya Szabolcs megyei vonatkozású) — összefogása révén a szerény sokszorosított füzetnél maradandóbb köntöst kapjon. (1981. 61 l.)

A SZOLNOKI JÁRMŰJAVÍTÓ KÖNYVTÁRÁNAK TÖRTÉNETÉT adta közre *Módszertani írások* nevű sorozatának első füzeteként a Szakszervezetek Megyei Tanácsának Központi Könyvtára. Az üzemi könyvtár törtériájának megíratására az szolgáltatta az alkalmat, hogy a MÁV Járműjavító (régébi nevén: MÁV Műhely) 1976-ban volt százéves. A szerzők, Fenyvessiné Góher Anna nyugdíjas megyeikönyvtár-igazgató és Herkó Sándorné, a Szolnoki Megyei Könyvtár munkatársa részletesen tárgyalják az alapítás körülményeit, a Wágner Gusztáv főmérnök által létrehozott olvasószoza kialakítását, a szabályokat, a fenntartást és a gyarapítást, az olvasószoza működéséhez szorosan hozzátartozó vasárnapi előadásokat, a könyvtárosok munkáját, majd a könyvtár hanyatlásait és hanyatlását is, az eredeti célok hátterbe szorulását a millennium idején (a könyvtárt a dalkör, a zenekar, a fáklyatársulat és az olvasószoza összevonásával „egy nagy, hivatása magaslatán álló kulturális egyletté” szervezték, a ma divatos szóval „integrálták”). A füzet napjainkig követi a könyvtár történetének főbb eseményeit, mellékletében pedig jegyzéket is közöl a megmaradt régi könyvekről. (1979. 46 l. — soksz.)

VILÁG, EMBER, FELELŐSSÉG címmel annotált ajánló bibliográfiát adott ki a KISZ X. kongresszusának tiszteletére a Dunaújvárosi Munkásművelődési Központ keretében működő könyvtár. Katona Zsuzsa összeállítása a címé-

nek megfelelő csoportosításban néhány természet-tudományos, filozófiai és etikai művet ajánl a fiataloknak; a jegyzék harmadik része az Ifjúkommunista c. folyóiratban megjelent interjúorozatra (Biernaczký Szilárd: *Hogyan éljünk?*) és két szépirodalmi műre hívja fel a figyelmet. (1981. 30 l. soksz.)

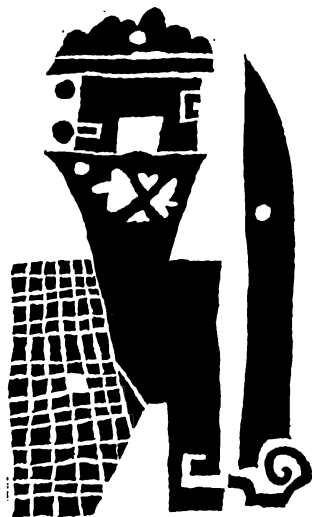
A BERZSENYI DÁNIEL MEGYEI KÖNYVTÁR ZENEI KÖNYVEI c. kiadvány folytatása kíván lenni annak a jegyzéknek, amelyet a Szombathelyi Megyei Könyvtár 1961-ben jelentetett meg zenei vonatkozású könyveiről. A 450 példányban kibocsátott új katalógus, amelyet Prejczér Paula és Krutzler Ferenc állított össze, a könyvtár állományában található zenei könyveket, különnyomatokat és — helyismereti, valamint pedagógiai vonatkozásuk miatt — a kéziratokat veszi számba, a szépirodalmi műveket azonban mellőzi. A kiadvány tagolása követi a zenei irodalom csoportosításának nemzetközi rendszerét, de a saját állomány alapján további bontásokat is alkalmaz, s feltünteti a művek raktári jelzetét is. Az 1279 tételes értékes összeállítás anyagában való keresést a tételszámokra utaló név-, cím- és sorozatmutató segíti. (1981. 169 l. — soksz.)

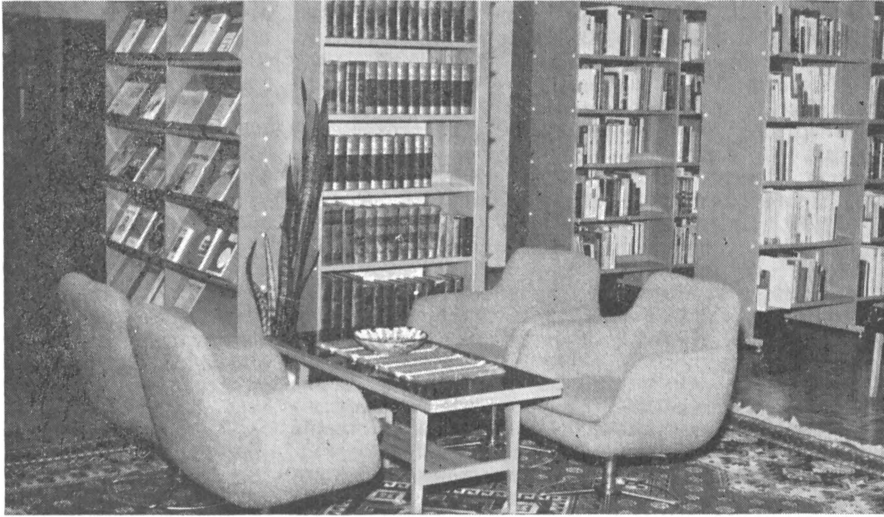
AUGUSZTUS 1-IG A SZERKESZTŐSÉGEBE ÉRKEZETT PERIODIKUS KIADVÁNYOK; MUNKABESZÁMOLÓK; STATISZTIKAI ADATTÁRAK: *Gazdaságpolitikai Tájékoztató* 1981/5. (Balassi Bálint Megyei Könyvtár, Salgótarján); *Gyarapodási jegyzék* 1980/5. *Angol nyelvű könyvek*, 1980/6. *Lengyel nyelvű könyvek* (Állami Gorkij Könyvtár); *Gyarapodási jegyzék* 1980. második félv. 2. (Állami Gorkij Könyvtár, kotta- és hanglemeltár); *Gyarapodá-*

si jegyzék 1980. Veszprém megyei, városi, községi könyvtárak (Eötvös Károly Megyei Könyvtár, Veszprém); *Hungarian Medical Bibliography* 1979/2. (Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár); *Idegen nyelvű könyvek gyarapodási jegyzéke* 4. 1980. jan. 1.—dec. 31. (Baranya megyei Könyvtár, Pécs); *Információ a könyvtári és információs munka eszközeiről és berendezéseiről* (1981/1.) Különszám. Tartalma: A COM (Computer Output Microfilm) rendszer alkalmazása Magyarországon; (1981/2. sz.) 4. *Mikrofilmtéchnika*. Tartalma: Fuji mikrofilmkamera L 3, Bruning OP—40/80 mikrofilmlap-másoló és összehordó berendezés, Bruning OP—35 ablakos mikrofilmkártya-másoló, EMS 1000 ablakos mikrofilmkártya-másoló, OP—90/99 programozható mikrofilmlap-másoló berendezés; (1981/3. sz.) 3. *Reprográfia*. Tartalma: Stielow címíró-postázó rendszer, FBM Mailcomp 3/85 számítógépes címíró-postázó rendszer, COMP/SET 3550/60 fényszedőgép, Berthold ADS 3000 fényszedőgép; (1981/4. sz.) 5. *Szervezőtechnika*. Tartalma: Postalia bérmentesítők, Iratmegemmisítők: Intimus Simplex és Intimus 444, Taifun Mini és Taifun Boss, Versishred Model 9 és Versishred Model 13 XC; (1981/5. sz.) 2. *Audiovizuális technika*. Tartalma: Írásvetítő Folar, Polylux, Lech—3, Meotar, Liesegang Typ 601—603; (1981/6. sz.) 3. *Reprográfia*. Tartalma: Irodai kisofszet sokszorosító berendezés: Roto 615, Rex-Rotary 1602 S és nyomóforma-készítő berendezés: Rex-Rotary 1515, Irodai kisofszet sokszorosító berendezés: Offsetta II., OCE 2120, Gestetner 319; *Irodalomkutatások*. Az általános és [a] szakkönyvtárakban elvégzett irodalomkutatások

jegyzéke 1981. június—július (Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Kerületi Figyelő* 7. 1980. jan. 1.—jún. 30. között megjelent [az] I—XXII. kerületre vonatkozó cikkek, tanulmányok bibliográfiája (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár); *Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom*. Referáló lap. 1981/1. sz. (Országos Széchényi Könyvtár. Könyvtártudományi és Módszertani Központ); *Könyvtári Tájékoztató* 1981. július (Nagyközségi és Járási Könyvtár, Edelény); *Külföldi magyar nyelvű kiadványok. Külföldön magyar nyelven megjelent könyvek és folyóiratszettek válogatott bibliográfiája* 1981/3. (júl.—szept.) (Országos Széchényi Könyvtár); *Külföldi Pedagógiai Információ*. 1980/11—12. sz. (Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum); *Külföldi Pedagógiai Információ*. Név- és tárgymutató 1980. (OPKM); *A Magyar Könyvtári Szakirodalom Bibliográfiája*. Index 1980 (OSZK KMK); *Magyar Pedagógiai Információ*. Név- és tárgymutató 1978 (OPKM); *Magyar Pedagógiai Információ* 1980/10—11—12. sz. (OPKM); *Magyar Pedagógiai Irodalom* 1981/1. sz.

(OPKM); *Nógrádi Tükör*. Bibliográfia és repertórium 1980/2. sz. júl. 1.—dec. 31. (Balassi Bálint Megyei Könyvtár, Salgótarján); *Somogyi Honismereti Híradó* 1981/1. sz. (Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár, Kaposvár); *Szakszervezeti Szakirodalmi Figyelő*. Szakszervezeti mozgalom, népgazdaság, szociálpolitika, közművelődés. 1981/1. sz. ([A] Szakszervezetek Elméleti Kutatóintézetének dokumentációja); *Tájékoztató a külföldi közgazdasági irodalomról*. „A”-sorozat. Referátumok 1981/7. sz., „B”-sorozat. *Bibliográfia* 1981/7. sz. (Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtár); *Tájékoztató a Vas megyéről szóló irodalomból*. 1981. június (Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Tájékoztató jegyzék vezetőik számára*. 1981/6. sz., június (Hajdú-Bihar megyei Könyvtár, Debrecen); *Újabb külföldi szerzemények (tudományos és ismeretterjesztő művek)* 1980/3. sz., júl.—szept. (FSZEK); *Új Média*. Audiovizuális állománygyarapítási táncsádó. 1981/1., 1981/2. sz. (Országos Oktatótechnikai Központ, Veszprém); *Új szakkönyvek az Országos Műszaki Könyvtárban* 1981/3. sz. (Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ); *Világirodalmi Híradó* 19. sz., 1980. jan.—márc. (Állami Gorkij Könyvtár). — *Baranya megye tanácsi könyvtárainak 1980. évi ellátottsági és statisztikai adatai* (Baranya megyei Könyvtár, Pécs); *Győr-Sopron megye településeinek könyvtári ellátottsága* 1980. (Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár, Győr); *Az Országos Széchényi Könyvtár 1980. évi beszámolója* (OSZK); *SAKMA '80*. Szakszervezeti könyvtárak működési adatai 1980. Munkahelyek könyvtári ellátása (OSZK KMK).

**A Mezőgépipari Szövetkezeti Közös Vállalat
legújabb terméke a**

T É K A

könyvtári bútorcsalád

Tartóoszlop: bútortalap; laminált tölgy

**Polc: lemezpolc; rilzánózott vagy festett felületkezeléssel,
a kívánt színben**

**I. és II. jelű változatban, a megrendelő által meghatározott
polcosztással készül**

Polcállítási lehetőség: 5 cm-enként

**Magasság az I. jelűnél: 150 cm, 180 cm, 210 cm, 270 cm,
a II. jelűnél: 150 cm, 180 cm, 210 cm**

Díjtalan tanácsadás

Gyártja és forgalmazza:

Mezőgépipari Szövetkezeti

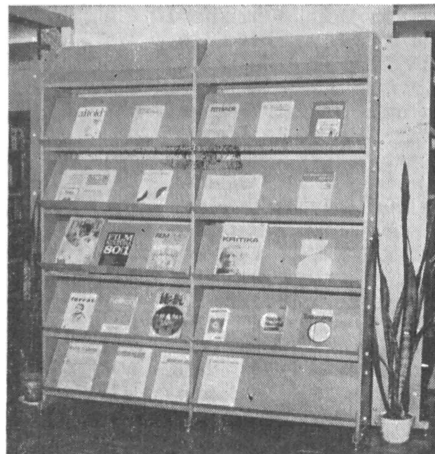
Közös Vállalat, Szany

Ügyintéző:

Németh László

Postacím: TÖVÁLL

Szany, Ady E. u. 9317

SZEMETHY IMRE grafikáiból
(Cikkünket lásd az 543. oldalon)

